

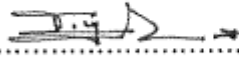
ทัศนคติและอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี

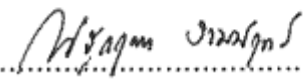
ธนภูมิ ธรรมบุตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัย วัตถุประสงค์ และสถิติการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
มิถุนายน 2563
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

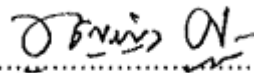
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ธนภูมิ ธรรมบุตร ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

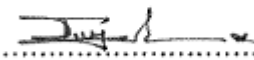
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

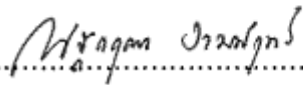
.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง)

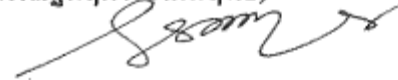
..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.ณัฐกฤตา จามมีฤทธิ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยหญิง ศรีประเสริฐภาพ)

.....กรรมการ
(ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง)

..... กรรมการ
(ดร.ณัฐกฤตา จามมีฤทธิ์)

.....กรรมการ
(ดร.เกษมสันต์ พานิชเจริญ)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภายี วีระวณิชตระกูล)

วันที่ 25 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2513

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.ณัฐกฤตา งามมีฤทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งได้กรุณาเสียสละเวลา ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ ถ่ายทอดความรู้และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องทุกขั้นตอนของการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาชี้แนะข้อบกพร่อง ในงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตลอดจนคำแนะนำแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขจนเกิดความสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่าน ได้แก่ ดร.จกมล บัวแก้ว ดร.สรพงษ์ เจริญกฤตยาวุฒิ ดร.เกษมสันต์ ราชจน์ทองสอน และ ดร.เจนวิทย์ วาริบ่อ ที่ให้ความอนุเคราะห์ ในการตรวจสอบให้คำแนะนำ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้และหลักการต่าง ๆ รวมทั้ง ผู้วิจัยที่ได้ ให้ศึกษาแนวคิด ข้อมูลสำหรับค้นคว้าผ่านตำราและเอกสารงานวิจัย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญให้ผู้วิจัยนำมา ประยุกต์ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ และขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ ในการตรวจสอบ ให้คำแนะนำ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ กลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี และ ขอขอบคุณเพื่อนครูทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและคำแนะนำต่าง ๆ

ขอขอบคุณเพื่อนและรุ่นพี่นิสิตปริญญาโท สาขาวิจัย วัฒนผล และสถิตการศึกษา ทุกท่าน ที่ได้ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และญาติพี่น้อง ผู้ซึ่งคอย สนับสนุน และคอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ธนภูมิ ธรรมบุตร

58910154: สาขาวิชา: วิชา วัตถุประสงค์และสถิติการศึกษา; วท.ม. (วิชา วัตถุประสงค์และสถิติการศึกษา)

คำสำคัญ: ทักษะคิด/ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน/ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์/ วิเคราะห์

การถอดอรรถประโยชน์

รณภูมิ ธรรมบุตร: ทักษะคิดและอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี (ATTITUDE AND PEER INFLUENCES ON ALCOHOL CONSUMPTION BEHAVIORS OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN CHONBURI PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: เสกสรรค์ ทองคำบรรจง, วท.ค., อนุญาต งามมีฤทธิ์, ปร.ค. 148 หน้า. ปี พ.ศ. 2563.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 2) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา 3) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา 4) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลลักษณะของกลุ่มเพื่อน ที่ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 1,080 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และวิเคราะห์การถดถอย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะคิดและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ตามลำดับ โดยระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่ำกว่าจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 3, 4, 5 และ 6 ที่ระดับนัยสำคัญ .05 และนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีระดับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่ำกว่าจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ระดับนัยสำคัญ .05

2. ทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.278 และสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 7.8

และเมื่อจำแนกตามระดับชั้นพบว่า ทักษะคิดต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์มีผลต่อพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ มากสุดในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และน้อยสุดในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4

3. การคล้อยตามกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลทางบวกต่อทักษะคิดต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.296 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 8.8 เมื่อจำแนกตามระดับชั้น โดยพบว่า มัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าอิทธิพลมากที่สุด และมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าอิทธิพลน้อยที่สุด ในขณะที่การคล้อยตามกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลทางลบต่อพฤติกรรมต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.079 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 0.6 และเมื่อจำแนกตามระดับชั้นพบว่า มัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าอิทธิพลมากที่สุด และมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าอิทธิพลน้อยที่สุด

4. ลักษณะของกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลทางบวกต่อทักษะคิดต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.061 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 0.4 เมื่อจำแนกตามระดับชั้น โดยพบว่า มัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าอิทธิพลมากที่สุด และมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าอิทธิพลน้อยที่สุด ในส่วนลักษณะของกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลทางลบต่อพฤติกรรมต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์อย่างไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ -0.590 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 0.4 และเมื่อจำแนกตามระดับชั้นพบว่า มัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าอิทธิพลมากที่สุด และมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าอิทธิพลน้อยที่สุด

58910154: MAJOR: EDUCATIONAL RESEARCH, MEASUREMENT AND STATISTICS; M.Sc. (EDUCATIONAL RESEARCH, MEASUREMENT AND STATISTICS)

KEYWORDS: ATTITUDE AND PEER INFLUENCES/ ALCOHOL CONSUMPTION BEHAVIORS/ MULTIPLE REGRESSION ANALYSIS

THANAPOOM THAMMABUT: ATTITUDE AND PEER INFLUENCES ON ALCOHOL CONSUMPTION BEHAVIORS OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN CHONBURI PROVINCE. ADVISORY COMMITTEE: SAKESAN TONGKHAMBANCHONG, Ph.D., NATKRITA NGAMMEERITH, Ph.D. 148 P. 2020.

The objectives of this research were; 1) to compare the influences of attitude toward alcohol consumption and behaviors of alcohol drinking of the secondary school students, 2) to analyze the influences of attitude toward alcohol consumption on the alcohol drinking behavior of secondary school students in terms of overall and grades, 3) to analyze the influencing of a subject norm on the alcohol drinking behavior of students both overall and grades, and 4) to analyze the influence of peers on the attitude toward drinking and drinking behavior among the students. The sample consisted of 1,080 grade 7-12 students who were selected by multi-stage random sampling technique from schools in Chonburi Province. The instrument was a questionnaire on attitude toward alcohol drinking, peer influences, and alcohol drinking behaviors. The data were analyzed by using descriptive statistics, Pearson's correlation coefficient, multivariate analysis of variance (MANOVA), and Multiple Regression Analysis.

The research findings were as follows;

1. The attitude toward alcohol consumption and drinking behaviors of the students were significantly different at .05 (F-ratio = 14.390, p-value = 0.000). Both attitudes toward alcohol consumption and alcohol drinking behavior of grade 7 students were significantly lower than other grades (F-ratio = 4.044, p-value = 0.001).

2. The attitude towards alcohol drinking significantly influenced alcohol drinking behavior with a regression weight at 0.278 and can be explained the variance of alcohol drinking behavior at 7.8% (R-square = 0.078). When considered by grade level, it was found that the

attitude towards alcohol drinking highly affected the drinking behavior of grade 7 students and the lowest was grade 10 students.

3. The subject norm was positively affected on the attitude toward alcohol drinking significantly with a standardized regression weight at 0.296 and can explain the variance of the attitude toward alcohol drinking at 8.8% (R-square = 0.088). The influences of the subject norm on drinking behavior was found the highest for grade 9 students and lowest for grade 11. On the other hand, the subject norm was significantly negatively affected on alcohol drinking behavior with a standardized regression weight at -0.079 and can explain the variance of the alcohol drinking behavior at 0.6 %. When considered by grade level, it was found that the subject norm highly affected the drinking behavior of grade 7 students and the lowest was grade 12 students.

4. Finally, the peer characteristics positively affected the attitude toward alcohol drinking significantly with a standardized regression weight at 0.061 and can explain the variance of the attitude toward alcohol drinking at 0.4%. The influences of the peer characteristics on drinking behavior was found the highest for grade 10 students and lowest was grade 8. On the other hand, the peer characteristics were not significantly negatively affected on alcohol drinking behavior with a standardized regression weight at -0.590 and can explain the variance of the alcohol drinking behavior at 0.4 %. When considered by grade level, it was found that the peer characteristics highly affected the drinking behavior of grade 7 students and the lowest was grade 11 students.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
ข้อจำกัดของงานวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์.....	11
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ.....	16
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนในวัยรุ่น.....	19
ตอนที่ 4 การสร้างแบบวัดพฤติกรรม.....	31
ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	63
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	70
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	70
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	72
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	73
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	83

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	113
สรุปผลการวิจัย.....	113
อภิปรายผล.....	115
ข้อเสนอแนะ.....	119
บรรณานุกรม.....	122
ภาคผนวก.....	134
ภาคผนวก ก.....	135
ภาคผนวก ข.....	137
ภาคผนวก ค.....	140
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	148

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แนวโน้มมาตรวัดของลิเคิร์ต.....	32
2 การศึกษาทัศนคติของผู้หญิงในการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด.....	46
3 ขนาดประชากร สัดส่วนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณ และจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เก็บได้จริง....	71
4 ผลการประเมินความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามวัดลักษณะของกลุ่มเพื่อน.....	75
5 ผลการประเมินความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามแบบวัดลักษณะของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน.....	77
6 ผลการประเมินความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์.....	81
7 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความคลาดเคลื่อน (SE) และช่วง ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ของแบบวัดทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์.....	88
8 ผลการเปรียบเทียบระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับชั้น ที่แตกต่างกัน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว.....	89
9 ผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับชั้น ที่แตกต่างกัน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว.....	91
10 การวิเคราะห์ถดถอยของทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตาม ระดับชั้นมัธยมศึกษา.....	93
11 ผลการวิเคราะห์ถดถอยของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน กับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับ ชั้นมัธยมศึกษา.....	97
12 ผลการวิเคราะห์ถดถอยของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับ ชั้นมัธยมศึกษา.....	101

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	ผลการวิเคราะห์ถดถอยลักษณะของกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา.....	105
14	ผลการวิเคราะห์ถดถอยลักษณะของกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา	109
15	ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามในแบบสอบถาม.....	138

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 โมเดลเพื่อการทดสอบสมมติฐานที่ 1, 2.....	5
2 โมเดลเพื่อการทดสอบสมมติฐานที่ 3, 4.....	6
3 โมเดลเพื่อการทดสอบสมมติฐานที่ 5, 6.....	6
4 โมเดลเพื่อการทดสอบสมมติฐานที่ 7, 8.....	7
5 โมเดลเพื่อการทดสอบสมมติฐานที่ 9, 10.....	7
6 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
7 ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล.....	38
8 โครงสร้างพื้นฐานแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน.....	55
9 ลำดับขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	73
10 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.....	90
11 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับชั้น มัธยมศึกษา.....	92
12 โมเดลการวิเคราะห์ถดถอยของทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม.....	94
13 โมเดลการวิเคราะห์ถดถอยของทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อ พฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา.....	94
14 ความสัมพันธ์ของระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา.....	96
15 โมเดลการวิเคราะห์ถดถอยของบทบาทของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนที่มีต่อทัศนคติต่อ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม.....	98
16 โมเดลการวิเคราะห์ถดถอยของบทบาทของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนที่มีต่อทัศนคติต่อ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา.....	98
17 ความสัมพันธ์ของงการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนที่มีต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา.....	100

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
18 โมเดลการวิเคราะห์ถดถอยของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม.....	102
19 โมเดลการวิเคราะห์ถดถอยของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา.....	102
20 ความสัมพันธ์ของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา.....	104
21 โมเดลการวิเคราะห์ถดถอยของลักษณะของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม.....	106
22 โมเดลการวิเคราะห์ถดถอยของลักษณะของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา.....	107
23 ความสัมพันธ์ของลักษณะของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา.....	108
24 โมเดลการวิเคราะห์ถดถอยลักษณะของกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม.....	110
25 โมเดลการวิเคราะห์ถดถอยลักษณะของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา.....	110
26 ความสัมพันธ์ลักษณะของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา.....	112

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประชากรทั่วโลกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประมาณ 2,000 ล้านคน หรือประมาณ 1 ใน 3 ของประชากรโลก เฉลี่ยดื่มคนละ 6.13 ลิตร ซึ่งการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นอันตรายและเป็นสาเหตุให้เกิดโรคในประชากรทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนามากกว่า 200 ชนิด อาทิ มะเร็ง ตับแข็ง วัณโรค HIV และโรคหลอดเลือดสมองต่าง ๆ รายงานขององค์การอนามัยโลก ที่จัดทำขึ้นทุก 4 ปี ยังระบุว่า ผู้เสียชีวิตด้วยสาเหตุจากแอลกอฮอล์ในปี พ.ศ. 2561 เป็นเพศชายถึง 2.3 ล้านคน โดยเกือบร้อยละ 29 ของการตายนั้นเนื่องมาจากอาการบาดเจ็บที่เกิดขึ้นเพราะมีเมามา เช่น อุบัติเหตุทางรถยนต์และการทะเลาะวิวาท โดยมีรายงานผู้เสียชีวิตจากการดื่มเครื่องดื่มชนิดนี้ ปีละ 3,000,000 คน ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติเปิดเผยผลการสำรวจพฤติกรรมการดื่มสุราของประชากรไทยในปี พ.ศ. 2560 พบว่า ประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 55.9 ล้านคน ทั่วประเทศ มีผู้ไม่เคย ดื่มสุราเลยร้อยละ 57.18 ผู้เคยดื่มแต่เลิกแล้วร้อยละ 14.41 และมีนักดื่ม ปัจจุบันร้อยละ 28.41 โดย มีความแตกต่างระหว่างเพศชัดเจน ประชากรเพศหญิงร้อยละ 81.05 ไม่เคยดื่มสุราเลยในชีวิต และเป็นนักดื่มปัจจุบันร้อยละ 10.62 ส่วนในประชากรเพศชายมีผู้ไม่เคย ดื่มสุราเลยเพียงร้อยละ 31.62 และเป็นนักดื่มปัจจุบันร้อยละ 47.46 สัดส่วนนักดื่มปัจจุบันสูงที่สุดในภาคเหนือ (ร้อยละ 35.40) และ ต่ำ สุดในภาคใต้ (ร้อยละ 16.05) ไม่พบความแตกต่างระหว่าง พฤติกรรมการดื่มในเขตเทศบาลและ นอกเขตเทศบาล นักดื่มประจำ ร้อยละ 56.06 ดื่มเป็นครั้งคราว (น้อยกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง) ส่วนร้อยละ 43.94 ดื่มเป็นประจำ (สัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือบ่อยกว่า) อายุเฉลี่ยในการเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกของนักดื่มปัจจุบันชายอยู่ที่ 19.20 ปี ของ นักดื่มปัจจุบันหญิงอยู่ที่ 24.07 ปี สาเหตุหลักของการเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มี 3 ประการ ได้แก่ ตามอย่างเพื่อน/ เพื่อนชวนดื่ม (ร้อยละ 38.85) อยากทดลองดื่ม (ร้อยละ 29.12) และเพื่อ เข้าสังคม/ การสังสรรค์ (ร้อยละ 20.55) ประเทศไทยมีอันดับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในภาพรวมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภท อยู่ในอันดับที่ 40 ของ โลก และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่นักดื่มปัจจุบันเริ่มดื่มเป็นประเภทแรกในสัดส่วนสูงที่สุด คือเบียร์ (ร้อยละ 38.35) ตามด้วยสุราขาว (ร้อยละ 28.05) และสุราสี (ร้อยละ 26.43) (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2560)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เผยถึงการรักษาความปลอดภัยและการจัดการจราจรของ ตำรวจในเทศกาลปีใหม่ว่า จากข้อมูลจากศูนย์อำนวยการและลดอุบัติเหตุทางถนนช่วงเทศกาล

ปีใหม่ พ.ศ. 2563 สรุปอุบัติเหตุทางถนนในช่วงวันที่ 27-29 ธันวาคม พ.ศ. 2562 มีสถิติการเกิดอุบัติเหตุ 531 ครั้ง ลดลง 112 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 17.42 จากในช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว ส่วนจำนวนผู้บาดเจ็บ 560 คน ลดลง 103 คน คิดเป็นร้อยละ 15.54 จากในช่วงเดียวกันของปี พ.ศ. 2562 และมีผู้เสียชีวิต 47 คน ลดลง 37 คน คิดเป็นร้อยละ 44.05 จากในช่วงเดียวกันของเทศกาลปีใหม่ 2562 สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุสูงสุด ได้แก่ ขับรถในขณะเมาสุรา และขับรถ โดยใช้ความเร็วเกินกว่ากฎหมายกำหนด ยานพาหนะ ที่เกิดเหตุสูงสุด ได้แก่ รถจักรยานยนต์และรถกระบะ (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, 2562)

จากการที่กรมควบคุมโรคได้ออกสำรวจเก็บข้อมูลและนำมาเผยแพร่ผลการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นกลุ่มอายุ 15-19 ปี ในช่วงเวลา 13 ปีที่ผ่านมา เพิ่มขึ้นร้อยละ 64.5 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 4.96 ต่อปี สถานการณ์ของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องจึงควรมีการเฝ้าระวังความเสี่ยงของพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเด็นต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการควบคุมและป้องกันปัญหาทางสุขภาพและสังคม การ จัดบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขและการประเมินผลมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมป้องกันปัญหาที่เกิด จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดปริมาณการบริโภค ป้องกันนักดื่มหน้าใหม่ ลดความเสี่ยงของการบริโภค รวมถึงจำกัดและลดความรุนแรงของปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ขยายเข้าสู่กลุ่มเด็กและวัยรุ่นมากขึ้น จากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความอยากรู้อยากลอง กลุ่มเพื่อน การเข้าถึง สื่อโฆษณา เป็นต้น เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า สภาพสังคมไทยเราใน ปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอย่างมาก ซึ่งแต่เดิมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น ผู้ดื่มจะอยู่ในวัยทำงาน หรือวัยผู้ใหญ่ที่จะมีการสังสรรค์กันตามเวลาเลิกงาน หรือเลี้ยงฉลองตาม โอกาสต่าง ๆ ในยุคที่สื่อยังไม่แพร่หลายไม่มีการโฆษณาเชิญชวน หรือใช้ผู้มีชื่อเสียงมาเป็นพรีเซนเตอร์ การเข้าถึงของกลุ่มวัยรุ่นจึงยังไม่มากนัก ทำให้การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นมีน้อยมาก แต่เมื่อวันเวลาเปลี่ยนไป สิ่งต่าง ๆ ก็ได้พัฒนามากขึ้น สื่อเริ่มเข้ามามีบทบาทในการเข้าถึงผู้คนมากมาย เช่น การโฆษณาอินเทอร์เน็ต กลายเป็นแหล่งเผยแพร่สิ่งต่าง ๆ ทั้งในด้านที่ดี และด้านที่ไม่ดี เครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลีบกลายเป็นที่นิยมในหมู่วัยรุ่น มีการชักชวนกันดื่มอย่างแพร่หลาย มีการโฆษณาทางโทรทัศน์หรือทางโซเชียลเน็ตเวิร์ก โดยที่ทางบริษัทผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะทำการจัดแคมเปญ โปรโมทสินค้าในผ่านสื่อออนไลน์ ทำให้การเข้าถึงกับตัววัยรุ่นนั้นง่ายดาย เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ยิ่งหือไหนเปิดตัวผลิตภัณฑ์ใหม่ จะมีดารามีชื่อเสียง มาร่วมโปรโมทอยู่เสมอ ทำให้วัยรุ่นเกิดการอยากลอง โดยที่เพื่อนในกลุ่มได้ทดลองดื่ม แล้วมาบอกต่อ ๆ กัน เป็นกระแสสังคมของนักดื่มหน้าใหม่ จากผลการสำรวจของกรมควบคุมโรค พบว่า วัยรุ่นไทยเริ่ม มีการดื่มเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ตั้งแต่ อายุ 15 ปี สะท้อนให้เห็นว่า การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นเป็นเรื่องง่าย ทั้ง ๆ ที่มีกฎหมายครอบคลุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ก็ตาม ทำให้วัยรุ่นได้รับอิทธิพลจากสื่อ ได้โดยง่าย ทำให้ครอบงำพฤติกรรมของวัยรุ่นไทยจำนวนไม่น้อย รวมไปถึง การคบเพื่อนของวัยรุ่น ด้วย หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (2560) ลงเรื่องกลุ่มวัยรุ่นชลบุรี มานั่งดื่มเหล้ากับเพื่อนชาย หญิง รวม 7 คน จู๋ ๆ เจอกลุ่มจักรยานยนต์ยกพวกมากกว่า 10 คน ใช้ไม้ตีและมีดรุมฟัน สาส์ส 2 ราย สาเหตุจากการหมั่นไล่ เกิดเหตุบริเวณสะพานใหม่ตอนที่ 2 ถนนเลียบชายทะเล หมู่ 1 ตำบล บางทราย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ (2563) ลงเรื่อง งานวิจัย ตีพิมพ์ในวารสารการแพทย์แลนเซ็ตระบุว่า ปี พ.ศ. 2560 อัตราการดื่มแอลกอฮอล์ต่อหัวของ ประชากรทั่วโลกเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2533 ภายในปี พ.ศ. 2573 ผู้ใหญ่ครึ่งโลก จะดื่มแอลกอฮอล์เกือบ 1 ใน 4 ดื่มอย่างน้อยเดือนละครั้ง ซึ่งหมายความว่า โลกไม่สามารถบรรลุ เป้าหมายลดการใช้แอลกอฮอล์ที่เป็นอันตรายได้

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีพฤติกรรมที่แสดงความเป็นตัวของตัวเองค่อนข้างมาก การพูดคุย จะโหมพง อารมณ์เปลี่ยนแปลงได้ง่าย ความรับผิดชอบก็เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ค่อนข้างที่จะ เอาแต่ใจตัวเองทำให้มีปัญหากับผู้ปกครอง หรือครูอาจารย์ ที่ยังไม่เข้าใจพฤติกรรมของวัยรุ่น เช่น ใช้วิธีดุด่าว่ากล่าวด้วยคำแรง ๆ หรือมีการลงโทษที่รุนแรง นั้นจะเกิดการต่อต้านทันที และหันเข้าหา กลุ่มเพื่อนในวัยเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เพื่อที่จะคอยปรึกษาปัญหาที่พบเจอ จะมีการคล้อยตาม คำแนะนำอยู่ของกลุ่มเพื่อนเสมอ ในการเลือกคบกลุ่มเพื่อนนั้น ในวัยเด็กจะเลือกคบกลุ่มเพื่อนที่มี แนวทาง ที่สนใจไปในทิศทางเดียวกัน ถ้าหากได้กลุ่มเพื่อนที่ดี ก็จะนำไปสู่สิ่งที่ดี ๆ แต่ถ้าเลือก คบกลุ่มเพื่อนที่ไม่ดี ก็จะนำไปสู่หนทางแห่งความวิบัติ และดังลักษณะข้างต้นที่ได้กล่าวมา จะเห็นได้ว่าเด็กจะมีความผูกพันกับกลุ่มเพื่อนมาก เพื่อนจึงมีอิทธิพลในทุก ๆ กิจกรรมของวัยรุ่น ถ้าคบเพื่อนดี มีความใส่ใจ ขยันขันแข็ง เป็นเด็กว่านอนสอนง่าย มุ่งหวังความสำเร็จในการศึกษา เพื่อนกลุ่มนี้ก็จะชักชวน ชี้นำไปในทางที่ดี ที่ถูกที่ควร ทำแต่สิ่งที่ดีงาม แต่ถ้าคบเพื่อนที่มีไม่ดี มีพฤติกรรมไปในทางที่เลวร้าย คือ การดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ การใช้สารเสพติด เช่น บุหรี่ ยาบ้า กัญชา ยาไอ้ เรื่องหนีเรียน เล่นการพนัน ลักเล็กขโมยน้อย การทะเลาะวิวาท ก็จะส่งผลให้ชีวิตพบแต่ความวิบัติ ดังที่พบได้จากปัญหายาเสพติดในเด็กและเยาวชนไทยปัจจุบัน มีความน่าเป็นห่วง เนื่องจาก เริ่มใช้ยาเสพติดอายุน้อยลง ตลอดจนมีแนวโน้มพฤติกรรมการใช้ ยาเสพติดมากกว่า 1 ชนิด ร่วมกันมากขึ้น มีการนำสารต่าง ๆ ที่หาได้ง่ายมาผสมกันเพื่อให้ออกฤทธิ์ เหมือนสารเสพติด โดยมองว่าไม่เป็นอันตราย ซึ่งในความเป็นจริงสารผสมดังกล่าวมีฤทธิ์เสพติด ทั้งสิ้น ทั้งนี้ (กรมสุขภาพจิต, 2559) ส่วนสาเหตุของการใช้ยาเสพติด ส่วนใหญ่เกิดจากการอยากร ทดลองด้วยตนเอง และมีเพื่อนที่คอยชี้นำ สำหรับสาเหตุจากปัญหาครอบครัวจะเป็นอันดับหลัง

และเป็นดังคำสุภาษิตโบราณที่กล่าวไว้ว่า “คบคนพาล พาลพาไปหาผิด คบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล คบบคนชั่วพาดัวให้ยากจน เกิดเป็นคนคบใครควร ไตร่ตรอง” ซึ่งนั้นย่อมเป็นข้อยืนยันได้ว่าวัยรุ่นนั้นจะรับอิทธิพลจากเพื่อน โดยการเลียนแบบพฤติกรรมคล้อยตามการชักจูง และเลือกที่จะปฏิบัติตามเพื่อน เมื่อเป็นดังเช่นที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว การที่วัยรุ่นจะเลือกคบเพื่อนและการรับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน จึงเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงมากน้อยแตกต่างกัน วัยรุ่นที่ฉลาดเลือกคบเพื่อนที่ดี จะพาดนไปอยู่กับสิ่งที่ดี ๆ ส่วนคนที่เลือกคบเพื่อนไม่ดี ย่อมถูกชักนำไปในทางที่ผิด เกิดแต่ความหายนะต่อไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงศึกษาทัศนคติและการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวเป็นข้อมูลสำคัญที่สะท้อนให้เห็นข้อเท็จจริงทางด้านพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-6 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร
2. ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ “ส่งผลต่อ” พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพียงใด และเมื่อนักเรียนเรียนในชั้นปีที่สูงขึ้นจากมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ขนาดอิทธิพลดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร
3. การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน มีบทบาทอย่างไรในระบบความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
4. ลักษณะของกลุ่มเพื่อน จะส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

2. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

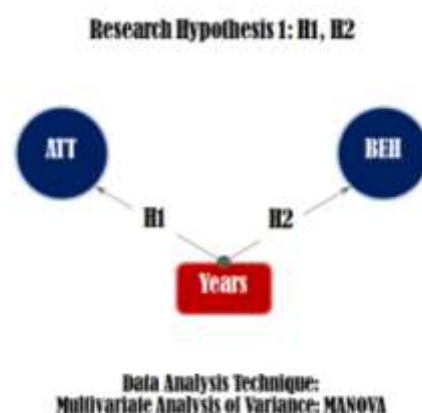
3. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

4. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลลักษณะของกลุ่มเพื่อน ที่ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

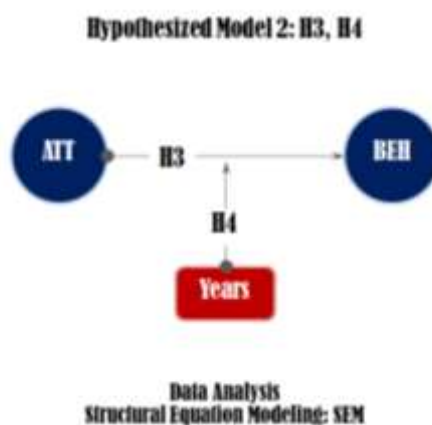
สมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้ คือ

1. ระดับของทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แตกต่างกันไปตามชั้นปีที่ศึกษา

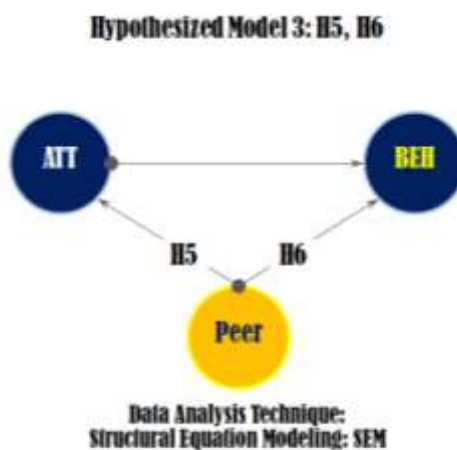
ภาพที่ 1 โมเดลเพื่อการทดสอบสมมติฐานที่ 1, 2

2. ตัวแปรทัศนคติส่งผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (H3) และตัวแปรทัศนคติส่งผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างกันเมื่อระดับชั้นปีแตกต่างกัน (H4)

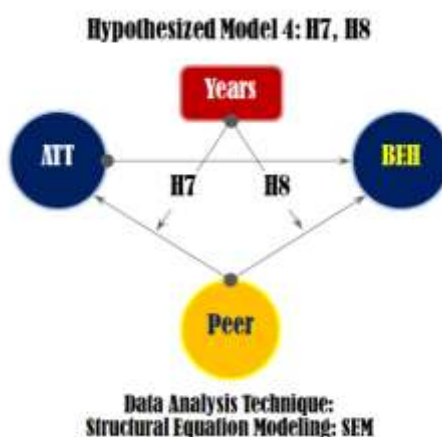
ภาพที่ 2 โมเดลเพื่อการทดสอบสมมติฐานที่ 3, 4

3. การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

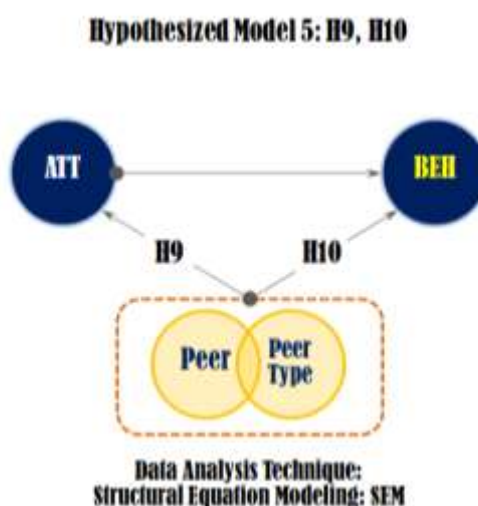
ภาพที่ 3 โมเดลเพื่อการทดสอบสมมติฐานที่ 5, 6

4. การเคลื่อนย้ายตามกลุ่มเพื่อนส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในระดับที่แตกต่างกันเมื่อระดับชั้นปีแตกต่างกัน

ภาพที่ 4 โมเดลเพื่อการทดสอบสมมติฐานที่ 7, 8

5. การเคลื่อนย้ายตามกลุ่มเพื่อน และลักษณะของกลุ่มเพื่อน ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ภาพที่ 5 โมเดลเพื่อการทดสอบสมมติฐานที่ 9, 10

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลการศึกษา ทำให้เข้าใจทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
2. ทำให้ทราบลักษณะของกลุ่มเพื่อนและบทบาทของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-6
3. เป็นข้อมูลสำหรับครูผู้สอนและผู้บริหาร นำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
4. นำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและรณรงค์ในการลดปัญหาของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับชั้นต่าง ๆ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ประชากร
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2562 ในจังหวัดชลบุรี สังกัด เครือข่ายสหวิทยาเขตชลบุรีเขต 1 จำนวน 11 โรงเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 49,005 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2562 ในจังหวัด โดยสุ่มโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 (เครือข่ายสหวิทยาเขตชลบุรี 1, 2 และ 3) ที่อยู่ในอำเภอเมือง อำเภอบ้านบึง อำเภอพนัสนิคม มาอำเภอละ 1 โรงเรียน โดยวิธี Cluster random sampling มีนักเรียนจำนวน 1,080 คน โดยมีโรงเรียนเป็นตัวแทนกลุ่มและมีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling unit)
3. ตัวแปรที่ศึกษา
ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังต่อไปนี้
  - 3.1 ตัวแปรต้น/ ตัวแปรอิสระ (Independent variable) คือ ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน และชั้นปีที่ศึกษา
  - 3.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ข้อจำกัดของงานวิจัย

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสหสัมพันธ์ จึงได้กำหนดความเป็นสาเหตุและผลของตัวแปรขึ้นจากสารสนเทศเชิงปริมาณที่มาจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนความน่าเชื่อถือได้
2. อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผู้วิจัยได้ศึกษานั้น เป็นสิ่งที่ค่อนข้างซับซ้อนและง่ายต่อการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการอธิบายอย่างถูกต้องจึงเป็นไปได้ค่อนข้างยาก ถ้าสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จึงเป็นผลให้ในการอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรอิสระและลำดับความสำคัญหรือค่าน้ำหนักของอิทธิพลย่อมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง เครื่องดื่มส่วนผสมของเอทิลแอลกอฮอล์ไม่เกิน 60 ดีกรี ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถบริโภคได้ ในงานวิจัยนี้ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เหล้า เบียร์ สเปย์และไวน์
2. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นลักษณะการดื่มที่เกิดจากความต้องการ ความสนใจ ในโอกาสต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการดื่มเพียงคนเดียว หรือการร่วมดื่มเป็นหมู่คณะ ขึ้นกับความถี่ของการดื่ม และปริมาณการดื่มที่จะส่งผลถึงอาการมึนเมาหลังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
3. ทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง หมายถึง ความเชื่อ ความรู้สึก ของนักเรียนแต่ละบุคคล ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ซึ่งจะส่งผลทำให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
4. การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน หมายถึง การเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อที่จะให้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน โดยที่ไม่แสดงออกในการต่อต้าน แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยก็ตาม ก็จะมีการคล้อยตามในทิศทางเดียวกันกับเพื่อนอยู่เสมอ โดยแบ่งการคล้อยตามออกเป็น 3 อย่าง
  - 4.1 การยินยอม คือ การที่ตนต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนที่มีอิทธิพลต่อตัวเขา และมุ่งหวังจะได้รับความพอใจจากกลุ่มเพื่อนที่มีอิทธิพลนั้น ไม่ว่าจะด้านดีหรือไม่ดีก็ตาม
  - 4.2 การเลียนแบบ คือ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตนไปตามกลุ่มเพื่อนที่คบหาและทำตาม

4.3 การซึมซับ คือ การคล้อยตามแนวคิดของกลุ่มเพื่อน ที่สอดคล้องกับแนวคิดของตนเองที่มีอยู่เดิม

5. ลักษณะของกลุ่มเพื่อน หมายถึง กลุ่มบุคคลที่อายุใกล้เคียงกัน รุ่นราวคราวเดียวกัน ที่มีปฏิสัมพันธ์กันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีแนวคิดและทัศนคติไปทางทิศทางเดียวกัน โดยแบ่ง 2 อย่าง

5.1 กลุ่มเพื่อนที่ดี คือ กลุ่มเพื่อนในวัยเดียวกัน หรือวัยใกล้เคียงกัน ที่มีความประพฤติไปในทางที่ดี ขยันหมั่นเพียร ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน นำพาไปสู่สิ่งที่ตั้งงาม

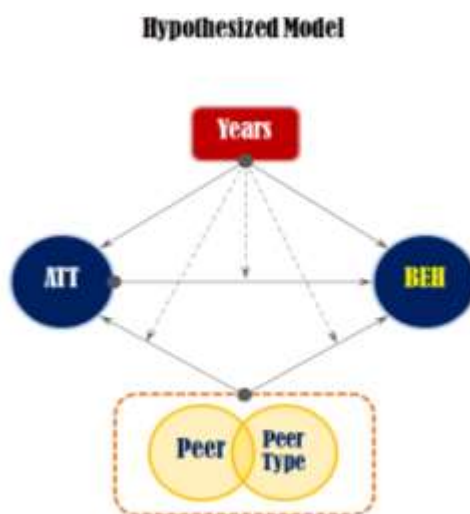
5.2 กลุ่มเพื่อนที่ไม่ดี คือ กลุ่มเพื่อนในวัยเดียวกัน หรือวัยใกล้เคียงกัน ที่มีความประพฤติไปในทางที่ไม่ดีพาไปในทางที่เสื่อมเสีย และมีพฤติกรรมในทางลบต่อสังคม เช่น ขวนขวายเรียน ขวนไปดื่มสุรา ขวนไปเสพยาเสพติด เป็นต้น

6. นักเรียน หมายถึง เด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2562 สังกัดอยู่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 (เครือข่ายสหวิทยาเขตชลบุรี 1, 2 และ 3)

7. ระดับชั้นปี หมายถึง ระดับของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2562 ที่สังกัดอยู่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 (เครือข่ายสหวิทยาเขตชลบุรี 1, 2 และ 3)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบไปด้วย งานวิจัยด้านทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ด้านพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ด้านการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน และด้านลักษณะของกลุ่มเพื่อน ดังภาพ

ภาพที่ 6 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Research conceptual framework)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง ทักษะคิดและอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1. ความหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
2. ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
3. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

1. ความหมายของทัศนคติ
2. ทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนในวัยรุ่น

1. ความหมายของวัยรุ่น
2. ลักษณะกลุ่มเพื่อนของวัยรุ่น
3. การคล้อยตามกลุ่มเพื่อนในวัยรุ่น

ตอนที่ 4 การสร้างแบบวัดพฤติกรรม

1. การสร้างและพัฒนาแบบวัดด้านจิตพิสัย
2. การสร้างมาตรวัดตามวิธีของลิเคอร์ท
3. การสร้างมาตรวัดตามวิธีของของไอเซ็น และฟิชไบน์
4. การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ความหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากการศึกษา ค้นคว้าจากหนังสือวิชาการและงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า มีนักวิชาการไทยหลายท่าน ได้กล่าวถึงความหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ดังต่อไปนี้

พระราชบัญญัติเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ได้ให้ความหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ว่าสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา ทั้งนี้ ไม่รวมถึงยาวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน กล่าวว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือที่คนไทยเรียกว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือเหล้า เป็นสารธรรมชาติที่ได้มาจากกระบวนการหมักน้ำตาล (เช่น จาก ข้าว อุ่น ข้าวโพด) กับยีสต์ เกิดเป็นสารที่เรียกว่า เอทานอล (Ethanol) ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักในเครื่องดื่มประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่การที่จะดื่มเอทานอลที่บริสุทธิ์เพียงอย่างเดียว นั้นไม่สามารถดื่มได้ เพราะรสชาติแรงบาดคอ จึงต้องมีส่วนผสมเพื่อให้รสชาติดีขึ้น เราเรียก ส่วนผสมนั้นว่า คอนเจเนอร์ (Congener) คำว่า ดิกรี หมายถึง ความเข้มข้น เช่น เหล้า 100 ดิกรี หมายถึง เหล้าที่มีแอลกอฮอล์ 100 ส่วน ผสมน้ำ 100 ส่วน เหล้า 80 ดิกรี หมายถึง เหล้าที่มีแอลกอฮอล์ 80 ส่วน ผสมน้ำ 100 ส่วน

องค์การอนามัยโลก (WHO, 2004 อ้างถึงใน กมลทิพย์ ขลังธรรมนิยม, ขนิษฐา นันทบุตร และบำเพ็ญจิต แสงชาติ, 2552) ให้ความหมายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่า เป็นของเหลวที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ชนิดดื่มหรือเอทานอลที่ผสมอยู่แต่ต้องไม่เกิน 60 ดิกรี ใช้เพื่อการดื่ม ส่วนใหญ่ได้มาจากการหมักหรือกลั่นเอทานอลที่ผสมอยู่ มีฤทธิ์เป็นยานอนหลับจะมีผลคล้ายยากดประสาททำลายร่างกายและจิตประสาททำให้ผู้ดื่มติด จึงจัดว่าเป็นสารเสพติดที่มีผลต่อจิตประสาท

ราชบัณฑิตยสถาน (2554) กล่าวว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ เหล้า น้ำเมาที่ได้จากการกลั่น

ปวีณา วงษ์ชะอุ่ม (2557) กล่าวว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของเอทานอลแอลกอฮอล์ ที่ได้มาจากการหมักหรือการกลั่น ใช้เพื่อการดื่มหรือกินเท่านั้นและเมื่อดื่มเข้าไปแล้วก่อให้เกิดอาการมึนเมา

ชฎิล สมรภูมิ (2554) ให้ความหมายของคำว่า “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” หมายถึงว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของเอทานอลแอลกอฮอล์ ที่ได้มาจากการหมักหรือการกลั่น ใช้เพื่อการดื่มหรือกินเท่านั้น และเมื่อดื่มเข้าไปแล้วก่อให้เกิดอาการมึนเมา

จากความหมายของคำว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายของคำว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้ดังนี้

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของเอทิลแอลกอฮอล์ผสมอยู่ แต่ต้องไม่เกิน 60 ดีกรี ที่ได้มาจากการกลั่นหรือการหมัก เช่น เหล้าสี เหล้าขาว เหล้ายาคอง เหล้ากลั่น เหล้าหมัก สาโท เบียร์ สปาย ไวน์ บรันดี วิสกี้ เหล้าค็อกเทล วอดก้า เหล้ารัม ที่ใช้สำหรับ ในการดื่มกินเท่านั้น และเมื่อดื่มเข้าไปแล้วจะทำให้ประสาทสัมผัสในการรับรู้ต่ำลง เกิดอาการ มึนเมา ทางผู้วิจัยจึงเรียกว่า “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์”

ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากการศึกษา ค้นคว้าหนังสือวิชาการต่าง ๆ พบว่า มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึง รูปแบบของประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไว้ดังต่อไปนี้

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่บริโภคกันอยู่นั้นมีมากมายหลายชนิด และมีความแตกต่างกัน ออกไปทั้งในปริมาณของแอลกอฮอล์ วัตถุดิบที่ใช้ รวมทั้งขั้นตอนและกรรมวิธีการผลิต ซึ่งสามารถ แยกเป็นประเภทและชนิด ได้ดังนี้

1. ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้ (สุภา ชัยประเสริฐ, 2550)

1.1 เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทที่กลั่นแล้ว (Distilled liquors) คือ เครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ที่เกิดจากการนำน้ำส้มกลั่น (แป้งหรือน้ำตาลหมักด้วยยีสต์จนเกิดมีแอลกอฮอล์) อาจตามด้วยการเติมสี ปรุงกลิ่น แต่งรสด้วยสารปรุงแต่งอื่น ๆ ลงไป เพื่อให้ถูกใจผู้ดื่ม เครื่องดื่ม แอลกอฮอล์กลั่นของไทยที่มีจำหน่าย คือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขาว (เหล้าโรง) เครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ผสม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผสมพิเศษ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปรุงพิเศษ (เหล้าเหลียง) สำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่างประเทศ เช่น บรันดี วิสกี้

1.2 เครื่องดื่มแอลกอฮอล์หมัก (Fermented liquors) หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แช่ คือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้จากการหมักส่ำให้เกิดเป็นน้ำเมา แต่ไม่มีการกลั่น มักจะหมักส่ำจากเมล็ด ธัญพืช แป้งจากพืช ผลไม้ และน้ำตาลจากพืชเช่น เบียร์ กระแช่ น้ำขาว น้ำตาลเมา สาโท อุ เป็นต้น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่กลั่นของไทย ที่มีจำหน่ายส่วนใหญ่ คือ เบียร์ ไวน์ โดยเบียร์ไทยจะมี ปริมาณแอลกอฮอล์สูงและแรงกว่าเบียร์ต่างประเทศ ส่วนน้ำขาวกระแช่ น้ำตาลเมา อุ สาโท ชาวบ้านมักทำขึ้นเอง ซึ่งเมื่อก่อนจะผิดกฎหมาย แต่ในปัจจุบันนี้ได้รับการสนับสนุนให้เป็นหนึ่ง ผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล ชุมชนสามารถผลิตได้โดยไม่ผิดกฎหมาย

2. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สุราแช่และสุรากลั่น (กรมสรรพสามิต, 2551 อ้างถึงใน มัชฌานา ขอนดอก, พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, 2554) ดังนี้

2.1 สุราแช่ คือ สุราที่ยังไม่ได้กลั่นและให้หมายรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับ สุรากลั่นแล้ว แต่มีแอลกอฮอล์ไม่เกิน 50 ดีกรี

2.1.1 เบียร์ คือ สุราแช่ที่ทำจากข้าวมอลต์ ดอกฮอปหรือข้าว

2.1.2 สุราแช่ผลไม้ คือ สุราที่ทำจากองุ่น แบ่งออกเป็น 2 พวก คือ ทำจากองุ่นเขียวและทำจากองุ่นแดง

2.1.3 สุราแช่พื้นบ้าน คือ สุราที่ไม่ได้กลั่นซึ่งทำจากวัตถุดิบจำพวกน้ำตาล หรือข้าวเช่น กะแช่ อุสาโท หากทำจากผลไม้ชนิดอื่น จะต้องระบุชนิดของสุรานั้น ๆ ต่อท้าย เช่น ไวน์ลับประด ไวน์มังคุด

2.2 สุรากลั่น คือ สุราที่ได้กลั่นและให้ความหมายรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับสุราแช่ แล้วแต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่า 15 ดีกรีด้วย

2.2.1 สุราขาว คือ สุรากลั่นที่ปราศจากเครื่องย้อมหรือสิ่งผสมปรุงแต่ง มีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 80 ดีกรี

2.2.2 สุรากลั่นชุมชน คือ สุรากลั่นชนิดสุราขาว มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่า 15 ดีกรีแต่ไม่เกิน 40 ดีกรี

2.2.3 สุราผสม คือ สุรากลั่นที่ใช้สุราขาวหรือสุราสามทับมาปรุงแต่ง มีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 80 ดีกรี เช่น เชียงขุน หงส์ทอง แสงทิพย์

2.2.4 สุราปรุงพิเศษ (แม่โจง) คือ สุรากลั่นที่ทำโดยใช้กรรมวิธีพิเศษ มีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 80 ดีกรี

2.2.5 สุรากลั่นพิเศษ เช่น วิสกี บรั่นดี รัม สุราสามทับ

จากประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบกลั่นและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบแช่หรือแบบหมัก

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากการศึกษา ค้นคว้าหนังสือวิชาการต่าง ๆ พบว่า มีนักวิชาการไทยหลายคน ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ดังต่อไปนี้

พงษ์สันต์ เจียมอ่อน (2551 อ้างถึงใน ปวีณา วงษ์ขุ่ม, 2557) กล่าวว่า คนไทยในปัจจุบัน มีการดื่มสุราในหลายโอกาส พฤติกรรมการดื่มสุราในปัจจุบันจึงปรากฏออกมาในหลายโอกาส จึงสามารถสรุปได้ดังนี้

การใช้สุราในสถานการณ์ทั่วไปทางสังคมและธุรกิจ ลักษณะนี้เป็นพฤติกรรมที่บริโภคเพื่อหวังผลโดยใช้สุราเป็นสื่อ ให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อทางสังคม ก่อให้เกิดผลตอบแทนทางธุรกิจหน้าที่การงาน

1. การใช้สุราเพื่อผลต่อสุขภาพ ในลักษณะนี้เป็นการใช้สุราในแง่การรักษาเช่นในรูปของยาครอบเพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อยทางร่างกาย เพื่อขับน้ำคาวปลาในผู้หญิงหลังคลอด หรือในรูปของยาทาภายนอก เช่น ทาแก้ลมพิษ การใช้สุรายังมีอีกลักษณะหนึ่ง คือ หวังผลในเชิงบำรุงหรือส่งเสริมสุขภาพ เช่นทำให้กระปรี้กระเปร่า เจริญอาหาร ป้องกันการเกิดโรคหัวใจ เป็นต้น

2. การบริโภคสุราในงานพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การแต่งงาน การบวช การทำบุญ ขึ้นบ้านใหม่ เทศกาลต่าง ๆ ตลอดจนพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหรือธรรมชาติอื่น ๆ การทรงเจ้า หรือพิธีผีคืนผีที่มีสุรา เป็นของเครื่องเช่นขอขมาวิญญูณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น

3. การบริโภคสุราเพื่อตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการเลื่อนสถานภาพตนเองทางสังคมและเศรษฐกิจเลื่อนวัย หรือแม้แต่การบริโภคเพื่อหวังผลให้เกิดความสบายใจอย่างไรก็ดีแม้สังคมจะมีการให้ความหมายและเปิดโอกาสให้มีการบริโภคง่ายขึ้นนั้น แต่สุดท้ายสังคมก็ได้มีการกำหนดระหว่างพฤติกรรมสุราปกติหรือไม่ปกติ เช่นใช้เกณฑ์ความถี่ในการดื่ม ปริมาณในการดื่ม และจำนวนคนที่ร่วมในการดื่ม ตลอดจนควบคุมพฤติกรรมของตนเองระหว่างดื่มและหลังการดื่ม

ปรีชาพร ศุภษร (2550) ให้ความหมายของคำว่า พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ พฤติกรรมที่แสดงออกในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทุกชนิด โดยพิจารณาจากความถี่ของการดื่ม วันที่นิยมดื่ม โอกาสในการดื่ม กลุ่มบุคคลที่ร่วมดื่มด้วย อาการเมา และระดับของการเมา หลังการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

เสกสรร วิทย์ปรีชากุล (2550) กล่าวว่า พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นความถี่และปริมาณในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

คุษฎี แสงดำ (2552) ให้คำจำกัดความ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติของวัยรุ่นเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งแสดงออกให้เห็นถึงลักษณะของการกระทำเป็นประจำบ่อย ๆ เป็นบางครั้ง นาน ๆ ครั้ง และไม่เคยเลย

ปวีณา วงษ์ชะอุ่ม (2554) ให้ความหมายไว้ว่าเป็นการกระทำหรือการปฏิบัติในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเกิดขึ้นจากความต้องการ หรือความสนใจของผู้ดื่ม ซึ่งอาจเป็นการกระทำที่เป็นประจำ บางครั้ง นาน ๆ ครั้ง หรืออาจไม่เคยกระทำเลยก็ได้

จากพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นี้ได้ว่า

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นลักษณะการดื่มที่เกิดจากความต้องการ ความสนใจ ในโอกาสต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการดื่มเพียงคนเดียว หรือการร่วมดื่มเป็นหมู่คณะ ขึ้นกับความถี่ของการดื่ม และจะเกิดอาการมีเมามาหลังจากการดื่ม

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

ความหมายของทัศนคติ

จากการศึกษา ค้นคว้าหนังสือวิชาการต่าง ๆ พบว่า มีนักวิชาการไทย หลายคน ได้ให้ความหมายของทัศนคติ ไว้ดังต่อไปนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ทัศนคติ” เป็นคำสมาส ระหว่าง คำว่า “ทัศนะ” แปลว่า ความเห็น หรือการแสดงความคิดเห็นในสิ่งต่าง ๆ กับคำว่า “คติ” แปลว่า แบบอย่าง วิธี แนวทางข้อปฏิบัติ เมื่อนำคำสองคำมารวมกันจึงแปลว่า “แนวความคิดเห็น” ซึ่งมักจะได้ยินได้ฟังอยู่บ่อย ๆ ที่มักจะมี ความหมายทั่ว ๆ ไปที่เป็นทัศนะ ความ คิดเห็นของตนที่ได้พบเห็นจาก ประสบการณ์ที่เป็นลักษณะการคิดเห็นส่วนตัวที่แสดงออกมาทางกาย ทางวาจา เพื่อแสดง ความรู้สึกที่เป็นที่ยอมรับหรือปฏิเสธ ที่บ่งบอกถึงพฤติกรรมที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

เพราะพรหม เปลียนภู (2542) กล่าวว่า ทัศนคติ คือ ระดับสภาพหรือสภาวะของจิตใจ และสมองในลักษณะพร้อมที่จะกำหนด แนวทางของการสนองตอบของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นความโน้มเอียงหรือสภาวะความพร้อมที่จะทำให้เรากระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะต่อบุคคล ซึ่งเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความนึกคิด ความรู้สึกนี้ค่อนข้างจะแน่นอน (Stability)

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2536) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคล ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคคล สิ่งของ การกระทำ สถานการณ์ และอื่น ๆ รวมทั้งทำที่ที่แสดงออก ที่บ่งบอกถึงสภาพจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทัศนคติเป็นนามธรรม และเป็นส่วนที่ทำให้เกิดการแสดงออกด้านการปฏิบัติ แต่ทัศนคติไม่ใช่แรงจูงใจ (Motive) และขับชี้ (Drive) หากแต่เป็น สภาพแห่งความพร้อมที่จะตอบโต้ (State of readiness) และแสดงให้ทราบถึงแนวทางของการสนองตอบของบุคคลต่อสิ่งเร้า

Thurstone (1967 อ้างถึงใน ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2536) ให้ความหมายทัศนคติว่า เป็นผลรวมทั้งหมดของมนุษย์เกี่ยวกับความรู้สึก อคติ ความคิด ความกลัวต่อสิ่งบางอย่าง การแสดงออกทางการพูดเป็นความคิด (Opinion) และความคิดนี้เป็นสัญลักษณ์ของทัศนคติ และทัศนคติเป็นระดับของความมากน้อยของความรู้สึก ในด้านบวกและลบที่มีต่อสิ่งหนึ่ง (Psychological object) ซึ่งอาจจะเป็นอะไรก็ได้หลายอย่าง เช่น สิ่งของ บุคคล บทความ องค์การ ความคิด เป็นต้น

Gordon (1975 อ้างถึงใน ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2536) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง สภาวะของความพร้อมทางด้านจิต ซึ่งเกิดขึ้นจากประสบการณ์ ซึ่งสภาวะความพร้อมนี้ จะเป็นแรง ที่กำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคลที่จะมีต่อบุคคล สิ่งของ หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

Katz and Scotland (1960 อ้างถึงใน ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2536) กล่าวว่า ทักษคติ คือ ความโน้มเอียงหรือแนวโน้มในการจะประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ หรือสัญลักษณ์ของสิ่งนั้นในทางใดทางหนึ่ง

พนิตกา ศรีคัตนพรหม (2549) กล่าวว่า ทักษคติ หมายถึง ผลรวมของสภาวะทางจิตใจเกี่ยวกับความรู้สึก ความเห็นของบุคคล ซึ่งเกิดขึ้นจากประสบการณ์เพื่อตอบสนองสิ่งเร้า การที่จะทราบทัศนคติของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง จะต้องใช้วิธีแปลความหมายของความคิดหรือการแสดงออกของบุคคลนั้น ๆ

ปวีณา วงษ์ชะอุ่ม (2557) ได้กล่าวว่า ทักษคติเป็นความเชื่อ ความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมเพื่อตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย อันมีแนวโน้มที่จะให้บุคคลแสดงปฏิกิริยาและการกระทำต่อสิ่งนั้น ๆ ทั้งในทางสนับสนุนหรือต่อต้าน

จากความหมายของทัศนคติข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ทักษคติหมายถึง ทิศทางการแสดงออกให้เห็นว่าตัวบุคคลเป็นที่ยอมรับ หรือไม่ยอมรับวัตถุหรือบุคคลนั้น ๆ ทักษคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก เพราะเป็นความรู้สึกที่สร้างจากการมองความสัมพันธ์ว่า สิ่งนั้นหรือคนนั้นดี หรือไม่ ซึ่งความรู้สึกนี้มีอิทธิพลทำให้ยอมรับ หรือไม่ยอมรับ เป็นเหตุให้เปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ค่อนข้างยาก เพราะจะต้องเปลี่ยนแปลงหลายอย่างในตัวบุคคลนั้น เช่น ความนึกคิด อารมณ์ ประสบการณ์ ของบุคคลนั้นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติมีผลกระทบต่อคนอื่น ๆ ในสังคมที่แวดล้อมตัวเขา เพราะการจะมี ทักษะ ต่อสิ่งใด มักจะต้องเอาทักษะนั้นมาเกี่ยวข้องด้วย และแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกที่รุนแรงมากกว่าธรรมดา คือ แสดงปฏิกิริยาให้เห็นถึงความรู้สึก อาจพัฒนาถึงระดับค่านิยม (Value) ได้

ทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากการศึกษา ค้นคว้าหนังสือวิชาการต่าง ๆ พบว่า มีนักวิชาการไทย หลายคน ได้กล่าวถึงทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไว้ดังต่อไปนี้

ทัศนคติส่งผลอย่างมากต่อการแสดงออกของบุคคล ถ้าบุคคลมีทัศนคติทางบวกต่อพฤติกรรมนั้นมากเท่าใด บุคคลจะมีความตั้งใจมากขึ้นที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น หรือในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลมีทัศนคติทางลบต่อการกระทำนั้นมากเท่าใด บุคคลจะมีความตั้งใจมากขึ้นที่จะไม่กระทำพฤติกรรมนั้น

Ajzen and Fishbien (1980) เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติและการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า

ทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

เผ่าพงศ์ สุนทร (2556) ได้กล่าวว่า ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีอิทธิพลเฉพาะต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบผิปกติของวัยรุ่นชาย

อุทัยทิพย์ จันท์เพ็ญ (2554) พบว่า การรับรู้ต่ออันตรายจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่งผลให้พฤติกรรมการดื่มด้วยความรับผิดชอบของวัยรุ่นในสหราชอาณาจักรเพิ่มขึ้น

Norman (1971) กล่าวว่า ความรู้สึก และความคิดเห็นที่บุคคลมีต่อการดื่มสุราในทางที่จะยอมรับหรือปฏิเสธ ซึ่งมีผลทำให้บุคคลพร้อมที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้วยพฤติกรรมอย่างเดียวกันตลอด

Ajzen and Fishbein (1991) กล่าวว่า ใจว่า ความหมายของทัศนคติทฤษฎีพฤติกรรมการดื่มสุรา เป็นความคิด ความรู้สึก ความเชื่อที่มีต่อการกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ซึ่งจะมีผลต่อความตั้งใจในการจะปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ

รัตติยา บัวสอน และเชษฐ รัชดาพรธนาธิกุล (2555) พบว่า หากบุคคลมีเจตคติต่อพฤติกรรมเป้าหมายดี ก็จะมี ความตั้งใจในการปฏิบัติพฤติกรรม และสามารถกระทำพฤติกรรมนั้นได้ หรือหากบุคคลมีทัศนคติต่อการหยุดดื่มสุราดีบุคคลจะมีความตั้งใจในการหยุดดื่มสุราได้ดี อย่างไรก็ตามทัศนคติต่อการหยุดดื่มสุรานั้นเป็นสิ่งที่ประเมินได้ค่อนข้างยาก ซึ่งจำเป็นจะต้องประเมินจากทัศนคติต่อการดื่มสุรา เช่น เกี่ยวกับผู้ติดสุราที่มีทัศนคติทางบวกกับการดื่มสุราจะดื่มสุรา เช่น คิดว่าการดื่มสุราทำให้อ่อนหลับง่าย การดื่มสุราทำให้เจริญอาหาร การดื่มสุราบ่งบอกความเป็นผู้ใหญ่ มีสังคมมีเพื่อนมากขึ้น เป็นต้น ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะมีพฤติกรรมในการดื่มสุราเพิ่มขึ้นหรือหากผู้ติดสุราที่มีทัศนคติทางลบกับการดื่มสุราเช่นการดื่มสุราทำให้เกิดโรคมามากมาย เสียสุขภาพ เสียทรัพย์สิน เกิดปัญหาในครอบครัว จะส่งผลต่อความตั้งใจในการหยุดดื่มสุราจะมีพฤติกรรมหยุดดื่มสุราหรือดื่มลดลง

จากความหมายของทัศนคติข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ทัศนคติของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง ความเชื่อ ความรู้สึก ของนักเรียนแต่ละบุคคล ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ซึ่งจะส่งผลทำให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนในวัยรุ่น

ความหมายของวัยรุ่น

วัยรุ่น ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Adolescence” โดยมีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “Adolescere” Steinberg (1993) ได้ให้ความหมายว่า การเจริญเติบโตไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่หรือเจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะ วัยรุ่นเป็นช่วงเวลาการเจริญเติบโตจากความไม่มีวุฒิภาวะของเด็ก ไปสู่ความมีวุฒิภาวะของผู้ใหญ่ เป็นช่วงเวลาเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วุฒิภาวะทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมเป็นวิกฤตช่วงหนึ่งของชีวิต เนื่องจากเป็นช่วงต่อของวัยเด็กและผู้ใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะต้นของวัยจะมีการเปลี่ยนแปลงมากมายเกิดขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จะมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นด้วยกันเอง และบุคคลรอบข้าง หากกระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เป็นไปอย่างเหมาะสม จะช่วยให้วัยรุ่นสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม และกระตุ้นให้พัฒนาการด้านอื่น ๆ เป็นไปด้วยดี การให้ความหมายของวัยรุ่นตลอดจนการกำหนดช่วงอายุอาจจะมี ความเหลื่อมล้ำกัน มีผู้ให้ความหมายของวัยรุ่น ดังนี้

Wilson (2009 cited in Hockenberry & Wilson, 2009) กล่าวว่า วัยรุ่นหมายถึงบุคคลที่อยู่ในช่วงระยะเวลาของการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กเข้าสู่ผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม มีวุฒิภาวะทางอารมณ์

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่น คือ ภาวะหรือเหตุการณ์ที่อยู่ในระยะต่อกันถือว่าเป็นระยะสำคัญที่จะเปลี่ยนแปลงสภาพหรือความคิด เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่

World Health Organization (2011) ให้ความหมายว่าวัยรุ่นเป็นผู้มีลักษณะ 3 ประการ คือ มีพัฒนาการด้านร่างกายโดยมีวุฒิภาวะทางเพศ มีพัฒนาการทางด้านจิตใจ โดยมีการเปลี่ยนแปลงจากเด็กไปเป็นผู้ใหญ่และมีการเปลี่ยนสถานะทางด้านเศรษฐกิจจากการที่ต้องพึ่งพาทางเศรษฐกิจ เป็นบุคคลที่สามารถประกอบอาชีพ มีรายได้ สามารถรับผิดชอบและพึ่งพาตนเองและได้กำหนดอายุของวัยรุ่นอยู่ระหว่าง 10-19 ปี

ฉินันท์ วิชยรัมย์ (2545) ได้กล่าวไว้ว่า วัยรุ่น เป็นวัยที่เพิ่งพ้นจากวัยเด็ก ไปสู่ผู้ใหญ่ แต่ไม่สามารถที่จะกำหนดแน่นอนได้ว่าเริ่มต้นและสิ้นสุดลงเมื่อใด แต่ถือเอาจากความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายในเด็กผู้หญิงตั้งแต่มีประจำเดือนครั้งแรก และในเด็กผู้ชายเมื่อเริ่มมีการผลิตเซลล์สืบพันธุ์ หรือที่เรียกกันว่า การสิ้นเปียก ซึ่งในวัยรุ่นนั้นจะเปลี่ยนแปลงในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมไปพร้อม ๆ กัน

เมธินี ก้อนแก้ว (2546) กล่าวว่า วัยรุ่น หมายถึง บุคคลที่มีอายุระหว่าง 13-19 ปี เป็นวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็ก ไปสู่วัยผู้ใหญ่แต่ไม่สามารถจะกำหนดความแน่นอนได้ว่า เริ่มต้น และสิ้นสุดลงเมื่อใด โดยมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้านไปพร้อม ๆ กัน ได้แก่ ร่างกาย สติปัญญา และสังคม

Stone and Church (1983 อ้างถึงใน พิชัย ไทยอุดม, 2540) ได้กล่าวถึง วัยรุ่นไว้ว่าเป็นช่วงวัยของเด็กที่จะพัฒนาไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และ สังคม จะเริ่มให้ความสนใจในตนเอง พยายามค้นหาความเป็นตนเอง หาค่านิยม และปรัชญาของชีวิต อีกทั้งยังมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับตนเอง ทางด้านจิตใจ วัยรุ่นจะมีพัฒนาการในด้านความรู้สึกความคิด และอารมณ์ที่แตกต่างจากวัยเด็ก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทำให้วัยรุ่น มีความแปรปรวนทางอารมณ์ โดยการแสดงออกทางอารมณ์

วินัดดา ปิยะศิลป์ (2546) กล่าวว่า ระยะเวลาที่คาบเกี่ยวระหว่างวัยเด็กกับ วัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายสูงสุด ตลอดจนมีการเปลี่ยนแปลงทางด้าน อารมณ์ สังคมการศึกษา การทำงาน และต้องการค้นหาอุดมคติในชีวิตของตน

สุกรี สุวรรณจุฑะ (2547) ได้กล่าวว่า วัยรุ่นอยู่ในช่วงอายุ 10-19 ปี เป็นวัยที่อยู่ในระยะวิกฤตที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและพฤติกรรม ซึ่งมีความสำคัญต่อการเตรียมพร้อมที่เข้าสู่วัยผู้ใหญ่

พนม เกตุมาน (2550) อธิบายว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายด้าน เด็กจะเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นเมื่ออายุประมาณ 12-13 ปี โดยส่วนใหญ่เพศหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเพศชาย ประมาณ 2 ปี และจะเกิดการพัฒนาไปจนถึงอายุประมาณ 18 ปี จึงจะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่

อัมพร เบญจพลพิทักษ์ (2550) ได้กล่าวว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม รวมทั้ง มีการพัฒนาทางเพศที่สมบูรณ์

สุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์ (2551) ได้อธิบายเกี่ยวกับวัยรุ่นว่า เป็นช่วงวัยที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา

อาภรณ์ ดินาน (2551) กล่าวถึงวัยรุ่นว่าเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านจากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่อง และมองเห็นได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนแล้ว ช่วงวัยรุ่นยังเป็นช่วงที่ต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเองจากเด็กสู่บทบาทของผู้ใหญ่ที่จะต้องมีความรับผิดชอบมากขึ้น

Rogers (1969) ได้กล่าวถึงคำว่า “วัยรุ่น” หมายถึง การก้าวไปสู่วุฒิภาวะ (To grow in to maturity)

Hurlock (1975) ได้อธิบายว่า “วัยรุ่น” ตรงกับศัพท์คำว่า “Adolescence” ซึ่งมีความหมายว่า เจริญเติบโต หรือเจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะ (Maturity) เป็นวัยเตรียมตัวสู่วัยผู้ใหญ่ คือ การที่เด็กบรรลุถึงขั้นวุฒิภาวะทั้งด้านร่างกาย และด้านจิตใจ จะต้องพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน ไปพร้อมกัน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

World Health Organization (1998) ได้ให้คำจำกัดความของวัยรุ่นไว้ดังนี้ คือ

1. เป็นช่วงอายุที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายในลักษณะที่พร้อมจะมีเพศสัมพันธ์
2. เป็นระยะที่มีการพัฒนาด้านจิตใจจากเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่
3. เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลง จากสภาพที่ต้องการพึ่งพาในทางเศรษฐกิจ ไปสู่สภาวะ

ที่ต้องรับผิดชอบ และพึ่งพาตนเอง

สุชา จันทน์เอม (2529) ให้ความหมายของคำว่า “วัยรุ่น” ไว้ว่าคือ วัยที่สิ้นสุดความเป็นเด็กเป็นวัยที่เป็นสะพานไปหาวัยผู้ใหญ่ ไม่มีเส้นขีดขั้นที่แน่นอนว่าจะเริ่มเมื่อใด และไปสิ้นสุดลงเมื่อใด แต่กำหนดเอาความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย และรูปร่างเป็นสำคัญ

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2530) กล่าวว่า “วัยรุ่น” เป็นกระบวนการงอกงามพ้นจากความเป็นเด็ก

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้วิจัย สามารถสรุปได้ว่า “วัยรุ่น” คือ บุคคลที่มีอายุระหว่าง 12-19 ปี เป็นวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงในตนเองสูงมาก ซึ่งเขาจะต้องเปลี่ยนจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ แต่ไม่สามารถทราบแน่ชัดได้ว่าจะสิ้นสุดเมื่อใด คำจำกัดความ คำว่า “วัยรุ่น” มีความหลากหลาย เนื่องจากขึ้นกับความแตกต่างของขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนการใช้ชีวิตที่มีความแตกต่างทางสังคม

ลักษณะกลุ่มเพื่อนของวัยรุ่น

ความสำคัญของกลุ่มเพื่อนในวัยรุ่น

ตามงานวิจัยได้มีหนังสือ บทความ นักวิชาการหลายคนกล่าวไว้ว่า

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2540) ได้กล่าวถึง การคบเพื่อนอย่างเหมาะสมนั้นคือ การเลือกคบเพื่อนที่มีคุณสมบัติเหมาะสม เช่น มีความประพฤติดี มีความตั้งใจเรียน ร่วมกิจกรรมทางโรงเรียนอย่างเต็มที่ และใช้ชีวิตในแง่บวกอยู่เสมอ เลือกทำแต่กิจกรรมที่ดี มีประโยชน์ พากันหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เป็นโทษ เช่น เล่นการพนัน พากันหนีเรียน พากันไปเสพสิ่งเสพติด เป็นต้น

นิศากร สนามเขต (2550) กล่าวว่า การรวมกันหรือการคบหาสมาคมกับคนรุ่นเดียวกัน ในลักษณะต่าง ๆ โดยการเลือกคบเพื่อนที่มีคุณสมบัติและพฤติกรรมแสดงออกในด้านที่ดี และเป็นประโยชน์ เช่น ชอบช่วยเหลือเพื่อนเมื่อยามเดือนร้อน ตักเตือนเมื่อเพื่อนกระทำสิ่งที่ไม่ดี อาทิ เทียวกลางคืน เสพยาเสพติด เป็นต้น

จากการศึกษาค้นคว้าในช่วงต้นจึงสรุปความสำคัญของการเลือกคบเพื่อนได้ว่า ในวัยรุ่นนั้นเป็นวัยที่มีจิตใจความละเอียดอ่อนสูงมาก ในการที่จะเลือกคบเพื่อนสักคน จะต้องมีความสมบัติที่คล้ายคลึงกัน เลือกคบเพื่อนที่จะพาตนเองไปอยู่ในทางที่ดี ที่ถูกที่ควร ไม่นำพาตนเองไปสู่ความวิบัติ ตามคำโบราณที่กล่าวไว้ว่า คบคนพาล พาลพาไปหาผิด คบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล

หลักพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับกลุ่มเพื่อน

นอกจากหลักทางวิชาการแล้ว หลักทางพุทธศาสนายังให้คำนิยามถึง ลักษณะของเพื่อนที่ดี จะต้องเป็นลักษณะที่เรียกว่า

กัลยาณมิตร ที่หมายถึง เพื่อนที่มีความรักใคร่และมีความสนิทสนมคุ้นเคยกัน ดังนั้นลักษณะของกัลยาณมิตร คือ เพื่อนที่ดี หรือ เพื่อนรักใคร่คุ้นเคย เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม ทำหน้าที่ของชาวพุทธที่ดี ผู้สั่งสอนแนะนำ ชักนำไปในหนทางที่ถูกต้องดีงาม เพื่อเป็นประโยชน์ให้แก่ตนเองและผู้อื่น

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ได้ให้ความหมายของ กัลยาณมิตร คือ เพื่อนแท้ เพื่อนตาย เพื่อนที่คอยช่วยเหลือเพื่อนอย่างจริงใจโดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน เป็นมิตรที่หวังดี ให้ความจริงใจ

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2540) ได้ให้คุณสมบัติของกัลยาณมิตรที่เรียกว่า กัลยาณมิตรธรรม 7 ประกอบไปด้วย 1) น่ารัก ในฐานะเป็นที่สบายใจและสนิทสนม อยากที่จะเข้าไปปรึกษา 2) น่าเคารพ ในฐานะประพฤติดมควรแก่ฐานะ ให้เกิดความรู้สึกรับรองใจ เป็นที่พึ่งใจ และปลอดภัย 3) น่าเจริญใจ หรือน่ายกย่อง ในฐานะทรงคุณคือความรู้และภูมิปัญญาแท้จริง ควรเอาอย่าง ทำให้ระลึกและเอ่ยถึงด้วยความภาคภูมิใจ 4) รู้จักพูดตามกาลเทศะ รู้ว่าเมื่อไรควรพูด คอยให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือนเพื่อน คอยเป็นที่ปรึกษาที่ดี 5) อดทนต่อถ้อยคำ คือ พร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษา ชักถามคำแนะนำวิพากษ์วิจารณ์ อดทน ฟังได้ไม่เบื่อ 6) แกล้งเรื่องล้าลึกได้ สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจ และให้เรียนรู้เรื่องราวที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป และ 7) ไม่ชักนำในทางที่ไม่ดี คือ ไม่แนะนำในเรื่องเหลวไหล หรือชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย

พระมหาสมชาย ฐานวุฑฺโฒ (2547) ได้กล่าวเกี่ยวไว้ว่า ในคัมภีร์ชั้นอรุทธกถา อธิบายความโดยพิสดารถึงสาเหตุของการที่พระพุทธเจ้าตรัสมงคลสูตรไว้ว่าประมาณ 12 ปี ก่อนพุทธกาลประชาชนต่างตื่นตัวว่า อะไรคือสาเหตุที่ทำให้ชีวิตเป็นมงคล กล่าวบ้างว่า การมีสิ่งของ เช่น ต้นไม้ สัตว์ หรือว่ารูปเคารพต่าง ๆ จะทำให้ชีวิตเป็นมงคล เรื่องราวการอภิปรายเรื่องมงคลก็ไปถึงภูมิเทวา คือ เทวดาในระดับพื้นดิน เทวดาก็สนทนากันว่าอะไรคือมงคล ประเด็นนี้ก็ลุกลามไปถึงอากาศเทวาไปถึงสวรรค์ชั้นต่าง ๆ จนถึงพรหมโลก ชั้นสุทธาวาส ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ ที่บรรลุนิพพานเป็นพระอนาคามีแล้ว มีความเข้าใจในเรื่องมงคลชีวิตเป็นอย่างดี แต่ไม่สามารถอธิบายได้ จึงได้ประกาศให้เทวดาทราบว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะเสด็จลงมาตรัสธรรมในอีก 12 ปี ให้ไป

ถามพระพุทธองค์ในตอนนี้ เมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้บุตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว คืบหนึ่งขณะที่ประทับอยู่ ณ เขตวันมหาวิหาร ใกล้เมืองสาวัตถี ท้าวสักกเทวราชได้นำหมู่เทวดาเข้าเฝ้า และบัญชาให้เทพบุตรองค์หนึ่งทูลถามพระองค์ว่าอะไรคือมงคลของชีวิต พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงทรงแสดงหลักมงคลสูตร ซึ่งมีทั้งหมด 38 ประการ ดังกล่าว

มงคลที่ 1 ไม่คบคนพาล คนพาล คือ คนที่มีใจขุนมัวเป็นปกติ เป็นผลให้มีความเห็นผิด ยึดถือค่านิยมผิด ๆ และมีวินัยเสีย คือไม่รู้ว่าจะไรดี อะไรชั่ว อะไรควร อะไรไม่ควร เช่น บัณฑิตเห็นว่า สุรา เป็นของไม่ดีทำให้คนขาดสติ นำความเสื่อมเสียมาให้คนขาดสติ แต่คนพาลกลับเห็นว่า สุรา เป็นของอันประเสริฐ เป็นเครื่องหมายในการกระชับมิตร หรือบัณฑิตเห็นว่า การเล่นไพ่ เป็นอบายมุข เป็นปากทาง หรือเป็นสัญลักษณ์แห่งความฉิบหาย แต่คนพาลกลับเห็นว่า การเล่นไพ่ เป็นสิ่งที่ดี ทำให้เพลิดเพลิน เป็นการฝึกสมองซ้อมวิชาคำนวณ

ลักษณะของคนพาล เนื่องจากคนพาลมีจิตใจขุนมัวอยู่เสมอ ทำให้ไม่สามารถควบคุมใจให้คิดไปในทางที่ถูกที่ควรได้ คนพาลจึงมีลักษณะวิปริตผิดจากคนทั้งหลาย 3 ประการ คือ

1. ชอบคิดชั่วเป็นปกติ ได้แก่ คิดละโมภอยากได้ในทางทุจริต คิดพยายามปกป้องร้าย คิดเห็นผิดเป็นชอบ ฯลฯ
2. ชอบพูดชั่วเป็นปกติ ได้แก่ พูดปลุกพูดหยาบคาบ พูดต่อเสียด ยุยงพูด เพื่อเจ้า ฯลฯ
3. ชอบทำชั่วเป็นปกติ ได้แก่ เกะกะเกร กินเหล้าเมายา ชอบล้างผลาญชีวิตคนและชีวิตสัตว์ ลักทรัพย์ ทุจริตานอนาจาร ฯลฯ

มงคลที่ 2 คบบัณฑิต บัณฑิตคือ คนที่มีใจผ่องใสอยู่เป็นปกติ ทำให้มีความเห็นถูก ยึดถือค่านิยมที่ถูกต้อง สามารถดำเนินชีวิตอยู่ด้วยปัญญา บัณฑิตอาจจะเป็นใครก็ได้ เช่น อาจเป็นผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออก อาจเป็นชาวไร่ชาวนา อาจเป็นผู้มีการศึกษาสูง อาจจะเป็นญาติ ๆ ของเรา ฯลฯ แต่ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตาม จะต้องเป็นผู้ที่มีจิตใจผ่องใส และดำเนินชีวิตอยู่ด้วยปัญญา คือ คนดีนั่นเอง

คนทั่วไปมักเข้าใจว่า ผู้ที่เรียนหนังสือจนได้รับปริญญา นั้น คือ บัณฑิต แต่ความจริงแล้วนั้น เป็นเพียงบัณฑิตทางโลกเท่านั้น ยังไม่ใช่บัณฑิตที่แท้จริง เพราะผู้ที่ได้รับปริญญาแล้ว ถ้าความประพฤติไม่ดี อาจไปทำผิดคิดคดคิดตระวางได้ แต่บัณฑิตที่แท้จริงย่อมเป็นผู้ตั้งใจละชั่ว ประพฤติชอบ ประกอบแต่ความดีงาม ความถูกต้องความสุจริต สามารถป้องกันตนให้พ้นจากคุดตระวาง แม้กระทั่งจากนรกได้

ลักษณะของบัณฑิต เนื่องจากบัณฑิตเป็นผู้มีจิตใจผ่องใส มีความเห็นถูก ดำเนินชีวิตอยู่ด้วยปัญญา ฉลาดในการสอดส่องหาเหตุผล จึงมีลักษณะพิเศษสูงกว่าคนทั้งหลาย 3 ประการ คือ

1. ชอบคิดดีเป็นปกติ ได้แก่ คิดให้ทาน คิดให้อภัยอยู่เสมอ ไม่ผูกพยาบาท คิดเห็นถูกต้องตามความเป็นจริง เช่น เห็นว่าบุญบาปมีจริง พ่อแม่มีพระคุณต่อเราจริง เป็นต้น
2. ชอบพูดดีเป็นปกติ ได้แก่ พูดคำจริง พูดคำสมานไมตรี พูดคำมีประโยชน์ พูดด้วยจิตที่ประกอบด้วยเมตตา และพูดถูกต้องตามกาลเทศะ
3. ชอบทำดีเป็นปกติ ได้แก่ มีเมตตากรุณา ประกอบสัมมาอาชีพะทำบุญให้ทานเป็นปกติ รักษาศีล ทำสมาธิภาวนาอย่างสม่ำเสมอ

ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จึงได้ให้ความหมายของหลักพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนว่าการคบเพื่อนนั้น จะต้องเป็นไปตามมงคลชีวิต ที่ 1 ว่าด้วยการไม่คบคนพาล เพราะคนพาลจะพากระทำให้แต่สิ่งไม่ดี ไม่รู้จักผิดชอบชั่วดี สร้างแต่ปัญหา สนุกไปวัน ๆ มงคลชีวิตที่ 2 คบบัณฑิตเพราะการเลือกคบคนดีจะนำพาตัวเราไปสู่แต่สิ่งที่ดี สิ่งที่เป็นมงคลกับชีวิต คิดดี ทำดี พูดดี คือ สิ่งที่ดีบัณฑิตจะทำอยู่เสมอ

กลุ่มเพื่อนที่ดีและไม่ดีในวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง ดังนั้นลักษณะพัฒนาการทางสังคมของเด็กวัยรุ่น คือ การเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อน วัยรุ่นจะให้ความสำคัญกับเพื่อนและเพื่อนจะมีอิทธิพลกับวัยรุ่นมาก ดังนั้นการเลือกคบเพื่อนที่ดี พร้อมทั้งหลีกเลี่ยงเพื่อนที่มีคุณสมบัติที่ไม่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อวัยรุ่นอย่างมาก

กลุ่มเพื่อนที่ดี

นิสากร สนามเขต (2550) ได้ให้ความหมายการปฏิเสธเพื่อนด้านที่ไม่ดี คือ การตัดสินใจที่จะปฏิเสธหรือขัดแย้งการชักจูงจากเพื่อนที่มีความประพฤติที่ไม่ดีงามเหมาะสม เช่น ปฏิเสธที่จะไปเที่ยวสถานบันเทิงยามวิกาล ปฏิเสธการดื่มของมีนเมาหรือยาเสพติด ปฏิเสธการเล่นการพนัน

สิริมล ธีระประทีป (2549) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ คือ การเลือกคบเพื่อนที่มีความประพฤติดี รับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ของตนเอง ขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน และร่วมกิจกรรมกับเพื่อนเฉพาะที่เป็นประโยชน์ หลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เป็นโทษ เช่น การหนีเรียน การเที่ยวสถานบันเทิง การคบเพื่อนต่างเพศในทางชั่วสาว

จากการศึกษาเอกสารข้างต้นนี้ ผู้วิจัยได้สรุปว่า กลุ่มเพื่อนที่ดี หมายถึง กลุ่มเพื่อนในวัยเดียวกัน หรือวัยใกล้เคียงกัน ที่มีความประพฤติไปในทางที่ดี ขยันหมั่นเพียร ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน นำพากระทำให้แต่สิ่งที่ดีงาม

กลุ่มเพื่อนที่ไม่ดี

เกษม จันทสร (2541) ได้ให้ความหมายถึง พฤติกรรมการหลีกเลี่ยงเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า หมายถึง การที่นักเรียนผู้ตอบ หลีกหนีไม่คบหา หรือไม่รวมกลุ่มกับเพื่อนที่มีการซื้อ การขาย

หรือมีไว้ในครอบครอง และมีการเสพยาบ้า มากน้อยเพียงใด โดยวัยรุ่นที่มีทัศนคติที่ดีสามารถ
 ด้านทานการช่วยได้ จึงเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่น่าปรารถนามาก แต่ถ้าเค้าไม่สามารถด้านทานการช่วย
 หรือโจมตีได้ ก็อาจเปลี่ยนความคิดไปเชื่อหรือหลงเชื่อสิ่งที่ผิด ซึ่งลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะ
 ส่วนหนึ่งของบุคคลที่ขาดการมีสติ-สัมปชัญญะ ซึ่งอาจส่งผลต่อให้บุคคลอยู่ในความประมาท
 ทำอะไรที่สุ่มเสี่ยงให้เกิดอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น ได้ซึ่งเมื่อเกิดปัญหาแล้ว บุคคลเหล่านี้จะมี
 ความสามารถในการจัดการปัญหาอย่างเหมาะสมน้อย การแก้ปัญหอย่างหนึ่งจึงมักสร้างปัญหา
 เพิ่มขึ้นอีกหลายปัญหา เมื่อมีปัญหาสะสมรวมร่ำมากขึ้น บุคคลเหล่านี้มักเห็นว่าสถานการณ์
 ไม่เข้าข้างและคนรอบข้างไม่เป็นมิตร มองสิ่งรอบข้างในแง่ลบ ซึ่งอาจจะทำให้บุคคลหมดกำลังใจ
 ขาดความภาคภูมิใจ กลขาดการอดใจรอได้ ไม่เชื่อเรื่องบาปบุญคุณโทษ ตลอดจนไม่คิดแสวงหา
 แนวทางการพัฒนาตน ความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเหล่านี้

Terry and O'Leary (1995 อ้างถึงใน สิทธิโชค วรรณสันติกุล, 2547) กล่าวว่า ทฤษฎี
 พฤติกรรมตามแผนที่ได้อธิบายและทำนายพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งมีเนื้อหา ถึงการรับรู้
 ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived behavioral control: PBC) โดยการรับรู้
 ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมนั้นเป็นตัวแปรเชิงเหตุที่จะส่งผลอิทธิพลทางตรงต่อ
 พฤติกรรม จะมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความตั้งใจที่จะกระทำ ส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลและส่งผล
 ให้เกิดการทำพฤติกรรมตามมาซึ่งความสามารถในการหลีกเลี่ยงเพื่อนที่ไม่ดีหมายถึง การมี
 ความสามารถตัดสินใจที่จะเลือกคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสม ใฝ่ศึกษาเล่าเรียน และร่วม
 กิจกรรมที่เป็นประโยชน์พร้อมกล้าปฏิเสธเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น โดดเรียน
 เสพยาเสพติด และของมีเงินมาเป็นต้น

จากการศึกษาเอกสารข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ความสามารถในการหลีกเลี่ยง
 กลุ่มเพื่อนที่ไม่ดี มีความผลต่อความความฉลาดในการเลือกคบเพื่อน เพราะจะการเลือกคบเพื่อน
 ที่เหมาะสม และหลีกเลี่ยงกลุ่มเพื่อนที่ไม่ดี ค่อยแต่จะให้โทษนั้น แสดงถึง การรู้จักเลือกป้องกัน
 ตนเองในการคบเพื่อน ดังนั้นจากการประมวลเอกสาร จึงคาดว่า นักเรียนที่มีความสามารถ
 ในการเลือกคบกลุ่มเพื่อนที่ดี หลีกหนีจากกลุ่มเพื่อนที่ประพฤติไม่ดีพาไปในทางที่เสื่อมเสียได้

จากการศึกษาเอกสารข้างต้นนี้ ผู้วิจัยได้สรุปว่า กลุ่มเพื่อนที่ไม่ดี หมายถึง กลุ่มเพื่อน
 ในวัยเดียวกัน หรือวัยใกล้เคียงกัน ที่มีความประพฤติไปในทางที่ไม่ดีพาไปในทางที่เสื่อมเสีย
 และมีพฤติกรรมในทางลบต่อสังคม เช่น ขวนหนีเรียน ขวนไปดื่มสุรา ขวนไปเสพยาเสพติด
 เป็นต้น

การคล้อยตามกลุ่มเพื่อนในวัยรุ่น

ความหมายของการคล้อยตาม

การคล้อยตาม เป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งทางจิตวิทยา ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความ และความหมายไว้มากมายแตกต่างกัน ดังนี้

Asch (1957 อ้างถึงใน อัจฉรา กัลป์ยามชาติ, 2532) ได้อธิบายไว้ว่า การคล้อยตาม คือ การที่บุคคลขาดความเป็นอิสระของตนเอง ในการแสดงพฤติกรรม หากแต่แสดงพฤติกรรมเหมือน หรือคล้อยตามผู้อื่น ทั้งนี้เนื่องจากตนเองต้องขึ้นอยู่กับผู้อื่น

Crutchfield (1955 อ้างถึงใน อัจฉรา กัลป์ยามชาติ, 2532) ให้ความหมายการคล้อยตาม ที่แตกต่างกันดังนี้ คือ

1. การคล้อยตามเพื่อให้เกิดการสอดคล้องกัน ใช้ทางสังคมศาสตร์ เช่น พฤติกรรมที่มีแบบแผนเหมือนกัน เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในสังคมและทุกคนมีพฤติกรรมคล้อยตามกันเหล่านี้ เช่น ความนิยมในเรื่องการแต่งกาย การรับประทานอาหาร การมีปฏิสัมพันธ์ทักทายกัน

2. การคล้อยตามที่ไม่คงที่ คือ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เมื่อมีอิทธิพลของกลุ่มมากดดัน เป็นความหมายที่นักจิตวิทยาใช้ในการศึกษา เช่น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทัศนคติ ค่านิยม เมื่ออิทธิพลของกลุ่มเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อาจจะแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การปฏิบัติตามที่สอดคล้องกับจิตใจ คือ การเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจ เป็นการแสดงออกทั้งทางพฤติกรรม ทัศนคติอย่างจริงจัง พฤติกรรมการกระทำและความรู้สึกนึกคิด เปลี่ยนไปด้วย

2.2 การปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับจิตใจ เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาโดยไม่ตรงกับใจ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แต่ความคิดในจิตใจไม่เปลี่ยนแปลง อาจเป็นเพราะไม่เต็มใจ มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน แต่ความจำเป็นต้องแสดงพฤติกรรมการคล้อยตามออกมาเท่านั้น

3. การคล้อยตามเป็นลักษณะบุคลิกภาพลักษณะหนึ่งของบุคคล นอกจากความกดดันของกลุ่ม ขนาดของกลุ่ม ลักษณะสถานการณ์และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมไปคล้อยตามผู้อื่นในกลุ่มแล้วยังพบว่า มีบุคลิกภาพของบุคคลบางพวก ซึ่งมีลักษณะ คล้อยตามกลุ่มอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไรก็ตาม

Deutsch and Gerard (1955) ได้แบ่งประเภทของการคล้อยตามออกเป็นสองประเภท คือ อิทธิพลทางสังคมเชิงเกณฑ์ปกติ (Normative social influence) และอิทธิพลทางสังคมเชิงข่าวสาร (Informative social influence) ไว้ดังนี้

1. อิทธิพลทางสังคมเชิงเกณฑ์ปกติ (Normative social influence) หรือ การคล้อยตาม เกณฑ์ปกติ (Normative conformity) เกิดขึ้น เมื่อบุคคลยอมคล้อยตามบุคคลอื่น เพราะเขาหวังที่จะ

ดำเนินพฤติกรรมสอดคล้องกับบุคคลอื่นในกลุ่ม และต้องการที่จะหลีกเลี่ยงการฝ่าฝืนความคาดหวังที่บุคคลอื่นมีต่อเขาเป็นพฤติกรรมที่สิ้นสุดในตัวเองเนื่องจากเขายอมรับสภาพนั้น

2. อิทธิพลทางสังคมเชิงข่าวสาร (Informative social influence) หรือการคล้อยตามข่าวสาร (Informative conformity) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับการมีอิทธิพลของบุคคลอื่น เพราะการคล้อยตามนั้นทำให้ได้รับข่าวสารและแนวทางที่จะนำไปสู่จุดหมายปลายทางอื่น ๆ ที่บุคคลนั้นต้องการได้

การคล้อยตาม (Conformity) เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่บุคคลเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้เข้ากับมาตรฐานหรือความเชื่อซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป หรือจะกล่าวทำให้เข้ากับบรรทัดฐาน (Norms) ของกลุ่มก็ได้ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการคล้อยตามนั้นคือ แรงกดดันจากกลุ่มดังจะเห็นได้จากตัวอย่างการที่เด็กวัยรุ่นมักจะต้องคล้อยตามกลุ่มเพื่อนของตนเองเป็นอย่างมาก ยิ่งกลุ่มเพื่อนมีความคิดเหมือนกันมากเท่าไร ยิ่งมีอิทธิพลทำให้คนในกลุ่มนั้นต้องคิดคล้อยตามมากขึ้นเท่านั้น

สิทธิโชค วรรณสันติกุล (2547) ได้กล่าวเอาไว้ว่า สำหรับคนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน อาจจะมีบางคนที่ไม่ยอมคล้อยตาม (Non conformity) ซึ่งเราจะพบเห็นอยู่เสมอ ในกลุ่มพวกที่ไม่ยอมคล้อยตามนี้ยังแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรก ไม่คล้อยตามแล้วยังต่อต้าน เรียกว่าพวกต่อต้านการคล้อยตาม (Counter conformity) ได้แก่ คนที่ชอบต่อสู้กับกฎเกณฑ์กติกาของกลุ่ม ประเภทที่สอง คือ พวกที่เป็นของตัวเอง (Independence) ซึ่งถึงแม้จะไม่คล้อยตามแต่ก็ไม่ต่อต้าน และผลัดดันตนเองออกไปจากกลุ่มที่ คงทำตัวอยู่ในแบบไม่ยุ่งกับใครและใครอย่ามายุ่งกับเรา

จากความหมายของการคล้อยตามที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การคล้อยตามของกลุ่มเพื่อนหมายถึง การเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อที่จะให้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน โดยที่ไม่แสดงออกในการต่อต้าน แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยก็ตาม ก็จะมีการคล้อยตามในทิศทางเดียวกันกับเพื่อนอยู่เสมอ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคล้อยตาม

สิทธิโชค วรรณสันติกุล (2547) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของการคล้อยตามไว้ดังนี้

1. กลุ่มอ้างอิง (Reference group) กับการคล้อยตาม คนเราทุกคนไม่มีผู้ใดอยากจะคล้อยตามคนอื่นไปเสียหมด เช่น คนที่เป็นครูอยู่ตามหมู่บ้าน ได้อ่านหนังสือพิมพ์พบว่า ดาราภาพยนตร์ที่ตนชอบไปออกกำลังกายด้วยการตีกอล์ฟ การปฏิบัติเช่นนี้ของดาราดังมีได้มีอิทธิพลทำให้ครูคนนี้คล้อยตามได้ หรือนักศึกษาได้เคยพบเห็นจากนิตยสารว่านักธุรกิจเขาแต่งตัวอย่างไร สิ่งที่ย่อมไม่มีผลต่อนักศึกษาให้คล้อยตามทำไมจึงเป็นเช่นนี้ คำตอบที่แน่ชัดคือ คนเราจะคล้อยตามกับกลุ่มอ้างอิง (Reference group) ของเราเท่านั้น

2. ขนาดของกลุ่มกับการคล้อยตาม (Group size) ถ้าจะให้คาดการณ์ล่วงหน้าเราคงจะต้องทำนายว่าคนเราควรที่จะคล้อยตามเป็นอย่างมากในกรณีที่กลุ่มอ้างอิงมีจำนวนคนมาก

ยิ่งกลุ่มมีขนาดใหญ่มากขึ้น เเท่าไรก็ควรจะมื่ออิทธิพลทำให้คนเราต้องคล้อยตามมากขึ้นเท่านั้น แต่ผลการวิจัยของนักจิตวิทยาสังคมพบว่า ไม่เป็นไปอย่างที่กล่าว การคล้อยตามอาจจะเกิดมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามจำนวนคนที่เพิ่มในกลุ่มก็จริง แต่จะมีจุดหนึ่งซึ่งจะเป็นจุดอึดตัว ภายหลังจากจุดนี้ไป การคล้อยตามจะลดน้อยลง ถึงแม้ว่าจะเพิ่มจำนวนคนมาในกลุ่มเพื่อสร้างแรงกดดันให้มากขึ้นก็ตาม สำหรับการวิจัยของนักจิตวิทยาเกี่ยวกับขนาดของกลุ่มกับการคล้อยตาม ได้พบว่า กลุ่มที่มีขนาด 3-5 คน จะเป็นขนาดที่ทำให้คนในกลุ่มเกิดการคล้อยตามสูงที่สุด ถ้ามีคนในกลุ่มเกินกว่านี้แล้ว ปริมาณการคล้อยตามกันจะลดลงไป

3. พันธมิตรกับการคล้อยตาม ระหว่างที่คนกำลังจะตัดสินใจว่าจะคล้อยตามดีหรือไม่ดี ถ้าเขาได้รับรู้ว่ายังมีคนอื่นอีกอย่างน้อยก็ 1 คน ซึ่งคิดเหมือนเขาคือไม่เหมือนกับคนอื่น ในกลุ่ม การมีคนคิดเหมือนกันกับเขามา จะทำให้การคล้อยตามของเขาลดลงหรือไม่ คำตอบที่ได้จากผลการทดลองนักจิตวิทยาคือลดลง นั่นคือ เมื่อใดก็ตามถ้ามีคนหนึ่งในกลุ่มแสดงความแตกต่างในท่ามกลางกลุ่มที่มีการคล้อยตามอยู่ บุคคลที่กำลังจะตัดสินใจว่าจะคล้อยตามกลุ่มดีหรือไม่ ส่วนมากจะตัดสินใจเลิกคล้อยตามเนื่องจากเขามีตัวอย่างของการไม่คล้อยตามให้เห็น

4. การแลกเปลี่ยนทางสังคม (Social exchange) กับการคล้อยตามการที่คนเราจะปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ต่อกันนั้นคนเราจะคิดถึงการลงทุนและผลตอบแทนจากปฏิสัมพันธ์นั้นด้วย หมายความว่าถ้านายสมชายจะผูกมิตรกับนายสุชาติ การคบหาสมาคมกันจะต้องมีทั้งตนเองเป็นฝ่ายให้และต้องได้รับกลับคืนมาด้วย ผลที่ได้รับคืนมาจะเป็นแรงเสริมให้คบกันต่อไปอีก และในสังคมมนุษย์นั้น แรงเสริมที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับพฤติกรรมมนุษย์ก็คือ การได้รับการยอมรับจากคนอื่น ๆ ในสังคม

5. วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการคล้อยตาม นักจิตวิทยาสังคมในหลายประเทศ ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบพฤติกรรมการสนคล้อยตามข่าววัฒนธรรม ด้วยความเชื่อว่าการที่คนเราได้รับการเลี้ยงดูมาในวัฒนธรรมที่ต่างกัน ย่อมมีผลกระทบต่อพฤติกรรมการคล้อยตามอย่างแน่นอน ผลการวิจัยโดยสรุปเป็นอย่างนั้นจริง คือ สังคมใดหรือประเทศใดที่มีวัฒนธรรมเป็นแบบเน้น ความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualism) ก็จะมีการคล้อยตามคนอื่นน้อยกว่าคนในสังคมที่เน้นการรวมหมู่พวก (Collectivism) ไม่ว่าการวิจัยนั้นจะใช้วิธีการวิจัยแบบใดก็จะได้ผลอย่างนี้

Kelley (2001 อ้างถึงใน ศักดิ์ไทย สุรกิจ, 2545) กล่าวว่า บุคคลอาศัยกลุ่มอยู่ 2 กรณี คือ

1. ใช้กลุ่มเพื่อเป็นบรรทัดฐาน สำหรับช่วยสนับสนุน จุนเจือและเป็นแบบอย่างของพฤติกรรมและความเชื่อ ซึ่งเป็นที่ยอมรับในกรณีที่กลุ่มได้นำหรือเป็นที่ยอมรับของบุคคลส่วนใหญ่ จึงทำให้เกิดการคล้อยตามกฎหรือมาตรฐานของกลุ่มที่วางไว้

2. ใช้กลุ่มเพื่อการรอบรู้ บุคคลยอมเชื่อหรือยอมรับกลุ่มเมื่อตนเชื่อว่ากลุ่มนั้นทำให้ตนเองเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับข่าวสารหรือข้อมูลบางอย่างที่คลุมเครือไม่แน่นอน

จากทฤษฎีของเคลมาน และเคลลีที่กล่าวมาแล้ว ย่อมเป็นการยืนยันให้เห็นว่ากลุ่มมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการคล้อยตาม

จากแนวคิดของกลุ่มในเด็กวัยรุ่นนั้น กลุ่มเพื่อนสนิทมีความสำคัญ ซึ่งมีผู้ได้เสนอมีความคิดเห็นต่อเรื่องนี้ไว้หลายลักษณะด้วยกันคือ

Miller (1979 อ้างถึงใน วิชาญ รุ่งอุทัย, 2533) ได้กล่าวว่า พ่อแม่จะเป็นกลุ่มอ้างอิงเบื้องต้น ของบุคคลตั้งแต่แรกเกิด แต่เมื่อเด็กเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น กลุ่มเพื่อนจะเพิ่มความสำคัญขึ้นตามลำดับ และในที่สุดจะมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น

สุพัตรา สุภาพ (2521 อ้างถึงใน กรองทิพย์ จันแยม, 2538) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญมากที่สุด โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันบุคคลมักยึดเอาเพื่อนเป็นแนวทางในการยึดหรือปฏิบัติตาม กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลดังนี้

1. กลุ่มเพื่อนจะสอนให้เด็กวัยรุ่นรู้จักอำนาจที่ไม่ใช่เป็นแบบส่วนตัว
2. กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้เด็กวัยรุ่นได้ทดลองข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ
3. กลุ่มเพื่อนอาจจะถ่ายทอดระเบียบวิธีและคุณค่าที่ผู้ใหญ่ต้องการหรืออาจจะเป็นไปในรูปแบบตรงกันข้ามเลยก็ได้

รูปแบบพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการคล้อยตาม

การคล้อยตามทัศนคติต่าง ๆ Kelman (1967) ได้แบ่งพฤติกรรมการคล้อยตามออกเป็น 3 ประการ คือ

1. การยินยอม (Compliance)

การยินยอมจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อตัวเขา และมุ่งหวังจะได้รับ ความพอใจ จากบุคคล หรือ กลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลนั้น การที่บุคคลยอมกระทำตามสิ่งที่อยากทำให้เขากระทำนั้น ไม่ใช่เพราะบุคคลเห็นด้วยกับสิ่งนั้น แต่เป็นเพราะเขาคาดหวังว่า จะได้รับ รางวัล หรือ การยอมรับจากผู้อื่นในการเห็นด้วย และกระทำตาม ดังนั้น ความพอใจ ที่ได้รับจากการยอมกระทำตามนั้น เป็นผลมาจาก อิทธิพลทางสังคม หรือ อิทธิพลของสิ่งที่ก่อให้เกิด การยอมรับนั้น กล่าวได้ว่า การยอมกระทำตามนี้ เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติ ซึ่งจะมีพลังผลักดัน ให้บุคคลยอมกระทำตามมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับจำนวนหรือความรุนแรงของรางวัลและการลงโทษ

2. การเลียนแบบ (Identification)

การเลียนแบบ เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งเร้า หรือสิ่งกระตุ้น ซึ่งการยอมรับนี้เป็นผลมา จาก การที่บุคคล ต้องการจะสร้างความสัมพันธ์ที่ดี หรือที่พอใจระหว่างตนเองกับผู้อื่น หรือกลุ่ม

บุคคลอื่น จากการเลียนแบบนี้ ทักษะคติ ของบุคคลจะเปลี่ยนไป มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าให้เกิด การเลียนแบบ กล่าวได้ว่า การเลียนแบบ เป็นกระบวนการ การเปลี่ยนแปลง ทักษะคติ ซึ่งพลังผลักดัน ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนี้ จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความน่าโน้มน้าวใจของสิ่งเร้าที่มีต่อบุคคลนั้น การเลียนแบบจึงขึ้นอยู่กับพลัง (Power) ของผู้ส่งสาร บุคคลจะรับเอาบทบาท ทั้งหมด ของคนอื่น มาเป็นของตนเอง หรือแลกเปลี่ยนบทบาทซึ่งกันและกัน บุคคลจะเชื่อในสิ่งที่ตัวเอง เลียนแบบ แต่ไม่รวมถึงเนื้อหาและรายละเอียดในการเลียนแบบทักษะคติของบุคคลจะเปลี่ยนไป มาก หรือน้อย ขึ้นอยู่กับ สิ่งเร้าที่ทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลง

3. การซึมซับ (Internalization)

การที่บุคคลเปลี่ยนเจตคติ ค่านิยมและพฤติกรรม เพราะว่า ความคิดที่เสนอมานั้น สอดคล้องกับเจตคติและค่านิยมที่เขามีอยู่ ก่อนแล้ว เช่น ชาวไทยมีค่านิยม “เมตตา สงสารผู้ตกทุกข์ได้ยาก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน

สุพจน์ จักขุทิพย์ (2521) ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการประพฤติตนไม่เหมาะสม แก่สภาพนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การคบ เพื่อนหรือการยอมรับเพื่อนในทางที่เสื่อมเสีย มีส่วนอย่างมากต่อการที่นักเรียนประพฤติตน ไม่เหมาะสมแก่สภาพการเป็นนักเรียน และจากการศึกษาครั้งนี้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า การคบเพื่อน ที่ไม่ดีมีส่วนผลักดันให้นักเรียนประพฤติตนไม่เหมาะสม

Spinlhall et al. (1995 อ้างถึงใน ภาวิณี อยู่ประเสริฐ, 2540) กล่าวว่าแรงสนับสนุนทาง สังคม โดยกลุ่มเพื่อนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นเริ่มใช้สารเสพติดและป้องกันการ ใช้สารเสพติด จึงพบว่า สาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นใช้สารเสพติดมากที่สุด คือ การถูกชักชวนจากเพื่อนและการมีเพื่อน ใช้สารเสพติด

ยุบลวรรณ ประมวลรัฐการ (2532) พบว่า การคบค้าสมาคมกับเพื่อนที่ดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์แตกต่างกัน คือ มีเพื่อนดื่มนานครั้งกับเพื่อนดื่มเป็นประจำมีผลต่อทัศนคติและ ความตั้งใจในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างกัน

ธิตี รัตนโชติ (2539) ได้ทำการศึกษาวัยรุ่นหญิงกับการสูบบุหรี่ ได้ศึกษาเฉพาะนักเรียน หญิงในโรงเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ยิ่งวัยรุ่นมีเพื่อนสนิทที่สูบบุหรี่มากขึ้น เพียงใด ก็จะมีแนวโน้มที่จะสูบบุหรี่มากขึ้นเท่านั้น

Berndt (1979 อ้างถึงใน สุณีย์ ชีรวีรุพพ์, 2542) ศึกษาพฤติกรรมการคล้อยตามพฤติกรรม ของตัวแบบของเด็กเกรด 3, 6,9,11 และ 12 รวมกัน พบว่า การคล้อยตามเพื่อนเป็นตัวแปรที่ส่งผล ต่อพฤติกรรมก้าวร้าวฟันสังคมของเด็ก

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคล้อยตามของกลุ่มเพื่อน สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมของกลุ่มจะมีอิทธิพลต่อการคล้อยตามของกลุ่มเพื่อนในทุกเรื่อง เนื่องจากทุกคนในกลุ่ม มีเป้าหมายในทางเดียวกัน จึงทำให้เกิดการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในแนวทางเดียวกัน เพื่อสานสัมพันธ์ ของกลุ่มเพื่อนให้ยั่งยืน เพื่อนจึงเป็นสาเหตุสำคัญในการชวนไปเกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ด้วย เพราะในช่วงชีวิตวัยรุ่นนั้น จะเป็นการอยู่กับเพื่อนมากกว่าอยู่กับครอบครัว ซึ่งถ้ากลุ่มเพื่อนที่ดี ก็จะพากันไปในทิศทางที่ดี แต่ถ้ากลุ่มเพื่อนที่ไม่ดีก็จะพาไปในทางที่เสียหายต่อไป

ตอนที่ 4 การสร้างแบบวัดพฤติกรรม

การสร้างและพัฒนาแบบวัดด้านจิตพิสัย

ลักษณะทางจิตพิสัย (Affective characteristics) หรือ จิตลักษณะ (Psychological traits) เป็นตัวแปรลักษณะแฝงซึ่งนักจิตวิทยาเชื่อว่า พฤติกรรมมนุษย์ที่แสดงออกมานั้นมีตัวกำหนด ทิศทางของพฤติกรรมอยู่ภายใน หากมีการแสดงออกอย่างคงเส้นคงวาจึงจะเรียกว่าเป็นรูปแบบของ พฤติกรรม ดังนั้นการวัดจึงต้องมีการนิยามคุณลักษณะหรือหาตัวบ่งชี้ (Indicators) เพื่อวัดทางอ้อม มีเทคนิควิธีการวัดดังนี้

เชดส์คีย์ โฆวาสินธุ์ (2549) ได้เสนอเทคนิคการวัดไว้ว่า

1. การสังเกต เป็นการสังเกตอย่างมีจุดมุ่งหมายชัดเจน แต่ไม่ให้ผู้ที่ถูกสังเกตรู้ตัวว่า ถูกสังเกตพฤติกรรม
  2. การใช้แบบวัด (Paper pencil test)
    - 2.1. Checklist เป็นแบบตรวจรายการ 2 ตัวเลือกซึ่งไม่ต่อเนื่องกัน เช่น มี-ไม่มี
    - 2.2 Rating scale เป็นแบบตรวจสอบรายการ ตั้งแต่ 2 รายการซึ่งต่อเนื่องกัน (Continuum) และเกี่ยวข้องกัน เช่น ทำทุกครั้ง นาน ๆ ครั้ง ไม่ทำเลย
    - 2.3 Situational test กำหนดสถานการณ์ให้และดูว่าผู้ที่ถูกทดสอบจะเลือกทางเลือกใด ทำอย่างไร
    - 2.4 Paired comparison มี 2 ทางเลือก เปรียบเทียบกัน และให้เลือกใช้ในกรณีที่ไม่มีตัวเร้ามากนัก เช่น ใช้วัดความสนใจของบุคคลโดยเปรียบเทียบระหว่างสิ่งเร้า 2 สิ่ง
  3. การสัมภาษณ์ เช่น การสัมภาษณ์ของนักข่าว
  4. การอภิปรายกลุ่ม แล้ววิเคราะห์จากเนื้อหาที่แสดงออกมา
- การวัดทางจิตพิสัยนั้นนิยมวัดทั้งในลักษณะมิติเดียวและหลายมิติ ตาม โครงสร้างและความซับซ้อนของจิตลักษณะที่จะวัด เช่น วัดความสนใจ ใช้วิธี Paired comparison การแสดงออก และเปรียบเทียบกัน ในลักษณะหลายมิติ วัดเจตคติ ใช้ข้อความหรือคำที่มีความหมายทางภาษามา

อธิบายสิ่งเร้า ทางบวก และทางลบ ให้ผู้ถูกทดสอบตอบสนอง นิยมวัดเป็นมิติเดียว วัดค่านิยม ใช้ทั้งข้อความและ Paired comparison ควบคู่กันหรือแยกกันตามธรรมชาติของตัวแปร วัดเหตุผลทางจริยธรรม ใช้แบบทดสอบสถานการณ์หรือผสมผสานกัน ขึ้นอยู่กับตัวแปร และวัตถุประสงค์ภาพ ใช้การสังเกต และแบบวัดแต่ละมิติ แล้วแปลความหมายในลักษณะรวม

มาตราประมาณค่า (Rating scale)

มาตราประมาณค่าที่เป็นตัวเลข เป็นการที่บุคคลประมาณค่าออกเป็นตัวเลขหนึ่งตัวจากหลาย ๆ ตัว ตัวเลขดังกล่าวสอดคล้องกับคำอธิบายลักษณะของบุคคลที่ได้รับการประมาณค่าเป็นการให้ผู้ตอบได้พิจารณาน้ำหนักหรือระดับของพฤติกรรมที่แสดงถึงคุณลักษณะต่าง ๆ ของตนเอง ออกมาให้ชัดเจนและละเอียดยิ่งขึ้น ผู้ที่เสนอวิธีสร้างมาตราประมาณค่าในเวลาต่อมา คือ ลิเคิร์ท ซึ่งคิดค้นขึ้นเพื่อใช้วัดเจตคติในราว ค.ศ. 1932 และเป็นที่รู้จักกันในหลาย ๆ ชื่อ อาทิ Likert typescale, Summated rating scale, Posteriori approach และ Sigma scale เป็นวิธีที่ได้รับความนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุดวิธีการหนึ่ง เพราะสามารถสร้างได้ง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน นอกจากนี้ยังมีความเชื่อมั่นสูง (Reliability) เมื่อเทียบกับมาตรวัดอื่น ๆ ที่มีจำนวนข้อเท่ากัน และพัฒนาเพื่อใช้วัดความรู้สึกได้หลายอย่างมีแนวคิดหลักในการสร้างดังนี้

การสร้างมาตรวัดตามวิธีของลิเคิร์ท

การสร้างมาตรวัดตามวิธีนี้ มุ่งประเมินความรู้สึกของบุคคลไปบนช่วงความรู้สึกของการวัดที่ต่อเนื่องกันว่าอยู่ในปริมาณความเข้มข้นระดับใด และมีทิศทางไปในทางใด ดังนั้น การวัดจึงเริ่มด้วยการกำหนดข้อความ (Statement) ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ต้องการวัด แล้วให้ผู้ตอบประเมินความรู้สึกของตนเองต่อข้อความนั้น ไปบนมาตรวัดที่มีลักษณะเป็นช่วงของความรู้สึก โดยเริ่มต้นจากความรู้สึกที่มีระดับความเข้มข้นน้อยไปหามาก

ตารางที่ 1 แนวโน้มมาตรวัดของลิเคิร์ท

ข้อความวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู	มาตรวัด		
ข้อความทางบวก	ไม่เห็นด้วย	ปานกลาง	เห็นด้วย
“อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติ”	- ข	ก	ก +
	←————→		
ข้อความทางลบ	ไม่เห็นด้วย	ปานกลาง	เห็นด้วย
“อาชีพครูเป็นอาชีพสุดท้ายที่ข้าพเจ้าเลือก”	- ข	ก	ก +
	←————→		

จะเห็นว่า ถ้านาย ก. มีความรู้สึกชอบวิชาชีววิทยุแนวโน้มนาย ก. ก่อนจะตอบสนองต่อข้อความไปบนมาตรวัดในทาง “เห็นด้วย” (Agree) จะมีสูง ในทางตรงกันข้ามนาย ก. จะมีแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อข้อความไปทางลบในทาง “ไม่เห็น” (Disagree) ด้วยและ นาย ข. ซึ่งมีความรู้สึกไม่ชอบวิชาชีววิทยุ แนวโน้มการตอบของนาย ข.จะมีลักษณะตรงข้ามกับการตอบของนาย ก. ส่วนนาย ก. มีความรู้สึกต่อวิชาชีววิทยุในลักษณะต่าง ๆ ไม่ชอบ-ไม่เกลียด ก็จะตอบสนองต่อข้อความทั้งสองเหมือนกันคือความรู้สึกที่เป็นกลาง (Neutral)

ขั้นตอนการสร้างมาตรวัดตามวิธีของลิเคิร์ต

1. ศึกษาคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการวัด รวมทั้งคุณลักษณะของกลุ่มผู้ตอบว่ามีภูมิหลังอย่างไร เช่น ระดับการศึกษา อาชีพ เพศ อายุ เป็นต้น
2. กำหนดนิยามและองค์ประกอบที่ต้องการวัด หลังจากที่มีการศึกษาเอกสารและใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) นำมากำหนดเป็นนิยามและองค์ประกอบเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการวัด โดยกำหนดเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการ (Operational definition) เพื่อใช้เป็นแนวทางสำคัญในการสร้างข้อความในมาตรวัดต่อไป
3. การสร้างข้อความ ข้อความในมาตรวัดที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้
  - 3.1 เป็นประโยคหรือวลีสั้น ๆ กะทัดรัดชัดเจน
  - 3.2 ใช้ภาษาเหมาะสมกับกลุ่มผู้ตอบ เช่น ตามระดับการศึกษา เพศ และวัย เป็นต้น
  - 3.3 ควรมีความคิดเดียวในแต่ละข้อความ และให้เข้าใจความสมบูรณ์ในตัวเอง เช่น “การเรียนในชั้นเรียนและการพูดคุยกับเพื่อนทำให้ข้าพเจ้ามีความสุข” ข้อความนี้ถามความรู้สึกของผู้ตอบสองสิ่งพร้อมกัน ควรแยกถามเป็นสองข้อ
  - 3.4 หลีกเลี่ยงข้อความที่เป็นจริงหรือสามารถตีความได้ว่าเป็นความจริง เช่น “รัฐบาลต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับประชาชน”
  - 3.5 หลีกเลี่ยงข้อความที่เป็นคำขวัญหรือสุภาษิตที่รู้จักกันทั่วไป เช่น “รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี” เพราะผู้ตอบจะตอบทันทีด้วยความคุ้นเคยโดยไม่คิดให้ลึกซึ้ง
  - 3.6 ควรหลีกเลี่ยงข้อความประโยคปฏิเสธโดยเฉพาะอย่างยิ่งปฏิเสธซ้อน
  - 3.7 ควรใช้วลีหรือถ้อยคำที่แสดงถึงอารมณ์ เช่น ความรัก ความชอบ ความหวัง ความปรารถนา ความเกลียด ความกลัว เป็นต้น
  - 3.8 ควรมีความหมายน่าสนใจหรือมีลักษณะเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวันของผู้ตอบเพื่อเร้าความสนใจในการตอบ
  - 3.9 ควรระมัดระวังไม่ให้ข้อความที่ถามตรงเกินไปโดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนตัว ควรใช้ศิลปะในการเขียนข้อความทางอ้อมเพื่อป้องกันการตอบแบบเสแสร้งของผู้ตอบ

4. การกำหนดจำนวนมาตราและลักษณะของข้อคำถาม

4.1 ปกติแล้วจำนวนมาตราของมาตรวัตนิยมใช้ 5 ระดับ ตามแบบดั้งเดิมลิเคิร์ทแนะนำไว้ คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ เห็นอ้วน และเห็นด้วยอย่างยิ่งตามลำดับ ต่อมาได้มีผลงานวิจัยหลายฉบับบ่งชี้ว่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของมาตรวัตมีแนวโน้มสูงขึ้นเมื่อเพิ่มจำนวนมาตรา อย่างไรก็ตาม การเพิ่มจำนวนมาตราจะก่อให้เกิดความยากลำบากต่อการประเมินความรู้สึของผู้ตอบไปบนช่วงความรู้สึที่กว้างอยู่ระดับใด นอกจากนี้ยังมีรายงานวิจัยบางฉบับเสนอให้เลิกใช้มาตราที่บอกความรู้สึกระดับกลาง (Neutral) เพราะไม่อาจจำแนกทิศทางความรู้สึกของผู้ตอบที่มีต่อสิ่งที่ต้องการวัดว่าอยู่ทางใดแน่ และปัญหาแนวโน้มการตอบเข้าสู่ส่วนกลาง (Central tendency) แต่ประเด็นดังกล่าวยังไม่เป็นที่ยุติ เพราะยังมีรายงานวิจัยบางชิ้นชี้ว่า ไม่มีความแตกต่างมากมายระหว่างการใช้และไม่ใช้มาตรดังกล่าว นอกจากนี้ความต่อเนื่องของมาตรวัตตามแนวของลิเคิร์ท จาก + ไป - จะต้องผ่าน 0 หรือ Neutral ดังนั้นหากไม่มี Neutral ข้อมไม่ใช้วิธีตามแนวคิดของลิเคิร์ท

4.2 ลักษณะข้อความในมาตรวัตอาจเป็นทางบวกทางลบหรือแบบผสมก็ได้ โดยทั่วไปมาตรวัตที่ประกอบด้วยข้อความที่มีลักษณะทางเดียว กล่าวคือ ทางบวกหรือทางลบใดแบบหนึ่ง จะมีความเชื่อมั่นสูงกว่าแบบผสม แต่บางมาตรวัตที่เป็นแบบผสมจะมีประโยชน์ต่อการตรวจสอบความคงเส้นคงวาในการตอบของผู้ตอบ และป้องกันความคุ้นเคยต่อกระบวนการตอบ เพราะผู้ตอบบางคนอาจตอบข้อความโดยมิได้คำนึงถึงเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมความมุ่งถาม แต่ตอบเพื่อเสนอภาพพจน์ที่ดีของตนเท่านั้น ในทางปฏิบัติจริงผู้สร้างมาตรวัตจะต้องคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะ เพศ อายุ หรือระดับการศึกษาของกลุ่มผู้ตอบและธรรมชาติของสิ่งที่ต้องการวัดประกอบการพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบ

5. การกำหนดน้ำหนักคะแนน การให้น้ำหนักตัวเลือกล้วนมีหลายวิธีจะใช้วิธีใดก็ได้ ในระยะหลังลิเคิร์ทได้แนะนำให้ใช้วิธีการกำหนดตัวเลขโดยพลการ (Arbitrary weighing method) วิธีนี้เป็นกรกำหนดโดยให้ตัวเลขเรียงค่าตามลำดับความสำคัญของตัวเลือก จะใช้ 0, 1, 2, 3, 4 หรือ 1, 2, 3, 4 หรือ -2, -1, 0, 1, 2 ก็ได้ เพราะค่าเฉลี่ยจะเปลี่ยนแปลงแต่ความแปรปรวนคงที่

การสร้างมาตรวัตตามวิธีของของไอเซนและฟิชไบน์

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของ ไอเซน (Theory of planned behavior) ของ Ajzen (1988) ซึ่งเป็นทฤษฎีของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (A theory reasoned action) ของ Ajzen and Fishbein (1980) มาทำแบบวัด โดยจะกล่าวแยกรายละเอียดทั้งทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล และทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน ตามลำดับ ดังนี้

1. ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (A theory reasoned action) ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลเป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคมที่สร้างขึ้นโดยฟิชไบน์และไอเซน เริ่มศึกษาทฤษฎีนี้เมื่อปี ค.ศ. 1967 และเสนอเต็มรูปแบบเมื่อปี ค.ศ. 1980 โดยมีสาระ ดังนี้

1.1 ความเชื่อพื้นฐานของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลทฤษฎีนี้มีความหน้าเชื่อถือพื้นฐานว่า “มนุษย์มีเหตุผล และใช้ข้อมูลที่ตนมีอยู่อย่างเป็นระบบโดยที่มนุษย์จะพิจารณาการกระทำของตนก่อนลงมือกระทำ พฤติกรรมใด พฤติกรรมหนึ่ง” ซึ่งจุดมุ่งหมายสุดท้ายของทฤษฎีนี้ เพื่อทำความเข้าใจ และอธิบายพฤติกรรมของแต่ละบุคคล

1.2 สาระสำคัญของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ทฤษฎีนี้ถือว่าการกระทำของมนุษย์ส่วนมากจะขึ้นอยู่กับความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม หรือเรียกว่า เจตนาเชิงพฤติกรรม (Behavioral intention or I) ซึ่งมนุษย์จะกระทำพฤติกรรมนั้นน้อยมากเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับเจตนาเชิงพฤติกรรมและมีความเชื่อว่าเจตนาเชิงพฤติกรรมเป็นตัวกำหนดที่ใกล้ชิดกับการที่มนุษย์เลือกกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้น โดยที่เจตนาเชิงพฤติกรรมยังขึ้นอยู่กับตัวกำหนดอีก 2 ตัว คือ ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal factor) และอิทธิพลทางสังคม (Social influence) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal factor) คือ การที่บุคคลประเมินผลในทางบวกหรือทางลบที่มีต่อการกระทำพฤติกรรม ซึ่งเรียกว่า เจตคติที่มีต่อพฤติกรรม (Attitude toward the behavior) เจตคติที่มีต่อพฤติกรรมยังขึ้นอยู่กับความเชื่อ (Beliefs) ที่เรียกว่าความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม (Behavioral belief) โดยที่หากบุคคลมีความเชื่อว่าการกระทำพฤติกรรมนั้นจะนำไปสู่ผลที่เป็นบวก เขาก็จะมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรม และจะกระทำพฤติกรรมดังกล่าวในทางตรงกันข้าม หากบุคคลมีความเชื่อในทางลบต่อพฤติกรรมนั้น เขาก็จะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อพฤติกรรมนั้นและจะไม่กระทำพฤติกรรมดังกล่าว นอกจากนี้ทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมยังขึ้นอยู่กับ การประเมินผลของพฤติกรรม (Evaluation of consequences) เป็นการประเมินว่า หากเขาทำพฤติกรรมนั้น ผลของการกระทำจะออกมาดีหรือเลว ผลเป็นบวกหรือเป็นลบ ดังนั้นถ้าหากเขาได้ประเมินแล้วว่าผลของการกระทำนั้นออกมาดีหรือเป็นบวก เขาก็จะมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมดังกล่าวในทางตรงกันข้ามหากเขาได้ประเมินแล้วว่าผลออกมาเป็นเลวหรือเป็นลบ เขาก็จะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อพฤติกรรมนั้นและจะไม่กระทำพฤติกรรมดังกล่าว โดยที่เจตคติที่มีต่อพฤติกรรมจะต่างกันไปในแต่ละบุคคล สามารถเขียนเป็นสมการได้ ดังนี้

$$AB = \sum_{i=1}^n b_i e_i$$

เมื่อ	AB	แทน	ทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม
	b_i	แทน	ความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม
	e_i	แทน	การประเมินผลของพฤติกรรม
	n	แทน	จำนวนความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรม

1.2.2 อิทธิพลทางสังคม (Social influence) เป็นการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับความกดดันทางสังคมที่มีต่อเขาในการที่จะให้กระทำหรือไม่ให้กระทำและโดยเหตุที่อิทธิพลส่วนนี้เกี่ยวข้องกับรับรู้ในการกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ของสังคม ปัจจุบันจึงถูกเรียกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective norm) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเป็นการรับรู้ของบุคคลที่มีต่อความคิดเห็นหรือความคาดหวังของกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อเขาว่าต้องการให้เขากระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้น หากเขาคิดว่าสังคมหรือคนรอบข้างต้องการให้เขากระทำพฤติกรรมนั้นเขาก็จะมีทัศนคติที่จะกระทำพฤติกรรมดังกล่าวการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเป็นผลมาจากความเชื่อเกี่ยวกับทัศนคติของกลุ่มอ้างอิง (Normative belief) เป็นความเชื่อส่วนบุคคลรอบข้างที่มีความสำคัญต่อเขามีความประสงค์ให้กระทำพฤติกรรมนั้นมากน้อยเพียงใดและแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Motivation to comply) เป็นการรับรู้ของบุคคลว่าเขาต้องการทำตามความประสงค์ของกลุ่มอ้างอิงนั้นเพียงใด จากความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถเขียนเป็นสมการ ได้ดังนี้

$$SN = \sum_{i=1}^n NB_i MC_i$$

เมื่อ	SN	แทน	การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง
	NB_i	แทน	ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง
	MC_i	แทน	แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง
	n	แทน	จำนวนกลุ่มอ้างอิง

1.2.3 น้ำหนักความสำคัญของทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม (W_1) และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (W_2) ซึ่งเป็นน้ำหนักของพฤติกรรมที่ได้จากการคำนวณสมการถดถอยพหุคูณเมื่อพิจารณาจากกรณีตัวอย่างที่บุคคลสองคนต่างมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านและเขาเชื่อว่ากลุ่มอ้างอิงที่มีความสำคัญต่อเขาไม่เห็นด้วยและไม่ต้องการให้เขาอ่าน อะไรจะเกิดขึ้นกับเจตนาเชิงพฤติกรรมของเขากายใต้สถานการณ์ของความขัดแย้งทั้งสองเพื่อที่จะตอบคำถามในลักษณะนี้เราจึงจำเป็นต้องทราบถึงน้ำหนักความสัมพันธ์ที่สำคัญของทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ซึ่งเป็นตัวกำหนดเจตนาเชิงพฤติกรรมในการอ่านดังกล่าวและในบางพฤติกรรมนั้นเจตนาเชิงพฤติกรรมและพฤติกรรมอาจถูกกำหนดโดยทัศนคติมากกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

ส่วนในบางกรณีพฤติกรรมนั้นเจตนาเชิงพฤติกรรมและพฤติกรรมอาจได้รับอิทธิพลจากการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมากกว่าทัศนคติและบางพฤติกรรมนั้นเจตนาเชิงพฤติกรรมอาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทั้งสองใกล้เคียงกันความสำคัญทั้งสองอาจแตกต่างกันจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง

1.2.4 จากข้อ 1.2.1-1.2.3 สามารถเขียนเป็นสมการทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรมและการประเมินค่ากับพฤติกรรมไว้ ดังนี้

$$B \sim I = (AB)w_1 + (SN)w_2$$

เมื่อ	B	แทน	แทนพฤติกรรม
	I	แทน	เจตนาเชิงพฤติกรรม
	AB	แทน	ทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม
	SN	แทน	การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง
	w_1	แทน	แทนค่าน้ำหนักความสำคัญของ AB ที่มีต่อ I
	w_2	แทน	แทนค่าน้ำหนักความสำคัญของ SN ที่มีต่อ I

1.2.5 ตัวแปรภายนอกต่าง ๆ (External variables) เช่นตัวแปรบุคลิกภาพ (Personality) ตัวแปรด้านประชากร (Demographic variables) และทัศนคติที่มีต่อที่หมายอื่น (Attitude toward targets) ไปเช่นและฟิชไบน์ (Ajzen & Fishbein, 1980) เชื่อว่าตัวแปรภายนอกจะไม่มีอิทธิพลทางตรงไปยังเจตนาเชิงพฤติกรรมและพฤติกรรม ตัวแปรภายนอกดังกล่าวจะมีความสัมพันธ์กับเจตนาเชิงพฤติกรรมและพฤติกรรม ได้ก็ต่อเมื่อตัวแปรภายนอกเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับตัวแปรเฉพาะอื่น ๆ ในทฤษฎีนี้หนึ่งตัวแปรหรือมากกว่าหนึ่งตัวแปรแสดงว่าตัวแปรภายนอกดังกล่าวจะมีอิทธิพลต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมและพฤติกรรมในทางอ้อมเท่านั้น โดยจะมีอิทธิพลผ่านตัวแปรความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรมและการประเมินผลของพฤติกรรม ความเชื่อเกี่ยวกับทัศนคติของกลุ่มอ้างอิงต่อการกระทำพฤติกรรมนั้นและแรงจูงใจของบุคคลที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงหรือมีอิทธิพลต่อน้ำหนักความสัมพันธ์ (w_1, w_2) ทางใดทางหนึ่งหรือทั้งหมด ซึ่งผลกระทบทางอ้อมนี้จะส่งผลต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมของบุคคลต่อเมื่อผลการวัดทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลการวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทั้งทางตรงและทางอ้อมและน้ำหนักความสัมพันธ์ของทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญต่อการทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรมและจะส่งผลต่อพฤติกรรมก็ต่อเมื่อความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ระหว่างเจตนาเชิงพฤติกรรมและพฤติกรรมมีค่าสูง

1.2.6 การกำหนดพฤติกรรมที่จะศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่

1.2.6.1 การกระทำ (Action) หมายถึงการแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง (Single action) เช่น การเล่นเกม และเป็นกลุ่มของพฤติกรรม (Behavior categories) เช่น การปลูกผัก ซึ่งอาจประกอบด้วยการกระทำหลายอย่างคือ การปลูกผักบุง ปลูกผักคะน้า

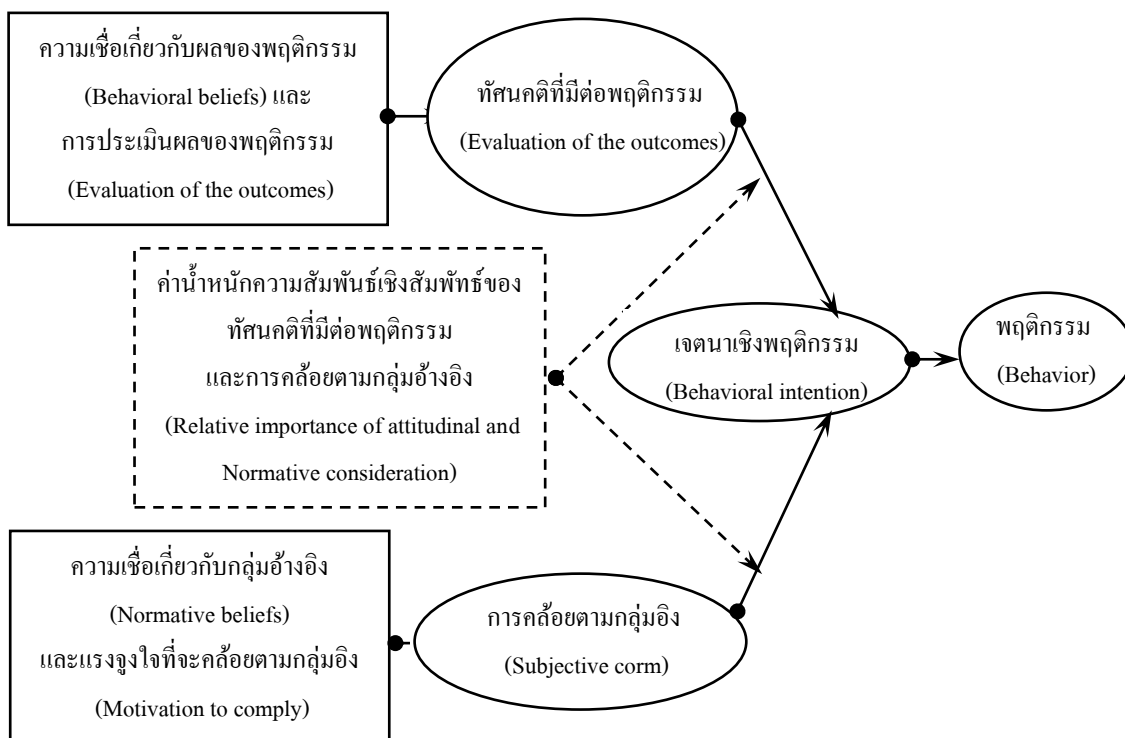
1.2.6.2 เป้าหมาย (Target) หมายถึง เป้าหมายของการกระทำ เช่น การอ่านหนังสืออาจกำหนดเป้าหมายให้เป็นอ่านหนังสือการ์ตูนหรืออ่านหนังสือเรียน

1.2.6.3 เวลา (Time) หมายถึง เวลาที่เราจะศึกษาพฤติกรรม เช่น การออกกำลังภายในวันหยุดหรือเวลาเลิกเรียน

1.2.6.4 บริบท (Context) หมายถึง สถานการณ์ของพฤติกรรมที่เราสนใจ เช่น เมื่อเราอยู่ในสถานะเครียด เราอยากจะทำสมาธิ การทำสมาธิทำให้เราผ่อนคลาย

1.3 โครงสร้างพื้นฐานของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล

จากทฤษฎีการกระทำ ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นไอเซนและฟิชไบน์ (Ajzen & Fishbien, 1980) ได้เขียนเป็น โครงสร้างพื้นฐานเพื่อแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในทฤษฎีการกระทำ ด้วยเหตุผลดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล

1.4 ตัวแปรต่าง ๆ ในทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล

Ajzen and Fishbein (1980) กล่าวว่า การกำหนดพฤติกรรมที่จะศึกษาสามารถกำหนดให้มีลักษณะเฉพาะได้ตามที่เราสนใจจะศึกษาเมื่อกำหนดพฤติกรรมได้แล้ว การวัดทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมจะต้องวัดให้สอดคล้องกับพฤติกรรมส่วนการวัดพฤติกรรมจำเป็นต้องวัดให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดขึ้นและการที่จะเข้าใจถึงพฤติกรรมได้ต้องทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้

1.4.1 พฤติกรรม (Behavior) พฤติกรรมเป็นสิ่งที่ซับซ้อนการที่เราจะเข้าใจถึงพฤติกรรมได้เราจำเป็นต้องทำความเข้าใจถึงสิ่งเหล่านี้ก่อน

1.4.1.1 พฤติกรรมและผล (Behaviors versus outcomes) ในการศึกษาพฤติกรรมนั้นเราจะต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าเราจะศึกษาเฉพาะพฤติกรรมหรือผลเพราะว่าผลกับพฤติกรรมนั้นแตกต่างกันเพราะผลอาจจะเกิดจากปัจจัยอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากพฤติกรรมและพฤติกรรมหลาย ๆ พฤติกรรมที่ต่างกันอาจจะนำมาซึ่งผลเดียวกัน เช่น มีรูปร่างที่ดีอาจจะมาจากพฤติกรรมต่าง ๆ กัน เช่น การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ หรือไปทานยาลดน้ำหนัก เป็นต้น

1.4.1.2 การกระทำเดี่ยวและประเภทพฤติกรรม (Single action versus behavioral categories) เนื่องจากเราไม่สามารถสังเกตประเภทพฤติกรรมได้โดยตรงเพราะว่าประเภทพฤติกรรมหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยการกระทำเฉพาะหลายการกระทำ เช่น เราต้องการสังเกต “การเรียนหนังสือ” เราสังเกตได้เพียงพฤติกรรมเฉพาะหรือพฤติกรรมเดี่ยวเท่านั้น คือ การอ่านหนังสือการจดบันทึกการฟังครูสอน ซึ่งเราถือว่าการกระทำเฉพาะเหล่านี้เป็นการเรียนหนังสือ

1) การกระทำเดี่ยว (Single action) การกระทำเดี่ยวเป็นพฤติกรรมที่บุคคลกระทำเราสามารถวัดการกระทำเดี่ยวได้แต่ต้องให้คำนิยามที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสังเกตการกระทำ ว่าทำหรือไม่ทำ โดยประเมินจากดัชนีความเชื่อมั่นระหว่างผู้สังเกต

2) ประเภทพฤติกรรม (Behavioral categories) การรวมการกระทำเดี่ยวหลาย ๆ อย่างเข้าด้วยกันเรียกว่า “กลุ่มของการกระทำ” ประเภทของพฤติกรรมไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง แต่เราจะใช้การตีความจากพฤติกรรมเดี่ยวปัญหาของการวัดประเภทพฤติกรรมคือจะต้องใช้พฤติกรรมเดี่ยวจำนวนเท่าใดจึงจะเพียงพอ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องกำหนดพฤติกรรมเดี่ยวที่สัมพันธ์กับประเภทของพฤติกรรมนั้น ๆ ให้มากที่สุดและชัดเจนที่สุดและการกระทำเดี่ยวจะต้องสังเกตได้โดยตรงและมีความเชื่อมั่นระหว่างผู้สังเกตและทำการสังเกตพฤติกรรม และทำการสังเกตการณ์การกระทำแต่ละการกระทำแล้วนำมาให้คะแนนเป็นผลรวมทั้งหมดคะแนนรวมที่ได้เป็นกรณีในการวัดปริมาณของประเภทพฤติกรรม เช่น ประเภทพฤติกรรมควบคุมอาหารเกิดจากพฤติกรรมย่อย ๆ เช่น รับประทานอาหารลดความอ้วน งดรับประทานอาหารขนมหวาน รับประทานอาหาร

อาหารวันละ 2 มื้อ งคการดื่มเบียร์ การกระทำเหล่านี้ประกอบกันจึงจัดว่าเป็นพฤติกรรมลดความอ้วนแต่หากสังเกตจากการกระทำเดี่ยว เช่น การดื่มกาแฟไม่ใส่น้ำตาล เราไม่สามารถสรุปได้ว่าเป็นพฤติกรรมลดความอ้วนเพราะการดื่มกาแฟไม่ใส่น้ำตาลอาจเป็นความชอบส่วนตัวโดยที่ไม่ได้มีเจตนาในการลดความอ้วนก็ได้

1.4.1.3 ความจำเพาะของพฤติกรรม (Behavioral element) การวัดพฤติกรรมตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลไม่ว่าจะเป็นการวัดการกระทำเดี่ยวหรือประเภทของพฤติกรรมจะมีความเที่ยงตรงมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความจำเพาะของพฤติกรรม และความจำเพาะพฤติกรรมนั้นขึ้นอยู่กับ การกระทำ (Action) เป้าหมาย (Target) บริบท (Context) เวลา (Time) ถ้าความจำเพาะของพฤติกรรมมีมาก การวัดพฤติกรรมก็จะมีค่าเที่ยงตรงมากขึ้น เช่น การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีในสมัยหน้า การกระทำ คือการลงคะแนนเสียง เป้าหมายคือการเลือกตั้งประธานาธิบดี เวลาคือการเลือกตั้งสมัยหน้า บางครั้งเราอาจจะสนใจการกระทำหนึ่งในเป้าหมายหนึ่งแต่เราสนใจบริบทไม่มากนัก ดังนั้นเราจะต้องพิจารณาในทุก ๆ บริบทและทำการสังเกตตลอดเวลาที่พฤติกรรมอาจจะเกิดขึ้น

1.4.1.4 ระดับการวัดพฤติกรรมในการสังเกตหรือวัดพฤติกรรมอาจทำได้หลายวิธีเช่นการจดบันทึกง่าย ๆ ว่ามีการทำพฤติกรรมหรือไม่หรือการจัดกลุ่มพฤติกรรมแล้วจดบันทึกโดยที่การสังเกตหรือการวัดการกระทำเดี่ยวสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1) วิธีที่ทำให้บุคคลมีทางเลือก 2 ทาง คือ กระทำพฤติกรรมหรือไม่กระทำพฤติกรรม เช่น เขาขับรถไปทำงานหรือไม่

2) วิธีที่ทำให้บุคคลมีทางเลือกมากกว่า 2 ทางที่เขาสามารถเลือกได้ เช่น เขาเดินทางไปทำงานด้วยยานพาหนะใด

_____ รถยนต์ส่วนตัว	_____ โดยสารรถของผู้อื่น
_____ รถประจำทาง	_____ รถแท็กซี่
_____ รถจักรยานยนต์	_____ รถจักรยาน
_____ เดิน	

ทางเลือกเหล่านี้อาจจะมองว่าเป็นกลุ่มของการกระทำเดี่ยวที่จะกระทำหรือไม่กระทำ

3) วิธีวัดหรือสังเกตปริมาณของการกระทำที่เกิดขึ้น เช่น สังเกตว่าเขาบริจาคเงินหรือไม่และบริจาคเป็นเงินเท่าไร

_____ ไม่บริจาค	_____ 51-100 \$
_____ 1-10 \$	_____ 101-1000 \$

1.4.2 เจตนา (Intention) Ajzen and Fishbein (1980) ได้กล่าวว่า เจตนาเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมแต่ไม่ได้หมายความว่า การวัดเจตนา นั้นเพียงพอที่จะทำนายพฤติกรรมเสมอไปขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อความหนักแน่นในการสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างเจตนาและพฤติกรรม ปัจจัยเหล่านั้นคือความสอดคล้องระหว่างเจตนาและพฤติกรรมและความคงอยู่ของเจตนาและถ้าการวัดมีลักษณะเป็นนามธรรมหรือมีลักษณะทั่วไปในการวัดเจตนามากเท่าใดก็จะยิ่งมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมต่ำเท่านั้น

1.4.2.1 ความสอดคล้องระหว่างเจตนาและพฤติกรรมในการใช้เจตนาทำนายพฤติกรรมนั้นถ้าต้องการให้มีความเที่ยงตรงมากขึ้นจำเป็นต้องวัดเจตนาและพฤติกรรมให้สอดคล้องกันในความจำเพาะทั้ง 4 คือ การกระทำเป้าหมายบริบทและเวลา

1) ความสอดคล้องกับการกระทำเดี่ยว (Correspondence for single action criteria) เจตนาของบุคคลที่มีต่อการกระทำเดี่ยวอาจจะวัดได้โดยถามว่าเขามีเจตนาที่จะทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนั้นหรือวัดความน่าจะเป็นของบุคคลว่าจะกระทำพฤติกรรมนั้นซึ่งเรียกว่าการวัดเจตนาเชิงพฤติกรรม (Behavioral intention) เช่น

ฉันตั้งใจจะไปลงสมัครเป็นผู้ใหญ่บ้านในสมัยหน้า

เป็นไปได้ _____ เป็นไปไม่ได้
มากที่สุด   มาก   น้อย   ไม่ใช่ทั้ง   น้อย   มาก   มากที่สุด

2 อย่าง

หรือใช้คำถามที่ให้ตอบเป็นการประเมินค่ารูปแบบร้อยละ เช่น โอกาสที่ฉันจะไปลงสมัครเป็นผู้ใหญ่บ้านในสมัยหน้าประมาณ _____%

2) ความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่มีหลายทางเลือก (Correspondence for multiple choice criteria) การวัดเจตนาต่อพฤติกรรมที่มีหลายทางเลือกเป็นการวัดจำนวนทางเลือกของพฤติกรรมที่บุคคลกระทำ ซึ่งอาจจะเป็นพฤติกรรมที่ต่างกัน หรือเป็นพฤติกรรมเดียวกันแต่ปริมาณต่างกัน เช่น จำนวนเงินที่บริจาคในกรณีของการกระทำเดี่ยว คาดว่าเจตนาจะทำนายการเลือกตั้งได้ ถ้ามีความสอดคล้องกันระหว่างการวัด 2 ครั้ง การวัดเจตนาต่อพฤติกรรมที่มีหลายทางเลือกนี้มีวิธีวัด 2 วิธี คือ

2.1) คำถามปลายเปิด โดยมีตัวเลือกให้ เช่น ในการเลือกตั้ง นายกรัฐมนตรี ในปี ค.ศ. 2018

_____ ฉันเจตนาจะออกเสียงให้ ประยุทธ์ จันทร์โอชา

_____ ฉันเจตนาจะออกเสียงให้ ชนากร จิ๊งรุ่งเรืองกิจ

_____ ฉันเจตนาจะออกเสียงให้ ผู้สมัครอื่น

_____ จันเจตนาจะไม่ไปออกเสียงเลือกตั้ง

2.2) คำถามปลายเปิดเมื่อต้องการวัดเจตนา เมื่อต้องการทราบปริมาณ หรือความถี่

3) ระดับการวัดเจตนาเชิงพฤติกรรม เป็นการวัดความน่าจะเป็นเชิงอัตนัยของเจตนาที่จะเลือกกระทำพฤติกรรมแต่ละพฤติกรรม และยังสามารถใช้ทำนายทางเลือกต่าง ๆ ได้อีก เช่น ในการเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีน ในปี ค.ศ. 2018

โอกาสที่ฉันจะเลือก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ร้อยละ 40

โอกาสที่ฉันจะเลือก ชนากร จิรุงเรืองกิจ ร้อยละ 30

โอกาสที่ฉันจะเลือก ผู้สมัครอื่น ร้อยละ 10

โอกาสที่ฉันจะไม่ไปออกเสียง ร้อยละ 20

4) ความสอดคล้องกับประเภทพฤติกรรม การวัดเจตนาเชิงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับประเภทพฤติกรรมนั้น จะต้องวัดเจตนาที่มีต่อการกระทำเดียว โดยการวัดเจตนาและการกระทำเดี่ยวนั้น ๆ จะต้องมีความสอดคล้องกันในความจำเพาะทั้ง 4 คือ การกระทำ (Action) เป้าหมาย (Target) สถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อม (Context) และเวลา (Time) เราสามารถคำนวณหาดัชนีของเจตนาเชิงพฤติกรรมได้เช่นเดียวกับการวัดประเภทพฤติกรรม

1.4.2.2 ความคงอยู่ของเจตนา

การวัดเจตนาไม่ใช่เป็นตัวทำนายพฤติกรรมที่ดีเสมอไปเพราะว่า เจตนาสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา และการวัดเจตนาก่อนที่จะสังเกตพฤติกรรมอาจจะต่างจากเจตนาขณะที่พฤติกรรมนั้นถูกสังเกต นั่นคือ ยิ่งระยะเวลาในการวัดเจตนาและพฤติกรรมห่างกันมากเท่าใดการทำนายพฤติกรรมจากเจตนา ก็จะมีเจตนาใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ทำให้เจตนาเปลี่ยนไป ดังนั้น เพื่อให้การทำนายพฤติกรรมจากเจตนามีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องวัดเจตนาให้ใกล้เคียงกับการวัดพฤติกรรมมากที่สุด

ในการทำนายพฤติกรรมจากเจตนาโดยทิ้งช่วงเวลานั้น โดยปกติมักจะไม่นิยมใช้การวัดเป็นรายบุคคล แต่จะวัดแนวโน้มของพฤติกรรมในกลุ่มของคนกลุ่มใหญ่ของประชากร เพราะเจตนาโดยรวมของคนกลุ่มใหญ่จะมีความคงอยู่นานกว่าเจตนาเป็นรายบุคคล

ในการทำ นายพฤติกรรมจากเจตนาโดยทิ้งช่วงเวลานานนั้นต้องพยายามแยกเหตุการณ์เฉพาะที่อาจจะเกิดขึ้นซึ่งอาจจะเปลี่ยนเจตนาของบุคคลไป โดยเพิ่มเข้าไปในการวัดเจตนา เช่น ราคาทองคำจะเพิ่มขึ้น ก็ต้องเพิ่มเหตุการณ์นี้เข้าไปในการวัด ดังนั้น ในการวัดเจตนาตั้งแต่แรกจึงควรถามว่า “ถ้าราคาทองคำเพิ่มขึ้น 5% หรือมากกว่านั้น เขาจะซื้อ ทองคำหรือไม่” การวัดเจตนาอย่างมีเงื่อนไข จะทำให้การทำนายพฤติกรรมมีความแม่นยำมากขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างเจตนาและพฤติกรรม ได้แก่ ประสบการณ์ตรง การเคยเห็นคนอื่นกระทำการผิดกรรมนั้น การมีทักษะในการทำพฤติกรรม ดังนั้น การวัดเจตนาหลังจากเกิดเหตุการณ์แทรกซ้อนขึ้น หรือนำเหตุการณ์นั้นมาพิจารณาจะเพิ่มความหนักแน่นของความสัมพันธ์ระหว่างเจตนา กับพฤติกรรมมากขึ้น (Ajzen & Fishbein, 1980)

1.4.3 ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal factor) คือ การที่บุคคลประเมินผลในทางบวกหรือ ทางลบที่มีต่อการกระทำพฤติกรรม หรือหมายถึง การตัดสินใจของบุคคลที่จะกระทำการผิดกรรมว่าเป็นสิ่งที่ดีหรือสิ่งที่เลว ซึ่งเขาสนับสนุนหรือต่อต้านการกระทำนั้น ซึ่งเรียกว่า เจตคติที่มีต่อพฤติกรรม ไอเซน และฟิชไบน์ (Ajzen & Fishbein, 1980) ได้เสนอการวัดเจตคติที่มีต่อพฤติกรรม 2 วิธี คือ การวัดเจตคติทางตรงต่อพฤติกรรมและการวัดเจตคติทางอ้อมต่อพฤติกรรม ดังนี้

1.4.3.1 การวัดเจตคติทางตรงต่อพฤติกรรม เป็นการประเมินความรู้สึกโดยทั่วไปของบุคคลที่มีในทางที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อการกระทำพฤติกรรมนั้น ซึ่งเป็นแบบวัดเจตคติทางตรงที่ได้มาตรฐานมีหลายแบบวัด แต่แบบวัดที่ใช้กันมากและมีความสัมพันธ์กับแบบวัดเจตคติทางอ้อม คือ แบบวัดมาตราจำแนกความหมายของออสกูด และคณะที่เสนอไว้ในปี ค.ศ. 1957 ตัวอย่างเช่น ให้ผู้ตอบประเมิน “การออกเสียงเลือกตั้งของฉันในสมัยหน้า” จากมาตราวัด ต่อไปนี้

ดี _____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	เลว
+3	+2	+1	0	+1	+2	+3	
โง่ _____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	ฉลาด
+3	+2	+1	0	+1	+2	+3	
ชอบ _____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	ไม่ชอบ
+3	+2	+1	0	+1	+2	+3	

คะแนนรวมที่ได้จากแบบวัดนี้ ถือเป็นคะแนนเจตคติที่ได้จากการวัดทางตรง หรืออีกวิธีหนึ่งโดยให้ผู้ตอบแสดงเจตคติของเขาออกมาโดยตรง เช่น

เห็นด้วย _____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	คัดค้าน
+3	+2	+1	0	+1	+2	+3	

1.4.3.2 การวัดเจตคติทางอ้อมต่อพฤติกรรม ขึ้นอยู่กับความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม และการประเมินผลของพฤติกรรม โดยการรวมผลคูณระหว่างความเชื่อเกี่ยวกับผลคูณ

ของพฤติกรรมและการประเมินผลของพฤติกรรม เป็นการวัดเจตคติทางอ้อมต่อพฤติกรรมจาก ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล เจตคติเป็นองค์ประกอบของความเชื่อหากบุคคลมีความเชื่อว่าการกระทำพฤติกรรมจะนำไปสู่ผลทางบวกเขาก็จะมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมนั้น ขณะที่บุคคลเชื่อว่าการกระทำนั้นจะนำไปสู่ผลทางลบเขาก็จะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อพฤติกรรมนั้น เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม นายแมน เชื่อว่าการซื้อจักรยานจะทำให้เขาได้ออกกำลังกาย และได้ชมวิวยุคที่ปั่น นายแมน ก็จะมีเจตคติที่ดีต่อการซื้อจักรยาน แต่ถ้านายแมน มีความเชื่อว่าการซื้อจักรยานเป็นการสิ้นเปลือง และก่อให้เกิดอันตรายจากอุบัติเหตุได้เขาก็จะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการซื้อจักรยาน ความเชื่อที่เป็นรากฐานของเจตคติที่มีต่อพฤติกรรมนี้เรียกว่า ความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม (Behavioral belief) ประสบการณ์ในชีวิตของบุคคลจะนำไปสู่ความเชื่อต่อเป้าหมายต่าง ๆ กัน ซึ่งพิชไบน์และไอเซน ได้แบ่งความเชื่อออกเป็น 3 ชนิด คือ 1) ความเชื่อเชิงบรรยาย (Descriptive belief) เป็นความเชื่อที่ได้จากการมีประสบการณ์ตรงจากการสังเกต 2) ความเชื่อที่เกิดจากการอนุมาน (Inferential belief) เช่น นาย ก. สูงกว่า นาย ข. และนาย ข. สูงกว่า นาย ค. บุคคลจะเชื่อว่า นาย ก. สูงกว่า นาย ค. โดยใช้หลักตรรกศาสตร์ 3) ความเชื่อที่ได้จากข้อมูล (Informational belief) เป็นความเชื่อที่สร้างขึ้นจากการยอมรับในข่าวสารจากแหล่งภายนอก เช่น หนังสือ วารสาร การบรรยาย หรือการเล่าต่อ ๆ กันมา เช่น ศาสดาของศาสนาพุทธ คือพระพุทธรูป ตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ความเชื่อ หมายถึง ความน่าจะเป็นโดยอัตโนมัตินั้นของบุคคลที่เห็นว่าเป้าหมายมีความสัมพันธ์กับลักษณะเฉพาะอย่าง เช่น คณะวิทยาศาสตร์ (เป้าหมาย) ทำให้ได้งานที่ดี (ลักษณะเฉพาะอย่าง)

นอกจากนี้ Ajzen and Fishbein (1980) กล่าวว่า ถึงแม้บุคคลมีความเชื่อต่าง ๆ มากมายก่อนเป็นความเข้าใจและกระบวนการของข่าวสาร เสนอว่า มนุษย์แต่ละคนสามารถที่ใส่ใจกับข่าวสารเพียง 5-9 ข้อความในขณะหนึ่ง ๆ ความเชื่อเหล่านี้ถือเป็นความเชื่อเด่นชัด (Salient belief) ซึ่งถือเป็นตัวกำหนดเจตคติของบุคคลต่อพฤติกรรม ความเชื่อเด่นชัดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ อาจหนักแน่นมากขึ้นหรือหนักแน่นน้อยลงหรืออาจได้รับความเชื่ออื่น เข้ามาแทนที่

การหาความเชื่อเด่นชัดเกี่ยวกับเป้าหมายจะพิจารณาเฉพาะข้อมูลของความเชื่อเด่นชัดที่มีความถี่สูง ๆ (Modal salient beliefs) ซึ่งมีขั้นตอนการพิจารณาเพื่อเลือกข้อความเชื่อเด่นชัด ดังนี้

- ขั้นที่ 1 วิเคราะห์เนื้อหาของความเชื่อที่แตกต่างกันเป็นรายบุคคล
- ขั้นที่ 2 จัดกลุ่มความเชื่อคล้ายกันเข้าด้วยกัน ถ้าความเชื่อใดที่คล้ายกันแต่เป็นของผู้ตอบคนเดียวกันก็แยกความเชื่อออกจากกัน ไม่จัดเข้ากลุ่ม
- ขั้นที่ 3 คัดเลือกข้อความเชื่อเด่นชัด ซึ่งอาจจะใช้วิธีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- เลือกความเชื่อที่มีความถี่สูงสุด 10-12 ความเชื่อ หรือ
- เลือกความเชื่อทั้งหมดที่กลุ่มตัวอย่างกล่าวถึงอย่างน้อย 10-12%
- เลือกความเชื่อที่มีความถี่สูงสุดจนถึงความเชื่อที่มีความถี่ได้ประมาณ 75% ของความถี่ทั้งหมดของทุก ๆ ข้อความเชื่อ ดังนั้น ความเชื่อที่ได้นำมาสร้างแบบวัด จะมีพื้นฐานมาจากกลุ่มของความเชื่อเด่นชัด

Ajzen and Fishbein (1980, p. 65) กล่าวว่า ความเชื่อเด่นชัดของบุคคลเกี่ยวกับผลของการกระทำพฤติกรรมจะเป็นสิ่งกำหนดทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้น ถ้าจะทำความเข้าใจทัศนคติ ต้องเข้าใจความเชื่อเด่นชัดก่อน โดยใช้วิธีการดังนี้

ขั้นที่ 1 ต้องทราบถึงการประเมินผลของพฤติกรรมซึ่งหมายถึงการประเมินลักษณะที่มาสัมพันธ์กับเป้าหมายนั้น ๆ ว่าดีหรือเลว โดยใช้มาตรวัดชั่วคู่ 7 ช่วง เช่น

การมีน้ำหนักเพิ่ม

เป็นไปได้ _____ เป็นไปไม่ได้
มากที่สุด   มาก   น้อย   ไม่ใช่ทั้ง   น้อย   มาก   มากที่สุด

2 อย่าง

ตารางที่ 2 การศึกษาทัศนคติของผู้หญิงในการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด

ลำดับ	การใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด	การประเมินผล พฤติกรรม	ความเชื่อเกี่ยวกับ ผลของพฤติกรรม	รวม
1	ทำให้น้ำหนักขึ้น	-2	+3	-6
2	สะดวก	+1	+3	+3
3	สามารถกำหนดขนาดของครอบครัวได้	+2	+2	+4
4	ทำให้ฉันรู้สึกผิด	-1	+2	-2
5	ทำให้ประจำเดือนมาปกติ	+3	+1	+3
	รวม			+2

จากตารางที่ 2 จะพบว่า ผู้หญิงคนนี้มีทัศนคติที่ดีต่อการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด และจะเห็นได้ว่า ทัศนคติมีความสัมพันธ์กับความเชื่อ ซึ่งฟิชไบน์และไอเซนได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติที่มีต่อเป้าหมายมีความสัมพันธ์กับความเชื่อเกี่ยวกับเป้าหมาย ดังนี้

- 1) บุคคลมีความเชื่อ (b_i) มากมายกับเป้าหมายหนึ่ง ๆ โดยที่ เป้าหมายนั้นอาจมีความสัมพันธ์กับลักษณะต่าง ๆ เช่น เป้าหมายอื่น คุณลักษณะอื่นหรือเป้าหมายอื่น เป็นต้น
- 2) ลักษณะที่มาสัมพันธ์กับเป้าหมายนี้ มักจะมีการประเมิน (e_i) ควบคู่อยู่ด้วย ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นทัศนคติต่อลักษณะนั้น ๆ
- 3) อาศัยการเรียนรู้จากการวางเงื่อนไขบุคคลจะเรียกการเรียนรู้ในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อที่สัมพันธ์ระหว่างการประเมิน (e_i) กับเป้าหมายของทัศนคติ
- 4) ความเชื่อที่สัมพันธ์กับเป้าหมายโดยมีการประเมินอยู่ด้วย จะรวมตัวกัน ($\sum b_i e_i$)
- 5) ในโอกาสข้างหน้า เป้าหมายของทัศนคติจะกระตุ้นให้บุคคลแสดงความเชื่อโดยรวม ที่สัมพันธ์กับเป้าหมาย โดยมีการประเมินอยู่ด้วย หรือเป็นการแสดงทัศนคติโดยส่วนรวมนั่นเอง

จากทฤษฎีทัศนคตินี้ ทำให้มีการพัฒนาสมการเกี่ยวกับการวัดทัศนคติขึ้น คือ

$$AB = \sum_{i=1}^n b_i e_i$$

AB	แทน	ทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม
b_i	แทน	ความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม i
e_i	แทน	การประเมินผลของพฤติกรรม i
n	แทน	จำนวนความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรม

เนื่องจากทัศนคติมีความสัมพันธ์ทางตรงกับการทำนายและทำความเข้าใจพฤติกรรม ของบุคคลและความเชื่อเด่นชัดกำหนดทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม ดังนั้นในการวัดความเชื่อเด่นชัดและทัศนคติควรให้มีความสอดคล้องกันในความจำเพาะทั้ง 4 คือ การกระทำ (Action) เป้าหมาย (Target) สถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อม (Context) และเวลา (Time)

1.4.4 อิทธิพลทางสังคม (Social influence) Ajzen and Fishbein (1980) กล่าวว่า อิทธิพลทางสังคมเป็นการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับความกดดันทางสังคมที่มีต่อเขาในการที่จะให้กระทำหรือไม่ให้กระทำ

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าผู้ที่มีความสำคัญต่อเขาคิดว่าเขาควรหรือไม่ควรทำพฤติกรรมนั้น

ฟิชไบน์และไอเซน เสนอการวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงไว้ 2 วิธี คือ การวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรงและการวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางอ้อม

1.4.4.1 การวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง เป็นการระบุนความเชื่อของบุคคลที่มีความคิดเห็นของบุคคลส่วนมากที่มีความสำคัญต่อเขาว่าเขาควรหรือไม่ควรทำพฤติกรรมนั้น เช่น

บุคคลส่วนมากที่มีความสำคัญต่อฉันคิดว่า

ฉันควรใช้ยา ฉันไม่ควรใช้ยา

เมื่อคุณกำเนิด _____ เมื่อคุณกำเนิด

มากที่สุด ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มากที่สุด

2 อย่าง

1.4.4.2 การวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางอ้อม ได้จากผลรวมของผลคูณระหว่าง ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงและแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงจะเห็นได้ว่าตัวกำหนดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง คือ ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงและแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง บุคคลจะพิจารณาว่ากลุ่มอ้างอิงมีความสำคัญต่อเขา คิดว่าเขาควรหรือไม่ควรกระทำพฤติกรรมนั้น และเขาจะใช้ข้อมูลนี้ในการที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงหรือไม่ เช่น สามีของฉันคิดว่าฉันควรจะทำแท้ง (เป็นความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง) ซึ่งเป็นความเชื่อเกี่ยวกับบุคคลอื่นและเกี่ยวกับคำแนะนำในการกระทำของบุคคล ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงนี้เป็นตัวกำหนดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงตัวหนึ่ง

การวัดความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงของบุคคลสามารถวัดได้ ตัวอย่าง เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงของผู้หญิงเกี่ยวกับศาสนาอาวัดโดย

ศาสนาของฉันสอนว่า

ฉันควรทำแท้ง _____ ฉันไม่ควรทำแท้ง

มากที่สุด มาก น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย มาก มากที่สุด

2 อย่าง

การรู้ถึงความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงไม่เพียงพอที่จะทำนายหรือเข้าใจการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของบุคคลเราต้องประเมินแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Motivation to comply) ซึ่งหาได้จากมาตรวัดแบบ Unipolar scale (Ajzen & Fishbein, 1980)

โดยทั่วไปท่านต้องการทำตามคำสอนของศาสนามากน้อยเพียงใด

ต้องการ	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	ไม่ต้องการ
	+3	+2	+1	0	-1	-2	-3	

ตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ทำนายจากดัชนีผลรวมของผลคูณของความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงและแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ซึ่งในการวัดจะต้องมีความสอดคล้องกันในความจำเพาะทั้ง 4 คือ การกระทำ (Action) เป้าหมาย (Target) สถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อม (Context) และเวลา (Time) และทฤษฎีนี้เชื่อว่ากลุ่มอ้างอิงที่มีความสำคัญมีอิทธิพลต่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมากกว่า กลุ่มอ้างอิงที่ไม่มีความสำคัญ

การหากลุ่มอ้างอิงเด่นชัด (กลุ่มอ้างอิงที่มีความสำคัญ) โดยการให้กลุ่มตัวอย่างเขียนถึงกลุ่มอ้างอิงที่สำคัญโดยถาม 3 คำถามให้ตอบแบบอิสระ คือ

- 1) บุคคลหรือกลุ่มคนใด ที่สนับสนุนการกระทำพฤติกรรม A
- 2) บุคคลหรือกลุ่มคนใด ที่คัดค้านการกระทำพฤติกรรม A
- 3) บุคคลอื่นที่เข้ามาในใจคุณ เมื่อคุณคิดจะทำพฤติกรรม A

แล้วเลือกกลุ่มอ้างอิงเด่นชัดที่มีความถี่สูง ๆ แล้วจึงวัดความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงและแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในแต่ละกลุ่มอ้างอิงเด่นชัด ดังตัวอย่างข้างต้นจึงจะได้การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงดังต่อไปนี้

$$SN = \sum_{i=1}^n NB_i MC_i$$

SN	แทน	การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง
NB _i	แทน	ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง
MC _i	แทน	แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง
n	คือ	จำนวนกลุ่มอ้างอิง

Ajzen and Fishbein (1980) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญเชิงสัมพัทธ์ของทัศนคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (W₁, W₂) ไว้ว่า โดยส่วนมากแล้วมักจะพบว่า บุคคลจะมีทัศนคติทางบวกต่อพฤติกรรมถ้าบุคคลที่มีความสำคัญต่อเขาคิดว่าเขาควรจะทำพฤติกรรมนั้น และมีทัศนคติทางลบถ้าบุคคลที่มีความสำคัญต่อเขาคิดว่าเขาไม่ควรทำพฤติกรรมนั้น แต่บางครั้งองค์ประกอบทั้งสองก็ไม่ไปด้วยกัน เช่นบุคคลอาจมีทัศนคติทางบวกต่อการกระทำพฤติกรรม แต่เชื่อว่าบุคคลที่มีความสำคัญต่อเขาคิดว่าเขาไม่ควรกระทำพฤติกรรมนั้น ดังนั้นเจตนาเชิงพฤติกรรมของบุคคลนั้น

จะขึ้นกับความสำคัญเชิงสัมพัทธ์ขององค์ประกอบทั้งสองของแต่ละบุคคล (องค์ประกอบทัศนคติ และองค์ประกอบเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง) องค์ประกอบทั้งสองจะมีน้ำหนักที่บ่งบอกถึงความสำคัญเชิงสัมพัทธ์ที่เป็นตัวกำหนดเจตนาเชิงพฤติกรรม น้ำหนักความสำคัญเชิงสัมพัทธ์นี้อาจเปลี่ยนจากพฤติกรรมหนึ่งไปอีกพฤติกรรมหนึ่ง และจากบุคคลหนึ่งไปอีกบุคคลหนึ่ง น้ำหนักขององค์ประกอบนี้ร่วมกันทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรม

การผันแปรตัวใดตัวหนึ่งในความจำเพาะทั้ง 4 ของพฤติกรรม การกระทำ (Action) เป้าหมาย (Target) บริบท (Context) และเวลา (Time) อาจจะมีอิทธิพลต่อความสำคัญเชิงสัมพัทธ์ขององค์ประกอบทัศนคติและกลุ่มอ้างอิง เช่น พบว่า ทัศนคติมีความสำคัญในพฤติกรรมการแข่งขันมากกว่าพฤติกรรมร่วมมือ ในขณะที่กลุ่มอ้างอิงมีความสำคัญในพฤติกรรมร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน

1.4.5 ปัจจัยภายนอก (External variables) Ajzen and Fishbein (1980) กล่าวว่า ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลต่างจากทฤษฎีอื่นตรงที่ไม่พยายามที่จะอธิบายพฤติกรรมโดยการอ้างอิงปัจจัยภายนอก ซึ่งได้แก่

1.4.5.1 ปัจจัยชีวสังคม (Demographic variables) เช่น อายุ เพศ อาชีพ สถานะทางเศรษฐกิจ และสังคม ศาสนา การศึกษา

1.4.5.2 ทัศนคติที่มีต่อเป้าหมาย ทัศนคติต่อบุคคลและทัศนคติต่อสถาบัน

1.4.5.3 ลักษณะบุคลิกภาพ (Personality traits) เช่น ลักษณะเก็บตัว ลักษณะเปิดเผยตัวเอง มีอาการทางประสาท ลักษณะมีอำนาจและมีลักษณะเด่น

ทฤษฎีนี้ไม่ปฏิเสธว่าปัจจัยภายนอกบางครั้งมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม แต่คิดว่ามีผลกระทบต่อพฤติกรรมทางอ้อม นั่นคือ ปัจจัยภายนอกจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมถ้าหากว่ามีความสัมพันธ์กับปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งในทฤษฎี กล่าวคือ ถ้าปัจจัยภายนอก มีอิทธิพลต่อความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม การประเมินผลของพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นตามมาภายหลัง ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงหรือแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ซึ่งจะมีผลกระทบต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมของบุคคลและทำให้มีผลกระทบต่อพฤติกรรม ถ้าทัศนคติหรือการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรมได้ และเจตนาเชิงพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กันสูง ถึงแม้บางครั้งจะพบว่า ปัจจัยภายนอกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในเวลาหนึ่ง แต่จะสัมพันธ์กันไปในไม่นาน ดังนั้นพิชไปนน์และไอเซนจึงกล่าวว่า ไม่มีความจำเป็นที่จะหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายนอกและพฤติกรรม เพราะว่ามีผลที่ไม่คงเส้นคงวาต่อความเชื่อที่เป็นรากฐานของพฤติกรรม

1.5 ข้อจำกัดของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (ซีระพร อูวรรณ โณ, 2535)

1.5.1 อาจมีพฤติกรรมบางพฤติกรรมที่ทฤษฎีอธิบายไม่ได้ เช่น การระบายอารมณ์ทันทีทันใด หรือ พฤติกรรมในการทำงานที่คนมีทักษะอยู่แล้ว เช่น การขับรถ การเปิดหน้าต่างสือ

1.5.2 อาจมีบางคนที่ทฤษฎีอธิบายไม่ได้ เช่น คนที่มีการตัดสินใจโดยกระบวนการที่แตกต่างไปจากแนวทฤษฎีนี้ หรือคนที่แสดงพฤติกรรมโดยไม่ได้คิดไตร่ตรองเลย

1.5.3 การวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงอาจจะยังเป็นวิธีที่ไม่ดีที่สุดองค์ประกอบอย่างอื่นที่มีความสำคัญอีกแต่ปัจจุบันยังไม่มีหลักฐานเพียงพอ

ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล เป็นทฤษฎีที่สามารถใช้ในการทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้ แต่อาจมีพฤติกรรมบางพฤติกรรมที่ทฤษฎีนี้ไม่สามารถอธิบายได้อย่างสมบูรณ์ อาจเนื่องด้วยมีข้อจำกัดบางประการเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่สามารถทำตามความต้องการได้ โดยทั่วไปแล้ว ถ้าบุคคลมีความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งมาก ก็จะใช้ความพยายามในการกระทำพฤติกรรมนั้นมากขึ้น แต่ในความเป็นจริงแล้ว ยังมีพฤติกรรมหลาย ๆ พฤติกรรมที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของเจตนาอย่างสมบูรณ์ จากข้อจำกัดดังกล่าว ไอเซน จึงได้มีการศึกษาและปรับทฤษฎีใหม่เพื่อให้ทฤษฎีที่ถูกพัฒนานี้สามารถอธิบายและทำนายพฤติกรรมได้ครอบคลุมและแม่นยำมากยิ่งขึ้น และเรียกทฤษฎีนี้ว่า “ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน” ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ถูกพัฒนาขึ้นมาจากทฤษฎีต้นกำเนิดหรือทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลนั่นเอง และด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน มาใช้ในการอธิบายและทำนายพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน ซึ่งจะได้นำเสนอรายละเอียดของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนในลำดับต่อไป

2. ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of planned behavior)

2.1 ลักษณะของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน เนื่องจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลมีข้อจำกัดอันเนื่องมาจากความเชื่อพื้นฐานที่ว่า พฤติกรรมทางสังคมส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การควบคุมของจิต หรือเจตนาเชิงพฤติกรรม (Complete volitional control) เจตนาเชิงพฤติกรรมจึงถูกสมมติว่าเป็นปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ดังนั้นเจตนาเชิงพฤติกรรมจึงเป็นตัวทำนายว่า พฤติกรรมจะเกิดขึ้นหรือไม่ กล่าวคือ ถ้าบุคคลยังมีความตั้งใจมากเพียงพอ ก็จะมี ความพยายามในการกระทำพฤติกรรมมากขึ้นเพียงนั้น แต่ในความเป็นจริงแล้ว มีพฤติกรรมหลายพฤติกรรมที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของเจตนาอย่างสมบูรณ์ (Incomplete volitional control) เพราะการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ นั้นให้ประสิทธิผลสำเร็จต้องอาศัยปัจจัยอื่นที่มีใช้ปัจจัยด้านแรงจูงใจร่วมอยู่ด้วยระดับหนึ่ง เช่น ทรัพยากร และ โอกาส (ได้แก่ เวลา เงิน ทักษะ ความสามารถ ความร่วมมือจากผู้อื่น เป็นต้น) ดังที่ในทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนเชื่อว่า บุคคลจะตัดสินใจกระทำ

พฤติกรรมเกิดจากการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ ซึ่งประกอบด้วยความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง และความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม ความเชื่อเหล่านี้ ส่งผลต่อพฤติกรรม โดยผ่านทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม และเจตนาเชิงพฤติกรรม ทฤษฎีนี้เสนอตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ในฐานะที่เป็นตัวกำหนดเจตนาที่จะกระทำพฤติกรรม เช่นเดียวกับเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม ดังนั้นความสำเร็จในการกระทำจะขึ้นอยู่กับเจตนาเชิงพฤติกรรมและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมดังกล่าว ทำให้ทฤษฎีนี้มีความ แตกต่างจากทฤษฎีต้นกำเนิด และมีความเหมาะสมสำหรับการอธิบาย และทำนายพฤติกรรมที่ไม่สามารถทำตามความต้องการได้ โดยสมบูรณ์มากกว่า (Ajzen, 1991)

2.2 ข้อตกลงเบื้องต้นของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน คือ เจตนาเชิงพฤติกรรม (I) และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) มีผลต่อความสำเร็จในการกระทำพฤติกรรม (B) ทฤษฎีนี้จึงเป็นการบูรณาการของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) ในฐานะที่เป็นตัวกำหนดเจตนาที่จะทำพฤติกรรมเช่นเดียวกับกำหนดพฤติกรรม ทำให้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) นี้ ต่างจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (TRA) ที่มีการเพิ่มตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการควบคุม (PBC) เข้ามาร่วมอธิบายในโมเดล Ajzen (1991) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) ว่า หมายถึง “ความเชื่อของบุคคลว่าการกระทำพฤติกรรมนั้นยากหรือง่ายเพียงใด” ซึ่งคล้ายกับแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการทำพฤติกรรม (Self-efficacy) หรือ “การตัดสินใจว่าตนเองมีความสามารถที่จะทำพฤติกรรมที่ต้องการให้สำเร็จในสถานการณ์ที่คาดหวังได้” มากที่สุด (Bandura, 1982 cited in Ajzen, 1991) ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนนี้ได้วางโครงสร้างของ ความเชื่อการรับรู้ความสามารถของตน (Self-efficacy) หรือ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) ลงในกรอบแสดงความสัมพันธ์ของความเชื่อ ทัศนคติ เจตนาและพฤติกรรม (Ajzen, 1991) ตัวกำหนดการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) คือ น้ำหนักรวมระหว่างความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยในการควบคุมพฤติกรรม (C_p) ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนหรือขัดขวางพฤติกรรมและการรับรู้อำนาจปัจจัยควบคุมพฤติกรรม (P_p) ในการควบคุมปัจจัยที่จะสนับสนุนหรือขัดขวางการกระทำพฤติกรรม (Ajzen & Driver, 1991 cited in Blue, 1995; Ajzen, 1989) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) หมายถึง การรับรู้ว่าคุณมีความสามารถของตนที่จะทำพฤติกรรม (ทักษะ ความรู้ ความสามารถ) และสามารถจัดการกับปัจจัยที่เป็นอุปสรรคขัดขวาง (ทรัพยากร โอกาส) ในการทำพฤติกรรมได้

2.3 สาระสำคัญของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (ซีระพร อุวรรณ โณ, 2535, หน้า 290-293; Ajzen, 1985, pp. 11-39; Ajzen, 1991, pp. 179-211; Ajzen & Driver, 1991, pp. 188-189) ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมีสาระสำคัญโดยพิจารณาตามโครงสร้างพื้นฐานอธิบายได้ว่าพฤติกรรม (B) เป็นการทำหน้าที่ร่วมกันของเจตนาเชิงพฤติกรรม (I) และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) โดยทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนเสนอตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) ในฐานะที่เป็นตัวแปรอธิบายพฤติกรรม (B) ได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนี้

2.3.1 การรับรู้ความสามารถในการควบคุม (PBC) ร่วมกับทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม (AB) และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SN) อธิบายพฤติกรรม (B) ทางอ้อมโดยผ่านเจตนาเชิงพฤติกรรม (I) (เป็นภาคแรกของทฤษฎี) จากความสัมพันธ์ดังกล่าวไอเซนได้เขียนเป็นสมการดังนี้

$$B \sim I = (AB) w_1 + (SN) w_2 + (PBC) w_3$$

$$AB = \sum_{i=1}^n b_i e_i, \quad SN = \sum_{i=1}^n NB_i MC_i, \quad PBC = \sum_{i=1}^n C_i P_i$$

เมื่อ	B	แทน	พฤติกรรม
	I	แทน	เจตนาเชิงพฤติกรรม
	AB	แทน	ทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม
	b	แทน	ความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม
	e _i	แทน	การประเมินผลของพฤติกรรม
	SN	แทน	การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง
	NB _i	แทน	ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง
	MC _i	แทน	แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง
	PBC	แทน	การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม
	C _i	แทน	ความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุมในการควบคุมพฤติกรรม
	P _i	แทน	การรับรู้อำนาจของปัจจัยควบคุมพฤติกรรม
	n	แทน	จำนวนความเชื่อ หรือ จำนวนกลุ่มอ้างอิง หรือ จำนวนปัจจัย
	w ₁	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของ AB ที่มีต่อ I
	w ₂	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของ SN ที่มีต่อ I
	w ₃	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของ PBC ที่มีต่อ I

2.3.2 การรับรู้ความสามารถในการควบคุม (PBC) เจตนาเชิงพฤติกรรม (I) ร่วมกันอธิบายพฤติกรรม (B) (เป็นภาคที่สองของทฤษฎี) จากความสัมพันธ์ดังกล่าวไอเซนได้เขียนเป็นสมการดังนี้

$$B \sim I = (I) w_1 + (PBC) w_2$$

เมื่อ	B	แทน	พฤติกรรม
	I	แทน	เจตนาเชิงพฤติกรรม
	PBC	แทน	การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม
	w ₁	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของ I ที่มีต่อ B
	w ₂	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของ PBC ที่มีต่อ B

2.3.3 ความสัมพันธ์เชิงสัมพันธ์ของทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม (AB) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SN) และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) ในการอธิบายและทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรม (I) และความสัมพันธ์เชิงสัมพันธ์ของเจตนาเชิงพฤติกรรม (I) และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) ในการอธิบายและทำนายพฤติกรรม อาจเปลี่ยนแปลงได้จากพฤติกรรมหนึ่งไปสู่อีกพฤติกรรม และจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง

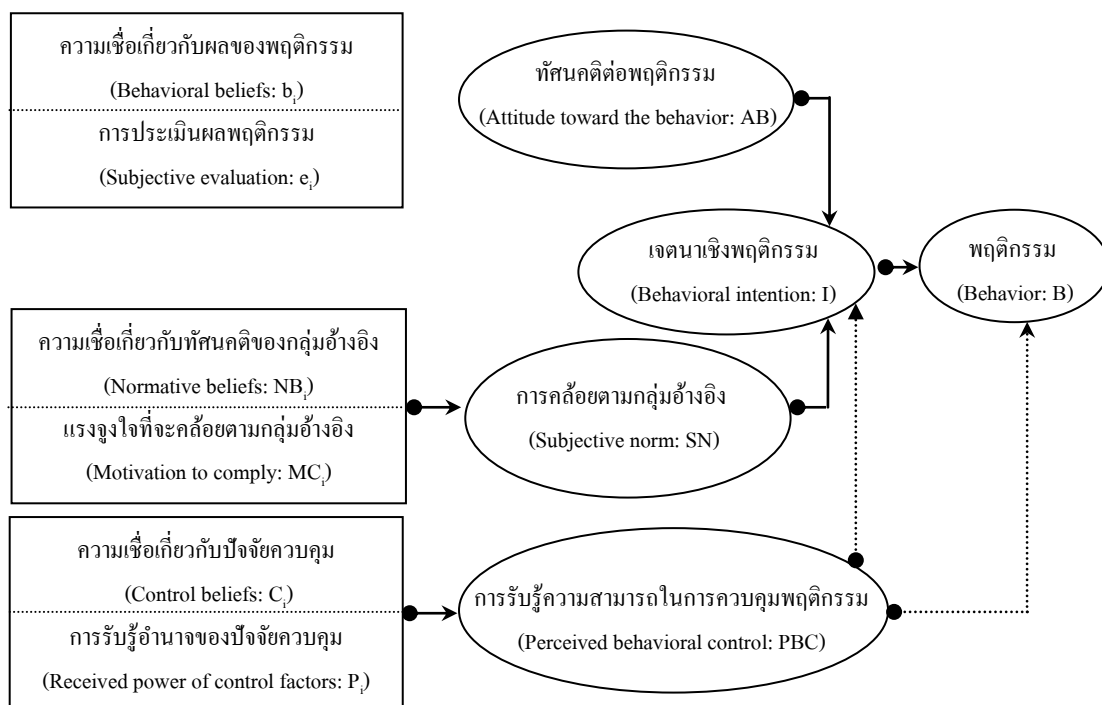
2.3.4 เป้าหมายที่แท้จริงในการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลมิใช่เพียงการอธิบายและทำนายพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเท่านั้น ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนนำเสนอเกี่ยวกับการนำทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม (AB) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SN) และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) มาพิจารณาวิเคราะห์เจตนาเชิงพฤติกรรม (I) และการกระทำพฤติกรรม (B) โดยอ้างถึงบทบาทความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมว่า การที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมใด ๆ ได้รับความอิทธิพลจากข้อมูลเด่นชัด หรือความเชื่อเด่นชัด ซึ่งบุคคลจะมีความเชื่อมากมาเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมหนึ่ง ๆ แต่เขาสามารถใส่ใจกับความเชื่อได้จำนวนไม่มากนักในขณะหนึ่ง ๆ (Ajzen, 1991) ความเชื่อเด่นชัดเหล่านี้นำมาพิจารณาถึงเจตนาเชิงพฤติกรรม และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ทฤษฎีนี้จำแนกความเชื่อเป็น 3 ชนิด คือ

2.3.4.1 ความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม (Behavioral beliefs) ซึ่งมีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม (AB) เป็นความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับผลของการกระทำ หากบุคคลมีความเชื่อว่า การกระทำพฤติกรรมนั้นจะนำไปสู่ผลกระทบทางบวก เขาก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมนั้น ขณะที่บุคคลซึ่งเชื่อว่าการกระทำพฤติกรรมนั้นจะนำไปสู่ผลทางลบ เขาก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อพฤติกรรมนั้น

2.3.4.2 ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง (Normative beliefs) ซึ่งเป็นตัวกำหนดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SN) เป็นความเชื่อที่ว่า บุคคลหรือกลุ่มคนเฉพาะคิดว่าเขาควรหรือไม่ควรทำพฤติกรรมนั้น หากบุคคลเชื่อว่าคนอื่นที่มีความสำคัญสำหรับเขาคิดว่าเขาควรทำพฤติกรรมนั้น บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมนั้น ในทางตรงข้ามหากบุคคลเชื่อว่าคนอื่นที่มีความสำคัญสำหรับเขาคิดว่าเขาไม่ควรกระทำพฤติกรรมนั้น เขาก็มีแนวโน้มที่จะไม่ทำพฤติกรรมนั้น

2.3.4.3 ความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม (Control beliefs) ซึ่งเป็นพื้นฐานของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) เป็นความเชื่อเกี่ยวกับการมีหรือไม่มีทรัพยากร หรือโอกาสที่จะทำพฤติกรรม หากบุคคลเชื่อว่าเขามีทรัพยากรและโอกาสมาก และมีอุปสรรคน้อยเพียงไร เขาก็ควรรับรู้ว่าเขาสามารถควบคุมพฤติกรรมนั้นได้มากเพียงนั้น ความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุมนี้อาจได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ในอดีต ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากการบอกเล่าจากผู้อื่นเกี่ยวกับพฤติกรรมนั้น การสังเกตจากประสบการณ์ของคนคุ้นเคยและเพื่อน และตัวแปรอื่น ๆ ที่เพิ่มหรือลดการรับรู้ความยากของการกระทำพฤติกรรมนั้น

2.4 โครงสร้างพื้นฐานของทฤษฎี จากทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่กล่าวมาข้างต้น Ajzen (1991) ได้เขียนเป็น โครงสร้างพื้นฐานเพื่อแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 โครงสร้างพื้นฐานแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Ajzen, 1991)

2.5 ตัวแปรภายในกรอบทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน เนื่องจากทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนพัฒนามาจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลดังนั้นตัวแปรของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนจึงมีลักษณะเหมือนกับทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลทุกประการแต่จะเพิ่มตัวแปรเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมเข้ามา ดังนี้

2.5.1 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived behavioral control หรือ PBC) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าเป็นการยากหรือง่ายที่จะทำพฤติกรรมนั้น ๆ เป็นการสะท้อนจากประสบการณ์ในอดีต และคาดคะเนปัจจัยส่งเสริม และปัจจัยขัดขวางหรืออุปสรรค (Ajzen, 1988) ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับจำนวนของการควบคุมภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง แต่จะพิจารณาจากความเป็นไปได้จากผลของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมที่มีต่อการบรรลุถึงเป้าหมายพฤติกรรม ซึ่ง PBC จะแปรผันไปตามสถานการณ์ และการกระทำ

การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) ในทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมีความหมายในแง่แรงจูงใจสำหรับเจตนา ซึ่งปัจจัยดังกล่าวทำให้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนไม่ซ้อนทับกับทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) ทำหน้าที่เป็นตัวอธิบายและทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรม (I) นอกเหนือจากทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม (AB) และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SN) ตามแนวทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ในขณะที่การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) จะเน้นทั้งปัจจัยภายใน เช่น ความสามารถ ข้อมูลทักษะ และปัจจัยภายนอก เช่น เวลา เงิน การขึ้นอยู่กับผู้อื่น ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนนี้จะเกี่ยวข้องกับการรับรู้ว่าคุณสามารถแสดงพฤติกรรมนั้นได้ตามการคาดคะเนภายใต้สถานการณ์หนึ่ง ๆ หรือไม่ หรือทำได้ในระดับใด

ตามแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) จะส่งผลต่อความสำเร็จในการกระทำพฤติกรรมได้ โดยผ่านเจตนาเชิงพฤติกรรม (I) (เป็นส่วนแรกของทฤษฎี) เนื่องจากสมมติฐานที่ว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) มีความหมายในแง่แรงจูงใจสำหรับเจตนาเชิงพฤติกรรม (I) บุคคลที่เชื่อว่าพวกเขาไม่มีทรัพยากร และโอกาสเขาก็จะไม่มีเจตนาที่เข้มแข็งเพียงพอต่อการกระทำนั้น แม้ว่าเขาจะมีทัศนคติทางบวก และกลุ่มอ้างอิงจะเห็นด้วยกับการกระทำนั้นก็ตาม (Ajzen & Madden, 1986) ในทางตรงข้าม ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนได้เสนอว่าสำหรับบางกรณีมีทางเป็นไปได้ที่การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมโดยตรง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุผลอย่างน้อย 2 ประการ คือ

2.5.1.1 หากทำให้เจตนาคงที่ การที่บุคคลจะมีความพยายามมาก หรือน้อยในการกระทำพฤติกรรมเป้าหมาย เช่น ถ้าคน 2 คนมีความตั้งใจ หรือเจตนาที่หนักแน่นเท่ากันในการทำพฤติกรรม บุคคลที่มีความเชื่อมั่นว่า เขาสามารถควบคุมการกระทำพฤติกรรมได้มี

ความเป็นไปได้ที่จะพยายามทำพฤติกรรมดังกล่าว มากกว่าบุคคลที่ขาดความเชื่อมั่นว่าเขาสามารถควบคุมการกระทำพฤติกรรมได้ (Ajzen, 1991)

2.5.1.2 จากความเชื่อพื้นฐานของทฤษฎีที่ว่า ความสำเร็จของการกระทำส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Action control) ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนจะประเมินความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมจากการรับรู้ของบุคคลนั้น ดังนั้น การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) จึงถือเป็นตัวแทนของความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ซึ่งการที่การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) จะสะท้อนความสามารถ ในการควบคุมพฤติกรรมอย่างแท้จริง ขึ้นอยู่กับการรับรู้ที่ตรงตามความเป็นจริงนั่นเอง แต่ในบางครั้งพบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) อาจไม่สะท้อนความสามารถในการควบคุมอย่างแท้จริง ถ้าบุคคลมีข้อมูลหรือข่าวสารน้อยเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือทรัพยากรที่มีอยู่เปลี่ยนแปลงไป หรือมีตัวแปรใหม่ที่ไม่คุ้นเคยเพิ่มเข้ามาในสถานการณ์ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว การวัดการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) อาจเพิ่มความแม่นยำในการทำนายพฤติกรรมได้น้อย (Ajzen, 1991)

ใน ค.ศ. 1986 มัทเดน (Ajzen & Madden, 1986) ได้เสนอรูปแบบของทฤษฎีและการทดสอบทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนขึ้นเป็นครั้งแรก โดยเสนอวิธีการวัดการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) ไว้ 2 วิธี คือ

1) การวัดการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมทางตรง เป็นการสะท้อนถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการรับรู้ความยากง่ายในการทำกิจกรรม โดยการถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบถึงความรู้สึกเกี่ยวกับความสามารถที่เขาจะควบคุมการกระทำพฤติกรรมนั้น บนมาตรา 7 ช่วงที่มีคำตอบ 2 ขั้ว ตัวอย่างเช่น การศึกษาพฤติกรรมหรือการมาเรียนในวิชาหนึ่ง

2) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมทางอ้อม ไอเซนและมัทเดน (Ajzen & Madden, 1986) ได้ศึกษาการวัดการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมทางอ้อม โดยทำการวิจัยนำร่องช่วงแรกให้กลุ่มตัวอย่างตอบปัจจัยส่งเสริม หรือปัจจัยขัดขวางการกระทำพฤติกรรม และช่วงหลังถามว่าแต่ละปัจจัยเกิดขึ้นบ่อยเพียงใด บนมาตรา 7 ช่วง ที่มีข้อความ 2 ขั้ว การคิดคะแนนทำโดยนำคำตอบที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุปัจจัยตรงกันมารวมกัน แต่งานวิจัยที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการวัดการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) ทางอ้อมมากที่สุดคือ งานวิจัยของไอเซนและโดเวอร์ โดยเสนอว่าการวัดทางอ้อมได้จากผลรวมของผลคูณระหว่างความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม (C) และการรับรู้อำนาจของปัจจัยควบคุม (P_i)

สำหรับการหาความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม ใช้วิธีเดียวกับการหาความเชื่อเด่นชัดของทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม (AB) และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SN) จากงานวิจัยของไอเซนเท่าที่ผ่านมาพบ ได้นิยามและการสร้างมาตรวัดการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมทางอ้อม

นั้นมีความสับสนในการแปลความหมาย ซึ่งปัญหาดังกล่าว ชีระพร อูวรรณ โณ ได้เสนอการปรับมาตรวัดให้มีความชัดเจนและสมเหตุสมผลมากขึ้น (มันทนา สิริรัตโนภาส, 2538, หน้า 31) และนำมาสร้างเป็นมาตรวัดความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม และการรับรู้อำนาจของปัจจัยควบคุมได้ดังตัวอย่าง

ท่านสามารถควบคุมได้ว่าจะสามารถ หรือไม่มาเรียนในชั้นเรียนทุกครั้งมากน้อยเพียงใด

ควบคุมไม่ได้ _____ ควบคุมได้
มากที่สุด ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มากที่สุด

2 อย่าง

Ci: โอกาสที่ฉันจะเดินทางไปไม่ทันภายในช่วงเวลาที่กำหนดสำหรับการลงคะแนนเสียง

มีน้อย _____ มีมาก
มากที่สุด ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มากที่สุด

2 อย่าง

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมกับความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม และการรับรู้อำนาจของปัจจัยควบคุมไอเซน (Ajzen, 1991, 1998) ได้เขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$PBC = \sum_{i=1}^n C_i P_i$$

PBC แทน การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม

Ci แทน ความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม

Pi แทน การรับรู้อำนาจของปัจจัยควบคุม

n แทน จำนวนปัจจัย

2.5.2 ความสัมพันธ์เชิงสหสัมพันธ์ของทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม การคล้อยตาม

กลุ่มอ้างอิงและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ($\beta_1, \beta_2, \beta_3$)

เจตนาของบุคคลจะขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์เชิงสัมพัทธ์ขององค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบของแต่ละบุคคล โดยที่องค์ประกอบทั้ง 3 จะมีน้ำหนักที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์เชิงสัมพัทธ์ที่เป็นตัวกำหนดเจตนา (ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอีกทอดหนึ่ง) น้ำหนักความสัมพันธ์

เชิงสัมพัทธ์อาจเปลี่ยนแปลงได้จากพฤติกรรมหนึ่งไปอีกพฤติกรรมหนึ่ง และจากสถานการณ์หนึ่งไปสู่อีกสถานการณ์หนึ่ง ในบางพฤติกรรมพบว่า ทักษะคติที่มีต่อพฤติกรรม (AB) มีอิทธิพลต่อเจตนาเชิงพฤติกรรม (I) มากกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SN) และ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) บางพฤติกรรมพบว่า ทักษะคติที่มีต่อพฤติกรรม (AB) และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) มีอิทธิพลต่อเจตนาเชิงพฤติกรรม (I) มากกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SN) หรือ ทักษะคติที่มีต่อพฤติกรรม (AB) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SN) และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PBC) มีอิทธิพลต่อเจตนาเชิงพฤติกรรม (I) พอ ๆ กัน

ประเด็นหนึ่งที่ถูกละเลยยกขึ้นมาให้เห็นถึงความพอเพียงของตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำนาย และทำความเข้าใจพฤติกรรม ซึ่งในประเด็นนี้ ไอ์เซนได้เสนอไว้ว่าการรับรู้ความสามารถในการควบคุม (PBC) เป็นเพียงตัวแปรหนึ่งที่เข้ามาเพิ่มในทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล และน่าจะมีตัวแปรอื่นที่น่าจะยอมรับได้ว่ามีส่วนช่วยในการทำนายพฤติกรรม นอกเหนือจากตัวแปรหลักในทฤษฎี (Ajzen, 1991)

2.6 ข้อดีของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน เนื่องจากทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ความแข็งแกร่งของทฤษฎีจึงอยู่ที่กระบวนการพัฒนาเครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูลเช่นกัน ดังนี้

2.6.1 กระบวนการพัฒนาเครื่องมือ ผู้สร้างทฤษฎีได้เสนอแนะไว้อย่างชัดเจน ตั้งแต่การสร้างแบบสอบถามความเชื่อเด่นชัด เกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมเฉพาะ โดยใช้แบบตอบอิสระ ให้กลุ่มตัวอย่างเขียนความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม (Behavioral control) ความเชื่อเกี่ยวกับบุคคลอ้างอิง (Normative beliefs) และความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและขัดขวางการทำพฤติกรรม (Control beliefs) กลุ่มความเชื่อเหล่านี้เรียกว่ากลุ่มความเชื่อเด่นชัด สำหรับใช้ในการสร้างแบบวัดตัวแปรใน โครงสร้างของทฤษฎีต่อไป โดยที่แต่ละความเชื่อจะมีรูปแบบการสร้างข้อคำถามเฉพาะ โดยการวัดควรสอดคล้องกันทั้งในเรื่องการกระทำ เป้าหมายของการกระทำ บริบท และเวลา ในทั้ง 11 ตัวแปร คือ ความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม (b_i) การประเมินผลของพฤติกรรม (c_i) ความเชื่อเกี่ยวกับทัศนคติของกลุ่มอ้างอิงที่มีต่อพฤติกรรม (NB_i) แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (MC_i) ความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุมพฤติกรรม (C_i) การรับรู้อำนาจปัจจัยควบคุมพฤติกรรม (P_i) ทักษะคติที่มีต่อพฤติกรรม (AB) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SN) การรับรู้ความสามารถในการควบคุม (PBC) เจตนาเชิงพฤติกรรม (I) และพฤติกรรม (B) สำหรับการวัด การรับรู้ความสามารถในการควบคุม (PBC) ทางตรง ไอ์เซนได้อธิบายและยกตัวอย่างไว้ชัดเจนเช่นกัน

2.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลมีการเสนอแนะสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละส่วนไว้อย่างชัดเจน เช่น ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเจตนาเชิงพฤติกรรม (I) และพฤติกรรม (B) ให้ใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบพอยท์ไบซีเรียลในกรณีที่พฤติกรรมเป็นตัวแปรระดับจัดอันดับที่แปลงมา เป็นต้น ส่วนการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอื่น ๆ เช่น ทศนคติที่มีต่อพฤติกรรม (AB) ทางตรงกับทศนคติที่มีต่อพฤติกรรม (AB) ทางอ้อม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SN) ทางตรง กับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SN) ทางอ้อม การรับรู้ความสามารถในการควบคุม (PBC) ทางตรงกับการรับรู้ความสามารถในการควบคุม (PBC) ทางอ้อม ให้ใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและในการทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรม (I) โดยตรง โดยทศนคติที่มีต่อพฤติกรรม (AB) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SN) และการรับรู้ความสามารถในการควบคุม (PBC) ให้ใช้สถิติถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มทีละขั้น เป็นต้น

2.6.3 ข้อดีอีกประการหนึ่งของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน คือ เหมาะสำหรับอธิบายและทำนายพฤติกรรมที่ไม่สามารถทำตามความต้องการได้โดยสมบูรณ์ มากกว่าพฤติกรรมที่ทำตามความต้องการหรือความตั้งใจได้สมบูรณ์ ลักษณะของพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงที่ผู้วิจัยคัดเลือกมาศึกษาในครั้งนี้ มีลักษณะที่อยู่ระหว่างพฤติกรรมที่ไม่สามารถทำตามความต้องการได้โดยสมบูรณ์ กับพฤติกรรมที่สามารถทำตามความต้องการหรือความตั้งใจได้ค่อนข้างสมบูรณ์

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นการนำทศนคติมาใช้อธิบายและทำนายพฤติกรรมที่มีความละเอียดที่สุดเท่าที่เคยมีการสร้างทฤษฎีทศนคติมา กระบวนการพัฒนาเครื่องมือมีการสร้างแบบสอบถามจากความเชื่อเด่นชัดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมเฉพาะภายใต้ตัวแปรในโครงสร้างของทฤษฎี โดยให้กลุ่มตัวอย่างแบบตอบอิสระและมีการวัดสอดคล้องกันทั้งเรื่องการกระทำเป้าหมายของการกระทำริบถ และเวลา การวิเคราะห์ข้อมูลมีการนำเสนอสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละส่วน ซึ่งไอเช่น ได้อธิบายและยกตัวอย่างไว้ชัดเจน จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้ตัดสินใจใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมาอธิบายและทำนายพฤติกรรมนี้ในการวิจัยครั้งนี้

การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด

แบบวัดที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่ามีการตรวจสอบคุณภาพ 3 ด้าน คือ อำนาจจำแนกรายข้อ ความเชื่อมั่น และความเที่ยงตรง

อำนาจจำแนกรายข้อ

การหาค่าอำนาจจำแนกด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เนื่องจากมีข้อตกลงว่า กรณีตัวเลือกเป็นคะแนนแบบช่วงเท่ากัน เช่น 1, 2, 3 หรือ 1, 2, 3, 4 หรือมากกว่านั้นก็ได้ ด้านคะแนนมากมักจะเป็นลักษณะเด่นอย่างมากหรือมีคุณลักษณะนั้นอยู่อย่างมาก เมื่อผู้ตอบ

เลือกตอบตัวเลือกที่มีคะแนนมาก ย่อมได้คะแนนรวมมากด้วย หรือผู้ตอบเลือกตอบตัวเลือกที่มีคะแนนน้อยย่อมได้คะแนนรวมน้อยด้วย ลักษณะคะแนน 2 อย่างขึ้นลงตามกันแสดงว่าเพื่อนั้นจำแนกได้ แต่ถ้าไม่ขึ้นลงตามกันแสดงว่าค่าของอำนาจจำแนกไม่ดี หรืออาจขึ้นลงกับกันแปลว่าเป็นข้อที่ไม่ดี ไม่ควรนำมาใช้หรือควรปรับปรุงและตรวจเช็คการให้คะแนนให้ดี อาจเป็นข้อเขียนแสดงความคิดเห็นทางลบเวลาให้คะแนนก็จะต้องกลับกัน ความคิดนี้จึงเป็นเรื่องสหสัมพันธ์ของคะแนน ค่าต่อเนื่องระหว่างคะแนนข้อนั้นกับคะแนนรวมของคนนั้น

ความเชื่อมั่น (Reliability)

ความเชื่อมั่นแสดงถึงความสอดคล้องกันของผลที่ได้จากการวัด กล่าวคือ ความเชื่อมั่นสูงจะให้ผลการวัดที่มีความคงเส้นคงวา (Consistency or stability) ไม่ว่าจะนำแบบวัดนั้นไปใช้กี่ครั้งก็ตาม ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดมีตั้งแต่ 0-1.00 การประเมินคุณภาพของมาตรวัดด้านนี้มีหลายวิธี แต่ในทางปฏิบัตินิยมใช้วิธีการหาความคงที่ภายใน (Internal consistency) แบบการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา สำหรับการให้คะแนนที่ไม่ใช่แบบ 1-0 เพราะวิธีนี้มีความสะดวก รวดเร็ว และผลการวิเคราะห์มีความเชื่อถือได้สูง โดยดัดแปลงมาจากสูตร KR 20 ดังนี้ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2538)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
n	แทน	จำนวนข้อของแบบวัด
$\sum S_i^2$	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนรวมของแบบวัดทั้งฉบับ

ความเที่ยงตรง (Validity)

ความเที่ยงตรง (Validity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบวัดที่สามารถใช้วัดจิตลักษณะที่ต้องการวัดได้อย่างครอบคลุม ตรงตามเนื้อหา และตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สามารถวัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้อย่างแท้จริง การตรวจสอบความเที่ยงตรงจึงมุ่งประเมินข้อความในมาตรวัดว่าสามารถวัดได้ตรงตามลักษณะธรรมชาติของสิ่งที่ต้องการวัดมากน้อยเพียงใด วิธีการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของแบบวัด สามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น ขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert) ใช้เทคนิคกลุ่มรู้ซัด (Known-group technique) เทคนิคคุณลักษณะ

หลากหลายวิธี (Multi trait-multi method) นอกจากนี้แล้วยังสามารถใช้เทคนิคของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดได้

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543) ได้กล่าวว่า ความเที่ยงตรงเป็นคุณภาพของแบบทดสอบที่สามารถวัดได้ตรงตามลักษณะหรือจุดประสงค์ที่ต้องการจะวัด ซึ่งเป็นคุณสมบัติของแบบทดสอบที่สำคัญของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ ความถนัด เจตคติ จริยธรรม บุคลิกภาพ และอื่น ๆ แบบทดสอบทุกฉบับจะต้องมีคุณภาพด้านความเที่ยงตรงจึงจะเชื่อได้ว่าเป็นแบบทดสอบที่ดีและผลที่ได้จากการวัดจะถูกต้องตรงตามที่ต้องการ ความเที่ยงตรงในการวัดจำแนกตามคุณลักษณะหรือจุดประสงค์ที่ต้องการวัดได้ 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา หมายถึงเครื่องมือที่สามารถวัดได้ตามเนื้อหาที่ต้องการจะวัด และการพิจารณาความเที่ยงตรงชนิดนี้จะใช้การวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล (Rational analysis) ดังนั้นความเที่ยงตรงตามเนื้อหาขึ้นอยู่กับบุคคลที่จะวิเคราะห์ทำให้ผลที่ได้จึงมักจะไม่ค่อยแน่นอนขนาดความเป็นปรนัย ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจำแนกออกเป็น 2 ชนิด ดังนี้

1.1 ความเที่ยงตรงเชิงเหตุผล (Logical validity) บางครั้งแรกความเที่ยงตรงเชิงสุ่ม (Sampling validity) เป็นความเที่ยงตรงที่ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าข้อสอบแต่ละข้อนั้นวัดได้ตรงตามตารางวิเคราะห์รายละเอียด (Table of specifications) หรือไม่ ถ้าเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบบอิงกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญทางสาขาวิชานั้นจะต้องพิจารณาว่าแบบทดสอบฉบับนั้นมีข้อสอบแต่ละข้อตรงตามพฤติกรรมที่จะวัด และจำนวนข้อสอบคล้อยกบตารางวิเคราะห์รายละเอียดหรือไม่สำหรับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบบอิงเกณฑ์นั้น ผู้เชี่ยวชาญทางสาขาวิชาจะต้องพิจารณาว่า ข้อสอบของแบบทดสอบที่สร้างขึ้นนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือไม่โดยพิจารณา ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency: IOC) ใช้สูตรของ โรวินลลี และแฮมเบลตัน ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC แทน	ดัชนีความสอดคล้องมีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1
	$\sum R$ แทน	ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 ความเที่ยงตรงเชิงพินิจ เป็นคุณภาพของแบบทดสอบที่พิจารณาว่า ข้อสอบแต่ละข้อวัดได้ตรงตามคุณลักษณะที่นิยามไว้หรือไม่ ซึ่งเป็นความเที่ยงตรงที่เหมาะสมสำหรับแบบทดสอบวัดด้านความรู้สึก (Affective domain) ซึ่งแบบทดสอบเหล่านี้ ก่อนสร้างข้อสอบจะต้องนิยามสิ่งที่จะวัดให้ชัดเจนก่อน หลังจากนั้นจึงสร้างข้อสอบหรือข้อความให้สอดคล้องกับที่นิยามไว้แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจตรวจสอบตรงตามที่นิยามไว้หรือไม่ ถ้าสร้างได้ตรงตามที่นิยามไว้ก็แสดงว่าแบบทดสอบมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทางด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

กษิณินทร์ ไตรทิพย์ (2552) ศึกษาวิจัยเรื่อง อิทธิพลของสื่อโฆษณาเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มนแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นตอนต้นในอำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ พบว่า วัยรุ่นอายุระหว่าง 13-15 ปี จำนวน 274 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการดื่มนเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ ได้แก่ ตนเอง (ร้อยละ 47.2) และเพื่อน (ร้อยละ 32.1) การชักชวนโดยบุคคล (ร้อยละ 60.4) ตัวเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ (ร้อยละ 18.9) และราคา (ร้อยละ 13.2) มีอิทธิพลต่อการดื่มนแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น สำหรับสื่อโฆษณาเกี่ยวกับการส่งเสริมการดื่มนเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศหรือแสดงอัตลักษณ์ของเพศ และรูปลักษณ์ของตราสินค้าในการโฆษณา มีความสัมพันธ์กับความต้องการดื่มนเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ของกลุ่มวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัฒนา เพ็ชรสำราญ, วันทนา อองกุลณะ และศิริพร สังข์ทอง (2552) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มนเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ส่วนใหญ่เคยดื่มนเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ และปัจจุบันก็ยังดื่มนอยู่ และดื่มนมากกว่า 2 ขวดต่อครั้ง นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยด้านเพศ ระดับชั้นการศึกษา อายุ ความรู้ สภาพที่ตั้งของบ้านหรือที่อยู่อาศัย และทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มนแอลกอฮอล์ มีผลต่อการดื่มนเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

ศรียรัช ลาภใหญ่ (2550) ได้ศึกษางานโฆษณาเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อความรู้สึกอยากทดลองดื่มน และการจดจำตราสินค้าในกลุ่มเยาวชนและวัยรุ่น ผลการศึกษาระบุว่า กลุ่มประชากรตัวอย่างทุกกลุ่มมีความชื่นชอบโฆษณาสุรา/ เบียร์ กลุ่มทดสอบทุกกลุ่มมองว่าโฆษณาสุรา/ เบียร์ ถ่ายทำสวย สนุก เฟลิกเฟลิน ผู้แสดงสวย กลุ่มตัวอย่างชั้นประถมและมัธยมต้นมองว่าโฆษณาสนุก ส่วนกลุ่มตัวอย่างมัธยมปลายและนักศึกษา มองว่าโฆษณาสุรา/ เบียร์ มีแนวคิดของโฆษณาที่ดี มีส่วนเพิ่มความสนุกของโฆษณามากกว่าแค่ภาพสวยหรือถ่ายทำดี กลุ่มมัธยมปลาย

และนักศึกษามีแนวโน้มที่จะใส่ใจเรื่องแนวคิดของโฆษณามากกว่ากลุ่มเด็กประถม และได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของโฆษณามากกว่ากลุ่มเด็กเล็ก โดยเฉพาะเรื่องแรงบันดาลใจและเห็นโฆษณาเป็นตัวอย่างในการสร้างแรงบันดาลใจ กลุ่มเด็กชั้นประถมและมัธยมต้นจะไม่เข้าใจแนวคิดของโฆษณามากนัก ดังนั้น กลุ่มนี้จะชอบโฆษณาที่ ดูง่าย เนื้อเรื่องง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนหรือไม่ใช้แนวคิดในเชิงนามธรรม การใช้กลยุทธ์ผู้มีชื่อเสียงหรือ Celebrity endorsement นั้นมีผลต่อผู้รับสารอย่างเห็นได้ชัด โดยมีผลในแง่การจดจำได้ในทุกกลุ่มทดสอบ โดยเฉพาะโฆษณาเบียร์ช้าง ชุดอภินิหารคนไทย ที่ทุกกลุ่มจดจำได้สูงมาก ฉากสุดท้ายของโฆษณาเป็นที่จดจำได้มากและเป็นฉากที่ผู้ชมจำชื่อสินค้า จำชื่อบริษัท เห็นขวดสุรา ได้ชัดเจน ตราสินค้าเบียร์ช้าง เป็นตราสินค้าที่ได้รับความชื่นชมมากที่สุดในทุกกลุ่ม ทุกกลุ่มปฏิเสธว่า โฆษณาไม่ได้มีผลต่อตนเอง แต่ผลการทดสอบพบว่า โฆษณามีผลในเรื่องการจดจำและความนิยมในตราสินค้า เพราะทุกกลุ่มมีความภักดีต่อตราสินค้าสูงมาก โดยเฉพาะตราสินค้าช้าง ผลสรุปพบว่า ทุกกลุ่มมีความรู้เท่าทันสื่อในระดับที่ไม่สูงมากและมีความรู้เท่าทันกลยุทธ์ทางการสื่อสารและการตลาดของบริษัทสุรา/เบียร์ ไม่สูงเช่นกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมกาเปิดรับสารที่ขาดการตระหนักและขาดการพิเคราะห์สาร

สาวิตรี อัยฉางค์กรชัย, อโนชา หมึกทอง และณอมศรี อินทนนท์ (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเฝ้าระวังพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย ช่วงระหว่างปีการศึกษา 2550 และ 2552 พบว่า ใน 30 วันที่ผ่านมา นักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้งหญิงและชายในประเทศไทยมีการดื่มสุราเพิ่มขึ้น อัตราการเคยเห็นหรือได้ยิน โฆษณาเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในสื่อต่าง ๆ ภายใน 24 ชั่วโมง จะพบในสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ แผ่นป้าย และอินเทอร์เน็ต สำหรับโฆษณาที่นักเรียนจดจำและชื่นชอบมากที่สุดคือ เบียร์ช้าง รีเจนซี่ และลีโอ และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ที่นักเรียนชายอยากลองมากที่สุด คือ จอห์นนี่ เบียร์ช้าง และ Spy สำหรับนักเรียนหญิงได้แก่ Spy รีเจนซี่ และเบียร์ไฮเนเก้น

ปรียาพร สุภษร (2550) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($p < .01$) ได้แก่ เจตคติต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ภาวะความเครียด อิทธิพลของสื่อโฆษณาและอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ส่วนปัจจัยที่สัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ($p < .01$) ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว และอัตรานอัทสน์มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง -0.445 ถึง 0.786 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ เจตคติต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ อัตรานอัทสน์ และ

อิทธิพลของสื่อโฆษณา ซึ่งสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 64.1 โดยสรุปเจตคติต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ อ้อม โนทัศน์และอิทธิพลของสื่อโฆษณา มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ดังนั้นผู้ปกครองอาจารย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรป้องกันและส่งเสริมจัดอบรมให้ความรู้เพื่อให้นักศึกษามีเจตคติที่ไม่ดีต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และจัดกิจกรรมส่งเสริมอ้อม โนทัศน์ทางบวกแก่นักศึกษา

ปิยะ ทองบาง (2550) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี พบว่า ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง การควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของครอบครัว และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาอยู่ในระดับน้อย พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาเมื่อจำแนกตามเพศ รายได้ที่ได้รับ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของครอบครัว และสังกัดการศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาได้ร้อยละ 70.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พินทุอร วิรุฬห์ตั้งตระกูล (2550) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ เพศ ลักษณะการอยู่อาศัย การใช้เวลาว่าง ค่านิยมการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว อิทธิพลของเพื่อน และอิทธิพลของสื่อโฆษณา ผลจากการศึกษาครั้งนี้เห็นว่า สถาบันการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน ตลอดจนรัฐบาลควรที่จะกำหนดนโยบาย และมาตรการต่าง ๆ ที่จะลดการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มวัยรุ่น โดยเฉพาะกลุ่มนิสิต นักศึกษา ทั้งนี้ โดยผ่านมาตรการการควบคุมความประพฤตินิสิต นักศึกษาที่อาศัยอยู่หอพักภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย การปลูกฝังค่านิยมการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ที่ถูกต้อง ตลอดจนการควบคุมสื่อโฆษณาที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

เพียงหทัย กุลมาตย์ (2550) ศึกษาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกและการดื่มแบบเม้าท์วอร์น้าในนักเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง อำเภอมือง จังหวัดลำปาง พบว่า เพศชายและเพศหญิงดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกเมื่ออายุเฉลี่ย 12.3 ปี และ 13.9 ปี โดยเพศชายเริ่มดื่มครั้งแรกเมื่ออายุ 8 ปี ขณะที่เพศหญิงเริ่มดื่มเมื่ออายุ 9 ปี เครื่องดื่มที่นิยมดื่มมากที่สุดคือ เบียร์ มักดื่มกับเพื่อน

โดยดื่มกันที่บ้านเพื่อน ด้วยเหตุผลคืออยากรู้อยากลองและเพื่อนชักชวนมากที่สุด เป็นลักษณะ การดื่มที่พบเช่นเดียวกันทั้งการดื่มครั้งแรกและการดื่มแบบเมาหัวราน้ำ โดยในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา พบว่า เพศชายและเพศหญิงดื่มแบบเมาหัวราน้ำร้อยละ 27.1 และ 15.0 จากนักเรียนชายและหญิงที่ ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 56.2 และ 37.7 โดยมีดื่มกันใน โอกาสพิเศษ ได้แก่ วันเกิด งานเลี้ยง ปัญหาที่พบมากที่สุดหลังดื่ม คือ ง่วงนอนขณะเรียน

สุวรรณณี แสงอาทิตย์ (2550) ศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติดในวัยรุ่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และ เสพยาเสพติดในระดับต่ำ โดยวัยรุ่นที่มีสุขภาพปกติมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงกว่าวัยรุ่นเจ็บป่วยเรื้อรัง ปัจจัย ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติดในวัยรุ่นสุขภาพ ปกติ ได้แก่ เพศ สัมพันธภาพในครอบครัว และพฤติกรรมเสี่ยงด้านการคบเพื่อนและในวัยรุ่น เจ็บป่วยเรื้อรัง ได้แก่ เพศ ระยะเวลาการเจ็บป่วย การรับรู้บทบาทผู้ป่วย สัมพันธภาพในครอบครัว และพฤติกรรมเสี่ยงด้านการคบเพื่อน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงด้านการคบเพื่อน ในวัยรุ่นสุขภาพปกติ ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว และในวัยรุ่นเจ็บป่วยเรื้อรัง ได้แก่ เพศ ระยะเวลาการเจ็บป่วย การรับรู้บทบาทผู้ป่วย และสัมพันธภาพในครอบครัวพฤติกรรมเสี่ยงด้าน การคบเพื่อนสามารถทำนายพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติดในวัยรุ่น สุขภาพปกติและวัยรุ่นเจ็บป่วยเรื้อรังได้ ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า วัยรุ่นทั้งที่มีสุขภาพปกติและ เจ็บป่วยเรื้อรังเป็นผู้ที่อาจมีการเสพยาเสพติดและมีการคบเพื่อนที่ไม่เหมาะสมได้ โดยพฤติกรรม การคบเพื่อนที่เสี่ยงสามารถชักนำให้วัยรุ่นมีการเสพยาเสพติด ดังนั้น การดูแลด้านการคบเพื่อน การให้ความอบอุ่นในครอบครัว เป็นเรื่องสำคัญในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงด้านการเสพ ยาเสพติดในวัยรุ่น

สุริยัน อ้นทองทิม (2550) ศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์: กรณีศึกษา กลุ่มวัยรุ่นชาย พบว่า กลุ่มวัยรุ่นชายตัดสินใจดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เพราะต้องการการยอมรับ ในกลุ่มเพื่อน อยากได้รับการยกย่องจากกลุ่ม รวมไปถึงเป็นการแสดงที่บ่งบอกถึงความเป็นผู้ชาย และความเป็นผู้ใหญ่ โดยอยู่ภายใต้ทัศนคติและค่านิยมทางบวกกับการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ว่าเป็นสิ่งที่วัยรุ่นให้การยอมรับเป็นการเข้าสังคมและแอลกอฮอล์ทำให้พวกเขามีเพื่อนต่างกลุ่มรวม ไปถึงมีเพื่อนต่างเพศมากขึ้น ทั้งนี้ภายในครอบครัวของกรณีศึกษาแต่ละคนจะมีพ่อหรือแม่ หรือทั้ง พ่อและแม่ที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เมื่อทราบว่าคุณภาพของตนเองดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์นั้น ก็มิได้แสดงให้เห็นว่าการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่ผิดและห้ามทำอีก หากแต่เป็น การกระทำในเชิงยอมรับกับการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของคุณ โดยยอมที่จะให้ลูกดื่มเครื่องดื่ม ที่มีแอลกอฮอล์ภายใต้สภาพการณ์ที่พ่อแม่สามารถดูแลได้

อรอนงค์ คิชฐสังข์ (2550) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมประชาภิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับสูง ปัจจัยทางชีวสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ เพศ อายุ ระดับชั้นศึกษา และผลการเรียน นักเรียนวัยรุ่นที่มีผลการเรียนต่ำและปานกลางมีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเป็น 9.85 และ 2.30 เท่าตามลำดับ ของวัยรุ่นที่มีผลการเรียนสูง ตัวแปรในปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมทุกตัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ ปัจจัยนำ คือ ทศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปัจจัยเอื้อ คือ การหาได้ง่ายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สภาพที่อยู่อาศัยและชุมชนเอื้อต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และปัจจัยเสริม คือ การควบคุมและการสนับสนุนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากครอบครัว แรงสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ร้อยละ 41.2

อ้อยทิพย์ ถานันตะ (2550) ศึกษาทัศนคติต่อการดื่มสุราของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า 1) นักศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีทัศนคติในทางบวกต่อการดื่มสุรา 2) นักศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่เรียนในกลุ่มวิชาที่แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการดื่มสุราในทางบวกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีทัศนคติต่อการดื่มสุราในทางบวกมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ นักศึกษาที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ และนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ตามลำดับ 3) นักศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่นกลุ่มที่ดื่มสุรา มีทัศนคติทางบวกค่อนข้างสูงต่อการดื่มสุรา ในขณะที่นักศึกษาที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีทัศนคติทางลบเล็กน้อยต่อการดื่มสุรา และทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติต่อการดื่มสุราแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

Kypri, McCambridge, Vater, Bowe, Saunders, Cunningham and Horton (2010) ทำการศึกษาด้วยการสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนแบบเต็มเวลาที่มีอายุระหว่าง 17-24 ปี จาก 5 มหาวิทยาลัย ที่ตอบรับการเข้าร่วมการศึกษาและให้ข้อมูลผ่านการทำแบบสอบถามด้วย Web-based จากมหาวิทยาลัยทั้งหมดจำนวน 8 มหาวิทยาลัยของประเทศ เก็บข้อมูลในปี ค.ศ. 2005 จำนวน 2,548 คน ใช้การวิเคราะห์แบบ Multilevel regression เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของจุดจำหน่ายสุราที่มีต่อการดื่มสุราต่อครั้ง สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันและพบมากในนักศึกษาผู้ชาย รายงานนี้แสดงให้เห็นว่าเยาวชนนิยมดื่มสุราในที่พักอาศัยมากที่สุด

ร้อยละ 45 รองลงมาคือคืมที่ร้านจำหน่ายที่มีที่นั่ง ได้แก่ ผับ บาร์และคลับ เป็นต้น ซึ่งหากยังมีจุดจำหน่ายสุราใกล้สถานศึกษายิ่งสร้างโอกาสในการเข้าถึงจุดจำหน่ายสุราและเพิ่มความถี่ในการดื่มสุราของเยาวชน

Kypri, Belt, Hay and Baxter (2012) ศึกษาจำนวนร้านค้าจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะ 3 กิโลเมตร ห่างจากรอบรั้วมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งเพื่อหาความสัมพันธ์กับระดับการดื่มในแต่ละมหาวิทยาลัยและปัญหาที่ตามมาภายหลังทั้งนี้ได้ใช้สมการประมาณค่าเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างร้านจำหน่ายในรัศมี 1 กิโลเมตร, ที่พักอาศัยของ นักศึกษาในรัศมี 3 กิโลเมตร ระดับการดื่ม โดยควบคุมตัวแปรลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ เชื้อชาติและระดับการศึกษาความถี่ในการดื่มหนักผลการวิจัยพบว่า การดื่มสุรามีค่าสหสัมพันธ์กับปัญหาต่อผู้ดื่มเท่ากับ 0.77 การดื่มมีค่าสหสัมพันธ์กับการสร้างปัญหาต่อผู้อื่นมีค่าเท่ากับ 0.31 อีกทั้งมีความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนนักศึกษาผู้ดื่มสุรากับความหนาแน่นของร้านจำหน่ายทั้งที่ได้รับใบอนุญาตและไม่ได้รับใบอนุญาต กล่าวโดยสรุปคือมีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความหนาแน่นของร้านจำหน่ายสุรากับการดื่มของบุคคลและสัมพันธ์กับปัญหาที่ตามมา โดยควบคุมตัวแปรลักษณะ ประชากรศาสตร์ ตัวแปรประวัติการดื่มก่อนเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย การเพิ่มขึ้นของความหนาแน่น ของร้านจำหน่ายสุรา โดยเฉพาะร้านที่ไม่ได้รับใบอนุญาตจะเพิ่มปัญหาภายหลังการดื่มของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

Maldonado, Pedrao, Castillo, Garcia and Rodriguez (2008) ที่ศึกษาในกลุ่มนักเรียนมัธยม ในเมืองมอนเตร์เรย์ รัฐนวยโวลอง ประเทศเม็กซิโก จำนวน 359 คน พบว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $< .01$ ($r = -0.23$)

Yeh (2006) ศึกษาในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมชายและหญิง ประเทศไต้หวัน จำนวน 779 คน พบว่า นักเรียนที่มีเพื่อนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสเสี่ยงดื่มแอลกอฮอล์แบบมีปัญหาสูงเป็น 2.89 เท่า (95% CI = 1.72-4.86) ของนักเรียนที่ไม่มีเพื่อนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และนักเรียนที่มีเพื่อนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสเสี่ยงดื่มแบบเกิดความผิดปกติจากการดื่มแอลกอฮอล์สูงเป็น 5.17 เท่า (95% CI = 3.29-8.13) ของนักเรียนที่ไม่มีเพื่อนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

Poelen, Engels, Scholte, Boomsma and Willemsen (2009) ศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ตอนต้นในชุมชน ประเทศเนเธอร์แลนด์ จำนวน 2,994 คน พบว่า กลุ่มที่มีเพื่อนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสเสี่ยงดื่มแอลกอฮอล์แบบมีปัญหาสูงเป็น 6.03 เท่า (95% CI = 2.24-16.23) ของกลุ่มที่ไม่มีเพื่อนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

Reboussin, Song, Shrestha, Lohman and Wolfson (2006) ศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นในชุมชน อายุ 16-20 ปี ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 4,056 คน พบว่า วัยรุ่นที่มีเพื่อนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีโอกาสเสี่ยงดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบเสี่ยง (Risky problem drinking) สูงเป็น 4.40 เท่า (95% CI = 3.1-5.1) ของวัยรุ่นที่ไม่มีเพื่อนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนวัยรุ่นที่มีเพื่อนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสดื่มแบบดื่มประจำ (Regular problem drinking) สูงเป็น 10.8 เท่า (95% CI = 7.0-16.7) ของวัยรุ่นที่ไม่มีเพื่อนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

Ghuman, Meyer-Weitz and Knight (2012) ที่ศึกษาในกลุ่มนักเรียน แอฟริกาใต้จำนวน 704 คน พบว่า นักเรียนที่มีเพื่อนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสดื่มแอลกอฮอล์แบบดื่มหนัก สูงเป็น 3.59 เท่า (95% CI = 2.59-4.96) ของนักเรียนที่ไม่มีเพื่อนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

Chaveepojnkamjorn and Pichainarong (2007) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 850 คน พบว่า นักเรียนชายที่มีเพื่อนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสดื่มสูงเป็น 23.46 เท่า (95% CI = 7.29-75.43) ของนักเรียนที่ไม่มีเพื่อนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดื่มสุราข้างต้น พบว่ามีปัจจัยที่สำคัญหลายปัจจัย ทั้งในระดับบุคคล ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความเครียด ความรู้สึก ความคาดหวังผลจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การดื่มแอลกอฮอล์กับบุคคลในครอบครัว ความผูกพันกับครอบครัว การดื่มกับเพื่อนสนิท จำนวนร้านค้า เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยภายในบุคคลคือความรู้สึก และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมคือกลุ่มเพื่อน เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) ในลักษณะของการศึกษาสหสัมพันธ์ (Correlational studies) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านการวัดทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่กำลังศึกษาอยู่ใน ปีการศึกษา 2562 ในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 (เครือข่ายสหวิทยาเขตชลบุรี 1, 2 และ 3) จำนวน 31 โรงเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 49,005 คน (สำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18, 2562)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2562 ในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 (เครือข่ายสหวิทยาเขตชลบุรี 1, 2 และ 3) โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรของเจเจอร์ (Jaeger, 1980 อ้างถึงใน อุทุมพร จามรมาน, 2537, หน้า 41)

$$\text{สูตร } n = \frac{(t/e)^2 P(1-P)}{1 + [1/N (t/e)^2 P(1-P)-1]}$$

โดยกำหนดให้ระดับความเชื่อมั่น (Level of confidence) ของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 99% หรือ $\alpha = .01$ ซึ่งจะทำให้ได้ค่าที (t-value) เท่ากับ 2.576 และกำหนดให้ขนาดของความคลาดเคลื่อนเป็น 5% ($e = 0.05$) ส่วนค่าสัดส่วน P นั้น ผู้วิจัยให้มีค่าเท่ากับ 0.5 เนื่องจากเป็นค่าที่ทำให้เกิดความ โดยมีขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จำแนกอำเภอในจังหวัดชลบุรี ออกเป็น 11 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอบ้านบึง อำเภอหนองใหญ่ อำเภอพานทอง อำเภอพนัสนิคม อำเภอบ่อทอง อำเภอเกาะจันทร์ อำเภอบางละมุง อำเภอศรีราชา อำเภอเกาะสีชัง และอำเภอสัตหีบ และทำการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม โดยใช้วิธี (Cluster random sampling) จำนวน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอบ้านบึง อำเภอพนัสนิคม โดยใช้อำเภอเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling unit)

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 (เครือข่ายสหวิทยาเขตชลบุรี 1, 2 และ 3) ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาอำเภอละ 1 โรงเรียน โดยวิธี (Cluster random sampling) โดยมีโรงเรียนเป็นตัวแปรจำแนกกลุ่มและมีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling unit)

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มห้องเรียนในแต่ละโรงเรียน มาระดับชั้นละ 2 ห้องเรียนและให้นักเรียนในห้องเป็นกลุ่มตัวอย่าง ห้องละ 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จากผลการสุ่ม เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนไม่ต่ำกว่า 659 คน โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบเป็นสัดส่วนโดยตรงของแต่ละระดับชั้นของประชากร (Proportional allocation) ซึ่งแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ขนาดประชากร สัดส่วนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณ และจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เก็บได้จริง

ระดับชั้น	ประชากร	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง		
		คำนวณ	จำนวนขั้นต่ำ	เก็บได้จริง
ม.1	10,065	134.472	135	182
ม.2	9,095	121.513	122	174
ม.3	9,071	121.192	122	161
ม.4	7,489	100.056	101	185
ม.5	7,036	94.004	95	201
ม.6	6,249	83.489	84	177
รวม	49,005	654.725	659	1,080

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เก็บได้จริงมากกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณไว้ ซึ่งทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้มีความเชื่อถือได้เพิ่มสูงขึ้น

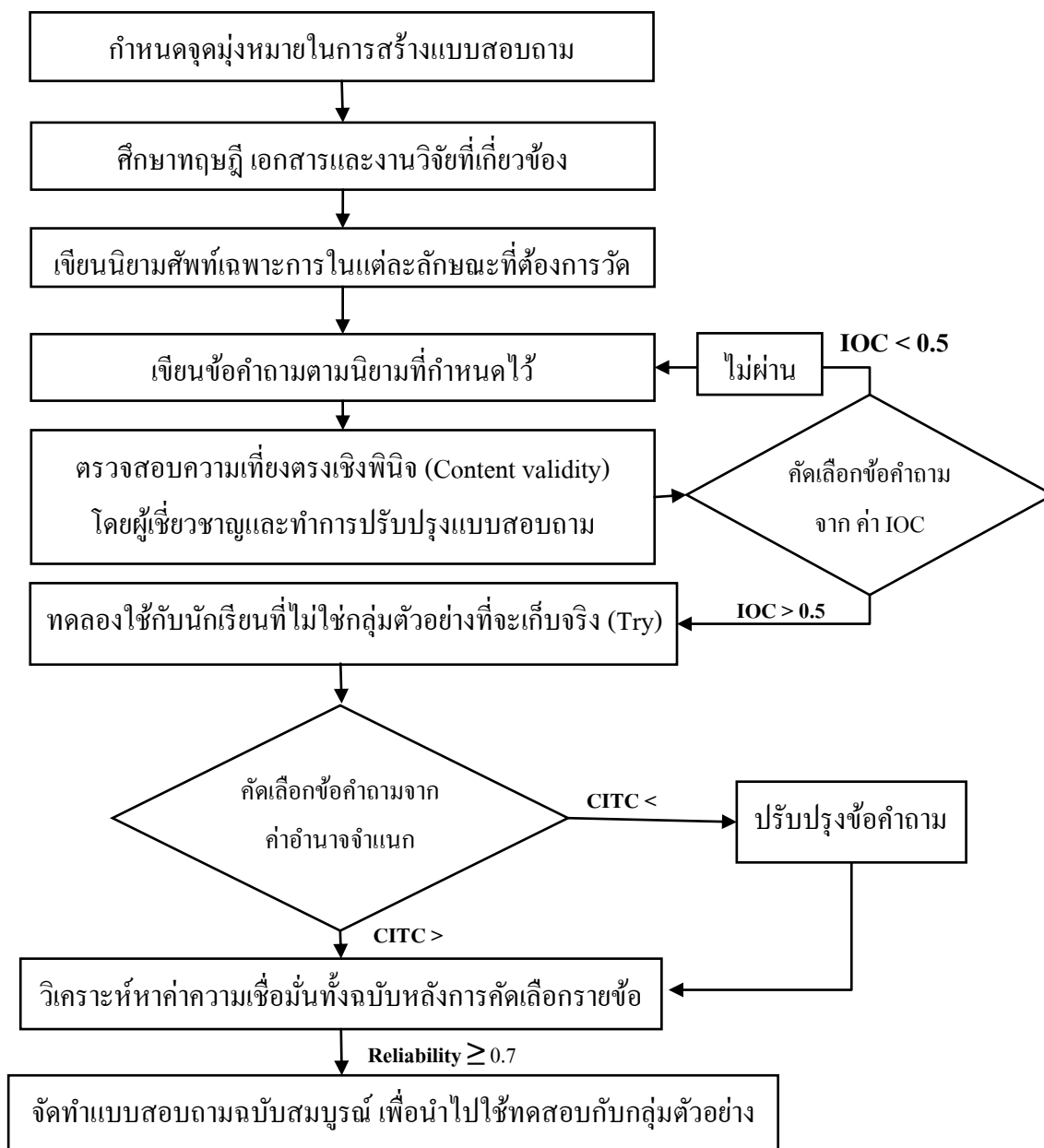
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนดกรอบแนวคิดจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาประยุกต์ใช้โดยในงานวิจัยฉบับนี้ได้แบ่ง แบบสอบถามออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ระดับชั้นที่กำลังศึกษา
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะของกลุ่มเพื่อน
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการคล้อยตามของกลุ่มเพื่อน
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- ตอนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนดังนี้

ภาพที่ 9 ลำดับขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากขั้นตอนข้างต้น ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวนักเรียน แบบวัดลักษณะของกลุ่มเพื่อน แบบวัดการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน แบบวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และแบบวัดพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยระดับชั้นที่กำลังศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะของกลุ่มเพื่อน

กระบวนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มเพื่อน

2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของกลุ่มเพื่อนที่สอดคล้องกับประเด็นพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พร้อมทั้งศึกษาแบบวัดของ ปิยะ ทองบาง (2550) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

3. เขียนนิยามศัพท์เฉพาะ ของตัวแปรที่ต้องการวัดในด้านลักษณะของกลุ่มเพื่อน โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มเพื่อนที่ดี/ ไม่ดี โดยมีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ ดังนี้

3.1 ลักษณะเพื่อนที่ดี จำนวน 5 ข้อ

3.2 ลักษณะเพื่อนที่ไม่ดี จำนวน 5 ข้อ

4. เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว นำไปตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และภาษาให้สอดคล้องกับนิยามและความมุ่งหมายของการวิจัย โดยมีมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.0

5. นำแบบสอบถามลักษณะของกลุ่มเพื่อนที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนแสนสุข จำนวน 120 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

6. นำข้อคำถามที่ได้จากการวัด มาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Corrected item total correlation) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกมากกว่า 0.20 ขึ้นไป ในแบบสอบถามลักษณะของกลุ่มเพื่อนมีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.268-0.454

7. นำแบบสอบถาม ลักษณะของกลุ่มเพื่อน ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เป็นการตรวจสอบความคงเส้นคงวภายใน ซึ่งมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.70 โดยแบบสอบถามการวัดลักษณะของกลุ่มเพื่อนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.705 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการประเมินความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น
ของแบบสอบถามวัดลักษณะของกลุ่มเพื่อน

แบบสอบถาม	จำนวน (ข้อ)	IOC	CITC	Reliability (α)
วัดลักษณะของกลุ่มเพื่อน	10	1.000	0.268-0.454	0.705
รวม	10	1.000	0.268-0.454	0.705

8. ปรับปรุงแบบสอบถาม และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปทดสอบกับ
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

ตัวอย่างแบบสอบถามลักษณะของกลุ่มเพื่อน

คำชี้แจง: ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านลักษณะของกลุ่มเพื่อนเมื่อ
นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรง
กับระดับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

รายการพิจารณา	จริง	ค่อนข้าง จริง	จริง ปานกลาง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง
กลุ่มเพื่อนที่ดี (0) เพื่อนในกลุ่มของนักเรียนมักจะชวนกันไป สอบถามเนื้อหาที่ไม่เข้าใจกับอาจารย์ประจำวิชา					
กลุ่มเพื่อนที่ไม่ดี (0) ในเวลาหลังเลิกเรียน กลุ่มเพื่อนของนักเรียน มักจะชวน ไปแก้เครียด ด้วยการเดินเที่ยวเตร่ จนมีค่า					

เกณฑ์การให้คะแนน

สำหรับคำถามเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มเพื่อน มีทั้งหมด 10 ข้อ ซึ่งมีข้อความอยู่
2 ลักษณะ คือ ข้อความทางบวกและข้อความทางลบ โดยกำหนดการให้คะแนนไว้ ดังนี้

รายการพิจารณาลักษณะของกลุ่มเพื่อน โดยใช้มาตราวัดแบบนัยจำแนก ดังนี้

จริง	5	4	3	2	1	ไม่จริง
------	---	---	---	---	---	---------

การให้คะแนนทางบวก 5 4 3 2 1 คะแนน

การให้คะแนนทางลบ 1 2 3 4 5 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

ผู้วิจัยนำผลรวมของคะแนน ไปหาค่าเฉลี่ยและนำมาจัดระดับลักษณะของกลุ่มเพื่อน มีช่วงคะแนน เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1-50 คะแนน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดการแบ่งระดับเป็น 5 ระดับ โดยการหาความกว้างของชั้น และได้เกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

คะแนนเฉลี่ย การแปลความหมาย

1.00-10.00	นักเรียนมีกลุ่มเพื่อนที่ดีในระดับต่ำมาก
10.01-20.00	นักเรียนมีกลุ่มเพื่อนที่ดีในระดับต่ำ
20.01-30.00	นักเรียนมีกลุ่มเพื่อนที่ดีในระดับปานกลาง
30.01-40.00	นักเรียนมีกลุ่มเพื่อนที่ดีในระดับสูง
40.01-50.00	นักเรียนมีกลุ่มเพื่อนที่ดีในระดับสูงมาก

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการคล้อยตามของกลุ่มเพื่อน

กระบวนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน
2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคล้อยตามของกลุ่มเพื่อนกับ

ประเด็นพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พร้อมทั้งศึกษาแบบวัดของ ปิยะ ทองบาง (2550) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

3. เขียนนิยามศัพท์เฉพาะ ของตัวแปรที่ต้องการวัดในด้านการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการคล้อยตามของกลุ่มเพื่อน โดยแบ่งเป็นพฤติกรรม 3 ด้าน ได้แก่ การยินยอม การเอาอย่าง การรับมาปรับเข้าเป็นตัวเอง และ นำมาสร้างเป็นข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ ดังนี้

3.1 การยินยอม	จำนวน 3 ข้อ
3.2 การเอาอย่าง	จำนวน 3 ข้อ

3.3 การปรับเข้าเป็นตัวเอง จำนวน 4 ข้อ

4. เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว นำไปตรวจสอบคุณภาพของของแบบสอบถาม เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และภาษาให้สอดคล้องกับนิยามและความมุ่งหมายของการวิจัย โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.0

5. นำแบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนแสนสุข จำนวน 120 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

6. นำข้อคำถามที่ได้จากการวัด มาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Corrected item total correlation) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกมากกว่า 0.20 ขึ้นไป ในแบบสอบถาม ลักษณะของกลุ่มเพื่อนมีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.272-0.522

7. นำแบบสอบถาม การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เป็นการตรวจสอบความคงเส้นคงวภายใน ซึ่งมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.70 โดยแบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.780 ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการประเมินความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแบบวัดลักษณะของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน

แบบสอบถาม	จำนวน (ข้อ)	IOC	CITC	Reliability (α)
วัดลักษณะของ การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน	10	1.000	0.272-0.522	0.780
รวม	10	1.000	0.272-0.522	0.780

8. ปรับปรุงแบบสอบถาม และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

ตัวอย่างแบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน

คำชี้แจง: ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนเมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับระดับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

การปฏิบัติตนของนักเรียน	เป็นไปได้มากที่สุด	เป็นไปได้มาก	เป็นไปได้	เป็นไปได้น้อย	เป็นไปได้น้อยที่สุด
การยินยอม (0) นักเรียนจะทานอาหารตามร้านที่เพื่อนในกลุ่มชอบทาน					
การเลียนแบบ (0) เมื่อเพื่อนชวนให้บัตรคอนเสิร์ต วง BNK นักเรียนตัดสินใจซื้อด้วย					
การซึมซับ (0) ในการไปเที่ยว นักเรียนจะแต่งตัวตามกลุ่มเพื่อน					

เกณฑ์การให้คะแนน

สำหรับคำถามเกี่ยวกับการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน มีทั้งหมด 10 ข้อ โดยกำหนดการให้คะแนนไว้ ดังนี้

รายการพิจารณาการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน โดยใช้มาตรวัดแบบนัยจำแนก ดังนี้

เป็นไปได้มากที่สุด	5	4	3	2	1	เป็นไปได้น้อยที่สุด
--------------------	---	---	---	---	---	---------------------

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

ผู้วิจัยนำผลรวมของคะแนนไปหาค่าเฉลี่ยและนำมาจัดระดับการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน มีช่วงคะแนน เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1-50 คะแนน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดการแบ่งระดับเป็น 5 ระดับ โดยการหาความกว้างของชั้น และได้เกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
1.00-10.00	นักเรียนมีแนวโน้มคล้อยตามกลุ่มเพื่อนในระดับต่ำมาก
10.01-20.00	นักเรียนมีแนวโน้มคล้อยตามกลุ่มเพื่อนในระดับต่ำ
20.01-30.00	นักเรียนมีแนวโน้มคล้อยตามกลุ่มเพื่อนในระดับปานกลาง
30.01-40.00	นักเรียนมีแนวโน้มคล้อยตามกลุ่มเพื่อนในระดับสูง
40.01-50.00	นักเรียนมีแนวโน้มคล้อยตามกลุ่มเพื่อนในระดับสูงมาก

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กระบวนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามตามแนวแนวทางทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน ซึ่งเป็นเครื่องมือวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

1. แบบสอบถามความเชื่อและการประเมินผลความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

หมายเหตุ จำนวนข้อของแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามแนวทางทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนได้จากการคัดเลือกความเชื่อที่มีความถี่สูงสุดจนถึงความเชื่อที่มีความถี่ได้ประมาณร้อยละ 75 ของความถี่ทั้งหมดของทุก ๆ ข้อความเชื่อ ซึ่งเรียกว่าความเชื่อเด่นชัดที่ได้จากการสำรวจ

ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามแนวทางทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 หาความเชื่อเด่นชัดเกี่ยวกับผลของการกระทำพฤติกรรม (Salient belief) กลุ่มอ้างอิงเด่นชัด (Salient referents) ปัจจัยเด่นชัด (Salient Factors) และผลกระทบเด่นชัด (Salient impacts) เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนชลกันยานุกูล รับผิดชอบชั้นละ 20 คน รวมจำนวนทั้งหมด 120 คน

ตัวอย่างคำถามปลายเปิด

แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อหาความเชื่อเด่นชัด (Salient beliefs norm) ต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนชลกันยานุกูล ดังนี้

แบบสอบถามเพื่อค้นหาความเชื่อเด่นชัดเกี่ยวกับผลของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

คำถาม 1) จากประสบการณ์ตรงในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือประสบการณ์ทางอ้อม ที่นักเรียนพบเห็นจากเพื่อนหรือบุคคลอื่น ๆ ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นักเรียนคิดว่า...

“...การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะทำให้เกิดผลกับตัวผู้ดื่มอย่างไรบ้าง”

(ให้นักเรียนระบุ “ผลดี” และ “ผลเสีย” ของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลงในช่องว่างให้มากที่สุด)

ผลดี	ผลเสีย
1. _____	1. _____
2. _____	2. _____
3. _____	3. _____
4. _____	4. _____
5. _____	5. _____
6. _____	6. _____

ขั้นที่ 2 พิจารณาคัดเลือกข้อความที่จะนำไปสร้างแบบสอบถาม

1. คัดเลือกข้อความเชื่อเกี่ยวกับผลของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีความถี่สูงสุด จนถึงความเชื่อที่รวมความถี่ได้ร้อยละ 75 ของความถี่ทั้งหมด (Ajzen & Fishbein, 1980, pp. 70-77) แล้วนำข้อความเชื่อนี้ไปสร้างแบบสอบถาม

2. คัดเลือกข้อความปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งปัจจัยส่งเสริม และปัจจัยขัดขวาง ที่มีความถี่สูงสุดจนถึงความเชื่อที่รวมความถี่ได้ร้อยละ 75 ของความถี่ทั้งหมด (Ajzen & Fishbein, 1980, pp. 70-77) แล้วนำข้อความเชื่อนี้ไปสร้างแบบสอบถาม

3. นำข้อความ มาสร้างเป็นแบบสอบถามขั้นต้น

4. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามกับปรากฏการณ์ที่ต้องการวัด จากนั้นผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงขั้นต้นไปทดลอง (Try out) เก็บข้อมูลกับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาชั้น 1-6 โรงเรียนแสนสุข จำนวน 120 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

6. นำข้อคำถามที่ได้จากการวัด มาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Corrected item total correlation) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกมากกว่า 0.20 ขึ้นไป ในแบบสอบถาม ทศนคติต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.512-0.643

7. นำแบบสอบถาม ทศนคติต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไปหาค่า ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient)

ของครอนบัท (Cronbach) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เป็นการตรวจสอบความคงเส้นคงวาภายใน ซึ่งมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.70 โดยแบบสอบถามการคัดลอกตามกลุ่มเพื่อนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.910 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 6 ผลการประเมินความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

แบบสอบถาม	จำนวน (ข้อ)	IOC	CITC	Reliability (α)
วัดทัศนคติต่อพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์	10	1.000	0.512-0.643	0.910
รวม	10	1.000	0.512-0.643	0.910

8. ปรับปรุงแบบสอบถาม และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

เกณฑ์การให้คะแนน

สำหรับคำถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีทั้งหมด 10 ข้อ โดยกำหนดการให้คะแนนไว้ ดังนี้

รายการพิจารณาด้านพฤติกรรม โดยใช้มาตรวัดแบบนัยจำแนก ดังนี้

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง   5   4   3   2   1   เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

ผู้วิจัยนำผลรวมของคะแนนไปหาค่าเฉลี่ยและนำมาจัดระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีช่วงคะแนน เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1-50 คะแนน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดการแบ่งระดับเป็น 5 ระดับ โดยการหาความกว้างของชั้น และได้เกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
1.00-10.00	นักเรียนมีทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับต่ำมาก
10.01-20.00	นักเรียนมีทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับต่ำ

- 20.01-30.00 นักเรียนมีทัศนคติต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ในระดับปานกลาง
- 30.01-40.00 นักเรียนมีทัศนคติต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ในระดับสูง
- 40.01-50.00 นักเรียนมีทัศนคติต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ในระดับสูงมาก

ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์

กระบวนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์
2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ประเด็นพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ พร้อมทั้งศึกษาแบบวัดของปิยะ ทองบาง (2550) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
3. เขียนนิยามศัพท์เฉพาะ ของตัวแปรที่ต้องการวัดในด้านพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ โดยผู้ตอบแบบสอบถาม จะเลือกตอบว่าเคยดัด หรือไม่เคยดัด ถ้าไม่เคยดัดจะจบการทำแบบสอบถาม และถ้าเคยดัดก็จะทำการตอบแบบสอบถามต่อไป โดยการเขียนสถานการณ์ในการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ว่าดัดกับใคร มีความบ่อยครั้งเท่าใด และปริมาณที่ดัดมากเท่าไร
4. เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว นำไปตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบสอบถาม โดยให้ประธาน และกรรมการควบคุมปริญญาบัตรตรวจสอบข้อความ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามและความมุ่งหมายของการวิจัย แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
5. นำแบบสอบถามลักษณะของกลุ่มเพื่อนที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนแสนสุข จำนวน 120 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด
6. ปรับปรุงแบบสอบถาม และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

เกณฑ์การให้คะแนน

หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,080 คน สามารถนำมาจัดกลุ่มพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาได้ 5 ข้อ ดังนี้

1. ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ร่วมกับครอบครัว
2. ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ร่วมกับเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง
3. ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ในการสังสรรค์หรืองานเลี้ยง

4. ดั้มเครื่องดั้มแอลกอฮอล์ในเทศกาลต่าง ๆ
5. ดั้มเครื่องดั้มแอลกอฮอล์ในสถานการณ์ ดั้มคนเดียว ออกหัก เสียใจ เพื่อความบันเทิง

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

ผู้วิจัยนำ (จำนวนครั้งที่ดั้มเครื่องดั้มแอลกอฮอล์) x (ปริมาณในการดั้มเครื่องดั้มแอลกอฮอล์) แล้วนำค่าที่ได้มาแปลผล

ในปริมาณที่ดั้มเครื่องดั้มแอลกอฮอล์ มีเกณฑ์คะแนนดังนี้

มาก = 3

ปานกลาง = 2

น้อย = 1

การแปลความหมาย

ถ้ามีจำนวนครั้งที่ดั้มเครื่องดั้มแอลกอฮอล์ แสดงว่านักเรียนมีแนวโน้มในพฤติกรรมการดั้มเครื่องดั้มแอลกอฮอล์

ถ้าไม่มีจำนวนครั้งที่ดั้มเครื่องดั้มแอลกอฮอล์ แสดงว่านักเรียนไม่มีแนวโน้มในพฤติกรรมการดั้มเครื่องดั้มแอลกอฮอล์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์อย่างเป็นทางการจากมหาวิทยาลัยบูรพา ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ที่มีนักเรียนกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในจังหวัดชลบุรี โดยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหาร โรงเรียนต่าง ๆ และทำบันทึกข้อความชี้แจงถึงวัตถุประสงค์และแจ้งความประสงค์ในการเข้าไปขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2. วางแผนดำเนินการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถาม คือแบบวัดทัศนคติและอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการดั้มเครื่องดั้มแอลกอฮอล์ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี ไปทดลองครั้งที่ 1 กับนักเรียนโรงเรียนแสนสุข ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 180 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาอำนาจจำแนก (r)

3. ผู้วิจัยได้ติดต่อกับครูผู้ช่วยวิจัยประจำโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยชี้แจงความประสงค์ที่จะขอเข้าไปเก็บข้อมูล และอธิบายโครงการวิจัยให้ได้รับทราบ ขอความอนุเคราะห์ให้ครูผู้ช่วยวิจัยช่วยคัดกรองผู้เข้าร่วม โครงการเบื้องต้นด้วยการสอบถามความสมัครใจที่จะเข้าร่วม

โครงการวิจัย ถ้ามีผู้ใดสนใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ครูผู้ช่วยวิจัยจะได้ทำการแจกเอกสารยินยอมให้ทางผู้เข้าร่วมโครงการส่งให้ผู้ปกครอง เช่นยินยอมรับทราบในการเก็บข้อมูลของผู้วิจัย

4. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากครูผู้ช่วยวิจัยอีกครั้ง เพื่อนัดวันเข้าไปประชาสัมพันธ์ด้วยตนเองกับผู้เข้าร่วมโครงการก่อนที่จะแจกแบบสอบถาม คือ แบบวัดทัศนคติและอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ระดับชั้นละ 2 ห้อง รวมทั้งหมด 12 ห้องต่อโรงเรียน ได้แก่

โรงเรียนชลกันยานุกูล โรงเรียนพนัสพิทยาคาร และโรงเรียนบ้านบึง (อุตสาหกรรมนุเคราะห์)

5. การแจกแบบสอบถามนั้นผู้วิจัยได้ขออนุญาตครูผู้ช่วยวิจัยเข้าไปชี้แจงการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ในการแจกแบบสอบถามนั้น โดยผู้วิจัยจะประชาสัมพันธ์ก่อนว่า การทำแบบสอบถามนี้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจ จะไม่มีการบังคับใด ๆ ทั้งสิ้น และเอกสารแบบสอบถามนี้ จะเก็บเป็นความลับ มีเพียงผู้วิจัยเท่านั้นที่จะเข้าถึงข้อมูลนี้ได้ และข้อมูลจะอยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสารที่เป็นเพียงตัวเลขที่จะนำไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลต่อเท่านั้น ไม่มีการระบุตัวตน และเมื่อเสร็จสิ้นโครงการวิจัย หลังจาก 6 เดือน ผู้วิจัยจะทำลายเอกสารแบบสอบถามด้วยเครื่องย่อยเอกสาร เมื่อทางผู้วิจัยชี้แจงเสร็จ จะทำการสอบถามผู้เข้าร่วมโครงการอีกครั้ง ก่อนว่ามีความสมัครใจที่จะเข้าร่วมโครงการหรือไม่ ถ้าผู้ใดสมัครใจให้มารับแบบสอบถาม 1 ชุด แล้วดำเนินการทำแบบสอบถามให้สมบูรณ์ ภายในเวลา 10 นาที ซึ่งจะไม่เป็นการรบกวนการเรียนการสอนของผู้เข้าร่วมโครงการ แต่ถ้ามีผู้ไม่สมัครใจเข้าร่วมโครงการจะไม่มีมีการบังคับให้ทำแบบสอบถามดังกล่าว ในส่วนของ การรับแบบสอบถามคืนนั้น ผู้วิจัยจะวางกล่องรับเอกสารไว้ ณ บริเวณใกล้ ๆ กับการทำแบบสอบถาม และทางผู้วิจัยเองจะไม่อยู่ใกล้บริเวณนั้น เพราะอาจจะสร้างความกดดันให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ และเมื่อผู้ร่วมโครงการทำแบบสอบถามเสร็จ ผู้วิจัยจะทำการปิดผนึกกล่องรับแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลไปทำการวิเคราะห์ต่อไป ในกรณีที่ผู้เข้าร่วมโครงการตอบแบบสอบถามไม่ครบ ผู้วิจัยจะขออนุญาตคัดแบบสอบถามนั้นออก เพราะแบบสอบถามนี้ไม่ได้ระบุตัวตน จะไม่มีการไปเก็บข้อมูลซ้ำ และจะไม่เข้าไปรบกวนผู้เข้าร่วมโครงการโดยไม่จำเป็น

6. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตรวจแบบสอบถามทั้งหมด ลงในตารางบันทึกข้อมูลตามลำดับข้อในแบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยประมวลผลจากแบบวัด ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. จากวัตถุประสงค์ที่ว่า เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค การวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

2. จากวัตถุประสงค์ที่ว่า เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค การวิเคราะห์การถดถอย (Multiple regression analysis)

3. จากวัตถุประสงค์ที่ว่า เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค การวิเคราะห์การถดถอย (Multiple regression analysis)

4. จากวัตถุประสงค์ที่ว่า เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลลักษณะของกลุ่มเพื่อน ที่ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค การวิเคราะห์การถดถอย (Multiple regression analysis)

นอกจากนี้ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน และเกรดเฉลี่ย คำนวณค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าเฉลี่ย (Mean)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าเฉลี่ย (Mean)
2. สถิติทดสอบวัตถุประสงค์ ได้แก่ (One-way ANOVA) และ (Multiple regression analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในลำดับขั้นตอนดังนี้

1. สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการแปลผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อทางสถิติ

สัญลักษณ์และอักษรย่อ

n	คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
Mean	คือ ค่าเฉลี่ย
SD	คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
R ²	คือ สัมประสิทธิ์การทำนาย (Coefficient of determination)
b	คือ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน องค์ประกอบของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบ
SE _b	คือ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดในรูปคะแนนดิบ
p	คือ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
B	คือ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Unstandardized)
*	คือ นัยสำคัญของทางสถิติ .05
F	คือ ค่าสถิติแจกแจงความถี่แบบ F (F-distribution)
SS	คือ ค่าผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนแต่ละตัวยกกำลังสอง
MS	คือ ค่าความแปรปรวน
p	คือ ค่าความน่าจะเป็นที่เกิดความคลาดเคลื่อน

สัญลักษณ์และอักษรย่อของตัวแปรแฝง

สัญลักษณ์และอักษรย่อ	คำจำกัดความ
Attitude	ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
Behavior	พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
Conformity	การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน
Friends	ลักษณะของกลุ่มเพื่อน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ตอนที่ 2 เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

ตอนที่ 3 เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

ตอนที่ 4 เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลลักษณะของกลุ่มเพื่อน ที่ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ตามลำดับดังนี้

1. การวิเคราะห์สถิติพื้นฐานและหาคุณภาพเครื่องมือวัดทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

2. การวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การวิเคราะห์สถิติพื้นฐานและหาคุณภาพเครื่องมือวัดทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความคลาดเคลื่อน (SE) และช่วงระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ของแบบวัดทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

Variables	Total Score	Descriptive Statistics		SE _{mean}	95% CI of Mean	
		Mean	SD		Lower	Upper
Attitude	50	26.118	9.603	0.292	25.544	26.690
Behavior	50	4.182	13.923	0.424	3.351	5.014

จากตารางที่ 7 พบว่า แบบวัดทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Attitude) มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 26.118 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 9.603 ($\bar{X} = 26.118$, $SD = 9.603$) ที่ช่วงความเชื่อมั่น 95% พบว่า มีพิสัยของค่าเฉลี่ยของประชากรอยู่ในช่วง 25.544 ถึง 26.690 คะแนน และแบบวัดพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Behavior) มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.182 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 13.923 ($\bar{X} = 4.182$, $SD = 13.923$) ที่ช่วงความเชื่อมั่น 95% พบว่า มีพิสัยของค่าเฉลี่ยของประชากรอยู่ในช่วง 3.351 ถึง 5.014 คะแนน

การวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-way ANOVA) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

2. ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งแสดงผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ผลการเปรียบเทียบระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับชั้น
ที่แตกต่างกัน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

Descriptive statistics						
Ed.Year	n	Mean	SD	SE	95% CI of Mean	
					Lower	Upper
M.1	182	20.956	8.682	0.644	19.686	22.226
M.2	174	26.494	10.059	0.763	24.989	27.999
M.3	161	26.335	9.552	0.753	24.849	27.822
M.4	185	27.103	9.232	0.679	25.764	28.442
M.5	201	27.527	8.743	0.617	26.311	28.743
M.6	177	28.226	9.692	0.728	26.788	29.664

ANOVA Table						
SOV	SS	df	MS	F-ratio	p-value	eta-square
BG	6246.926	5	1249.385	14.390*	0.000	0.063
WG	93249.139	1074	86.824			
Total	99496.066	1079				

Post Hoc Comparisons						
	M.1	M.2	M.3	M.4	M.5	M.6
M.1		0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
M.2	-5.538*		1.000	0.996	0.950	0.695
M.3	-5.379*	0.159		0.989	0.917	0.628
M.4	-6.147*	-0.608	-0.767		0.999	0.933
M.5	-6.571*	-1.033	-1.192	-0.425		0.991
M.6	-7.270*	-1.732	-1.891	-1.123	-0.699	

หมายเหตุ: ค่าใต้แกนคือ Mean Difference และค่าเหนือแกนคือ p-value (*p < . 05)

จากตารางที่ 8 พบว่า นักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (F-ratio = 14.390, p-value = 0.000) จึงนำมาทำการเปรียบเทียบรายคู่ โดยหลังจากการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า นักเรียนใน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 3, 4, 5 และ 6 ($p\text{-value} < .05$) และเมื่อนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกันในแต่ละระดับชั้นได้ผลดังนี้

ภาพที่ 10 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

จากภาพที่ 10 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ 28.226 คะแนน รองลงมาคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5, 4, 2, 3 และ 1 ซึ่งมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 27.527, 27.103, 26.494, 26.335 และ 20.956 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับพฤติกรรมกรดื่มน้ำดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งแสดงผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9 ผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับชั้น
ที่แตกต่างกัน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

Descriptive statistics						
Ed.Year	N	Mean	SD	SE	95% CI of Mean	
					Lower	Upper
M.1	182	1.868	5.773	0.428	1.024	2.713
M.2	174	4.213	12.092	0.917	2.403	6.022
M.3	161	4.050	11.524	0.908	2.256	5.843
M.4	185	3.260	10.737	0.789	1.702	4.817
M.5	201	7.811	23.251	1.640	4.577	11.045
M.6	177	3.497	11.528	0.867	1.787	5.207

ANOVA Table						
SOV	SS	df	MS	F-ratio	p-value	eta-square
BG	3864.885	5	772.977	4.044*	0.001	0.018
WG	205302.180	1074	191.157			
Total	209167.066	1079				

Post Hoc Comparisons						
	M.1	M.2	M.3	M.4	M.5	M.6
M.1		0.768	0.831	0.968	0.004	0.940
M.2	-2.345		1.000	0.995	0.277	0.999
M.3	-2.182	0.163		0.998	0.252	1.000
M.4	-1.391	0.953	0.790		0.065	1.000
M.5	-5.943*	-3.598	-3.761	-4.551		0.104
M.6	-1.629	0.715	0.553	-0.238	4.314	

หมายเหตุ: ค่าใต้แกนคือ Mean Difference และค่าเหนือแกนคือ p-value (*p < 0.05)

จากตารางที่ 9 พบว่า นักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีระดับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (F-ratio = 4.044, p-value = 0.001) จึงนำมาทำการเปรียบเทียบรายคู่ โดยหลังจากการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า นักเรียน

ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีระดับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ($p\text{-value} < .05$) และเมื่อนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกันในแต่ละระดับชั้นได้ผลดังนี้

ภาพที่ 11 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับชั้นมัธยมศึกษา

จากภาพที่ 11 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 7.811 คะแนน รองลงมาคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 3, 6, 4 และ 1 ซึ่งมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.213, 4.050, 3.497, 3.260 และ 1.868 คะแนน ตามลำดับ

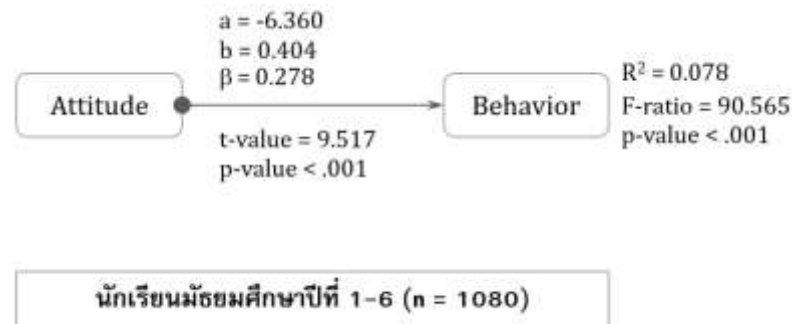
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ห่อทธิพลของทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์ถดถอยของทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

Statistics	Overall	M.1	M.2	M.3	M.4	M.5	M.6
R-square	0.078	0.126	0.103	0.109	0.063	0.084	0.071
F-ratio	90.565*	25.904*	19.748*	19.507*	12.350*	18.203*	13.356*
p-value	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
(constant)	-6.360	-3.074	-6.009	-6.453	-4.666	-13.382	-5.443
b	0.404	0.236	0.386	0.399	0.292	0.770	0.317
Beta	0.278	0.355	0.321	0.331	0.251	0.289	0.266
t-ratio	9.517	5.090	4.444	4.417	3.514	4.267	3.655
p-value	0.000	0.000	0.000	0.000	0.001	0.000	0.000

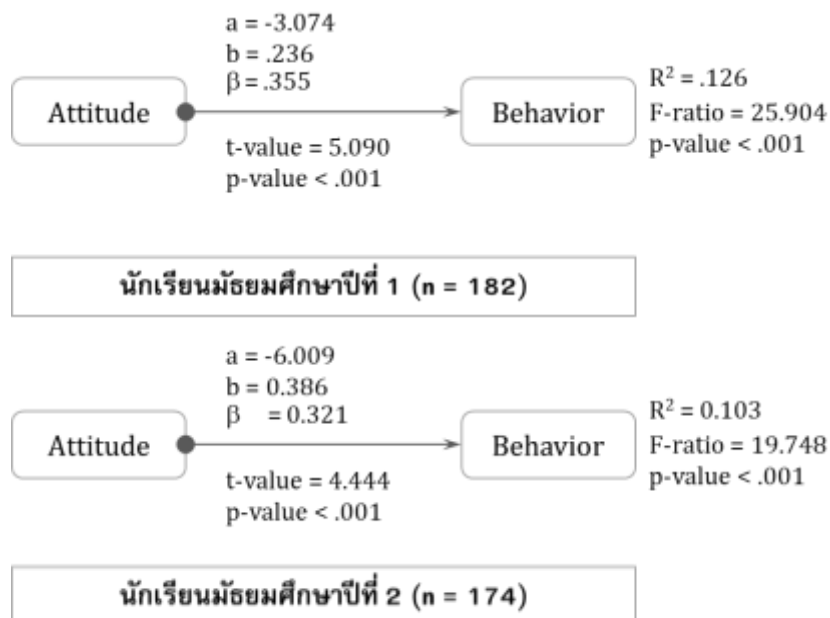
*p < 0.05

จากตารางที่ 10 พบว่า ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา มีขนาดอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาพรวม อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 (p-value < .001) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.278 ซึ่งทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม ได้ร้อยละ 7.8 ($R^2 = 0.078$) ซึ่งแสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

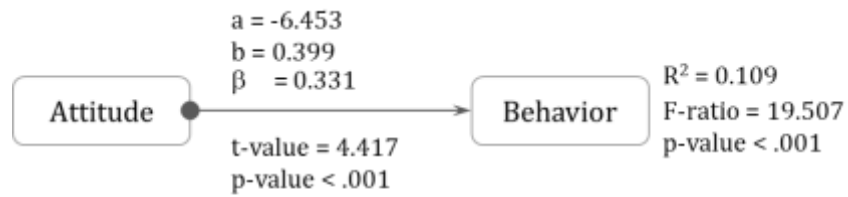

ภาพที่ 12 โมเดลการวิเคราะห์ถดถอยของทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม

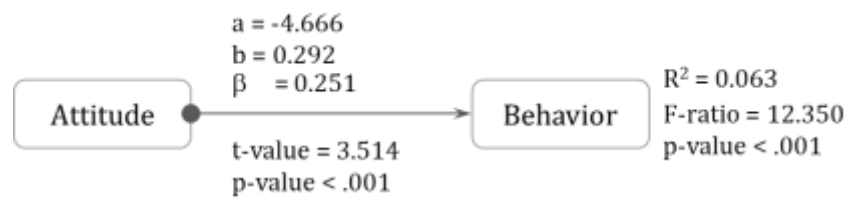
และเมื่อพิจารณาทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่า ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.355, 0.321, 0.331, 0.251, 0.289 และ 0.266 ตามลำดับ และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p\text{-value} < .001$) ซึ่งทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ได้ร้อยละ 12.6, 10.3, 10.9, 6.3, 8.4 และ 7.1 โดยแสดงผลได้ดังภาพต่อไปนี้

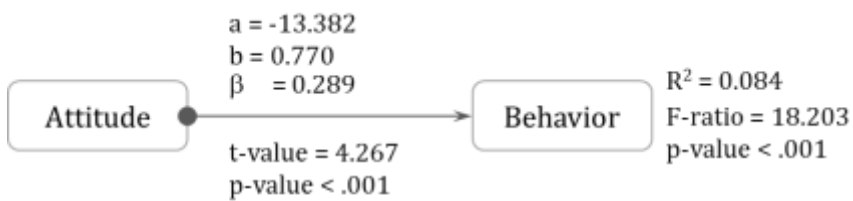
ภาพที่ 13 โมเดลการวิเคราะห์ถดถอยของทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

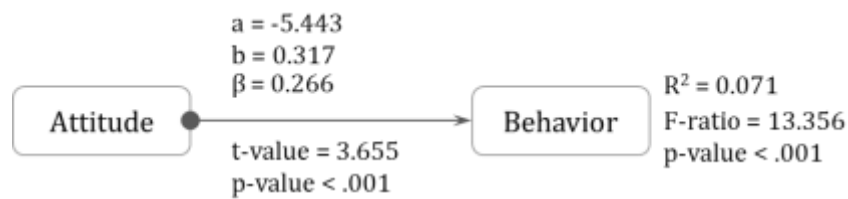
นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 (n = 161)

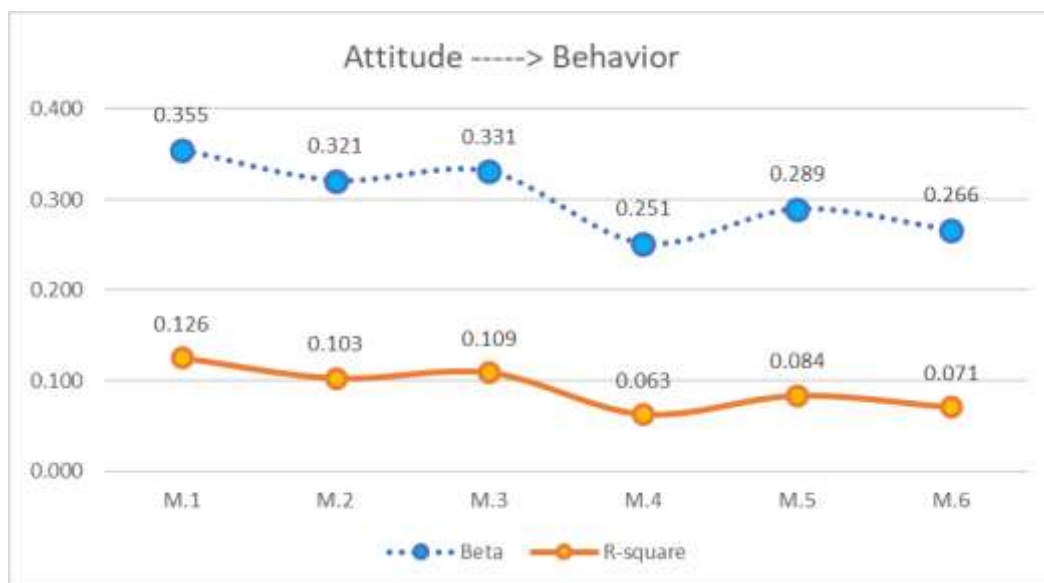
นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 (n = 185)

นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 (n = 201)

นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 (n = 177)

ภาพที่ 14 ความสัมพันธ์ของระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

จากภาพที่ 14 เมื่อทำการวิเคราะห์โดยใช้ระดับชั้นเป็นตัวแปรในการวิเคราะห์ พบว่า ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความแตกต่างทางอิทธิพลลดลง ส่วนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความแตกต่างทางอิทธิพลเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจากการเปรียบเทียบ พบว่า ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าอิทธิพลระหว่างระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มากที่สุด ($\beta = 0.355$) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของได้ 12.6 % ($R^2 = 0.126$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์อิทธิพลของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ตามลำดับดังนี้

1. การวิเคราะห์อิทธิพลของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา
2. การวิเคราะห์อิทธิพลการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

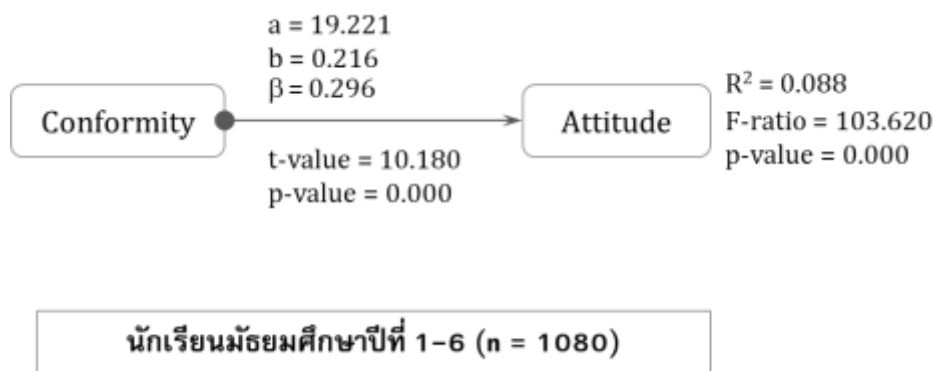
การวิเคราะห์อิทธิพลของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ถดถอยของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน กับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

Statistics	Overall	M.1	M.2	M.3	M.4	M.5	M.6
R-square	0.088	0.105	0.077	0.112	0.175	0.024	0.080
F-ratio	103.620*	21.200*	14.442*	20.028*	38.797*	4.833*	15.143*
p-value	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.029	0.000
(constant)	19.221	18.525	19.507	17.018	18.391	21.901	19.188
b	0.216	0.279	0.193	0.236	0.289	0.117	0.222
Beta	0.296	0.325	0.278	0.334	0.418	0.154	0.282
t-ratio	10.180	4.604	3.800	4.475	6.229	2.198	3.891
p-value	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.029	0.000

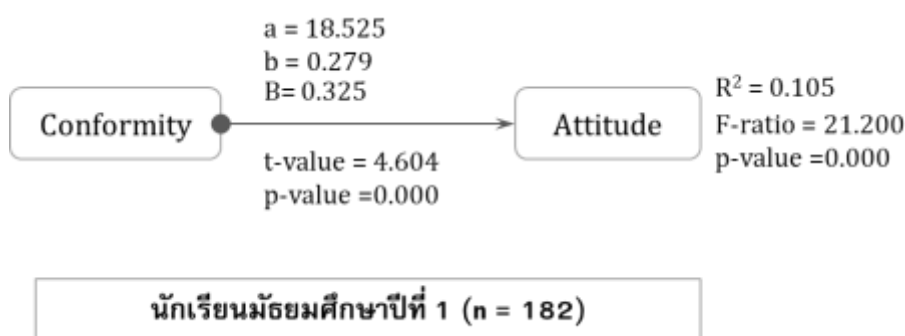
*p < 0.05

จากตารางที่ 11 พบว่า การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน มีขนาดความสัมพันธ์ทางบวกต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาพรวม อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 (p-value < .001) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.296 ซึ่งบทบาทของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนสามารถอธิบายความแปรปรวนของทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม ได้ร้อยละ 8.8 ($R^2 = 0.088$) ซึ่งแสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

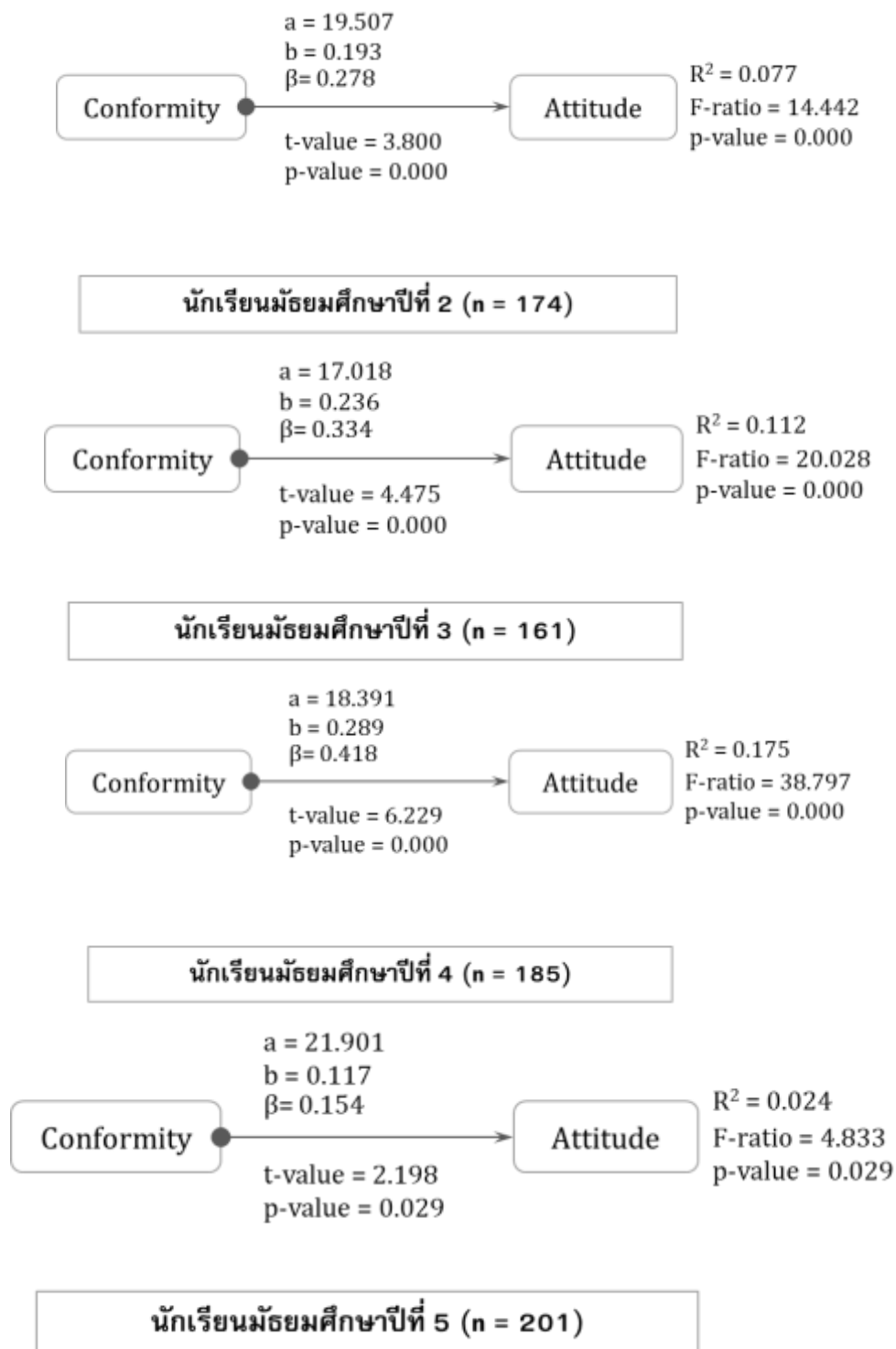

ภาพที่ 15 โมเดลการวิเคราะห์ห้ถดถอยของบทบาทของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนที่มีต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม

และเมื่อพิจารณาบทบาทของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนที่มีต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่า ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.325, 0.278, 0.334, 0.418, 0.154 และ 0.282 ตามลำดับ โดยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (p-value < .05) ซึ่งบทบาทของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนสามารถอธิบายความแปรปรวนของทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ได้ร้อยละ 10.5, 7.7, 11.2, 17.5, 2.4 และ 8 โดยแสดงผลได้ดังภาพต่อไปนี้

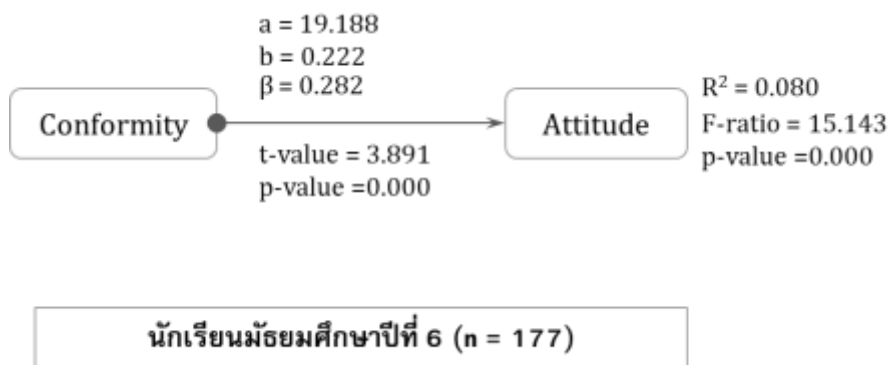

ภาพที่ 16 โมเดลการวิเคราะห์ห้ถดถอยของบทบาทของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนที่มีต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

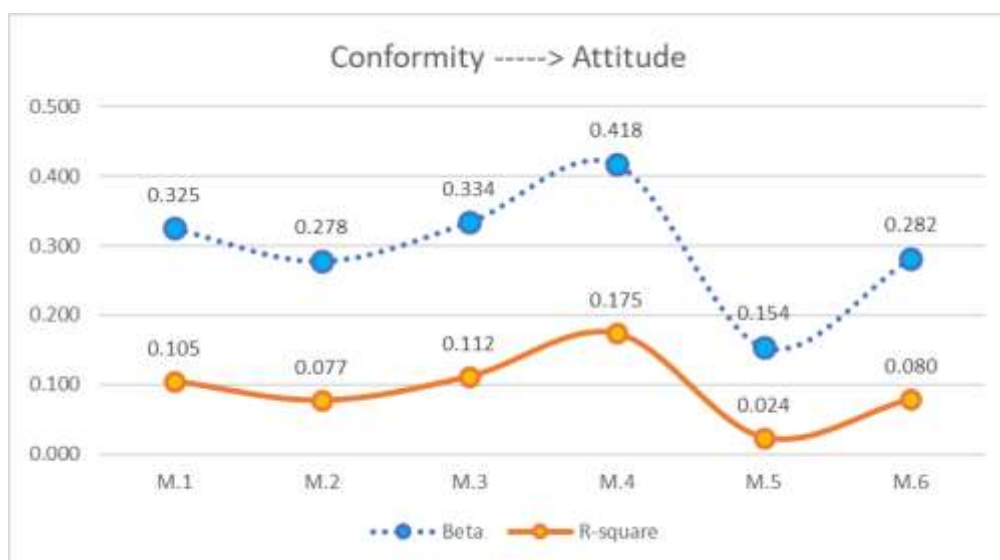

ภาพที่ 16 (ต่อ)

ภาพที่ 16 (ต่อ)

ภาพที่ 17 ความสัมพันธ์ของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนที่มีต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

จากภาพที่ 17 เมื่อทำการวิเคราะห์โดยใช้ระดับชั้นเป็นตัวแปรในการวิเคราะห์ พบว่าในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 4 มีแนวโน้มค่าอิทธิพลเพิ่มสูงขึ้น และลดลงอย่างมากในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งจากการเปรียบเทียบ พบว่า ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าอิทธิพลระหว่างบทบาทของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนกับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด ($\beta = 0.418$) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของได้ 17.5% ($R^2 = 0.175$)

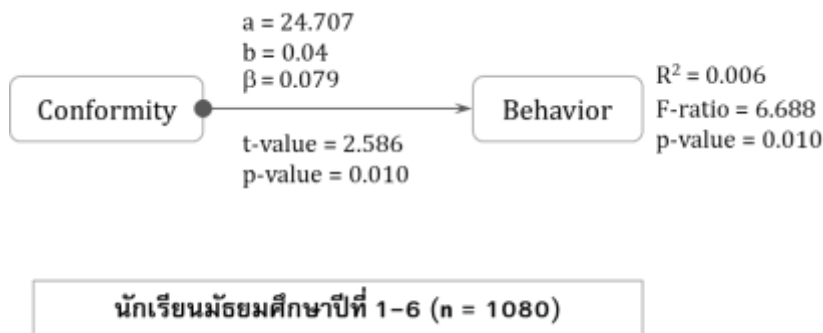
การวิเคราะห์หัตถิทธิผลการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ถดถอยของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

Statistics	Overall	M.1	M.2	M.3	M.4	M.5	M.6
R-square	0.006	0.042	0.003	0.005	0.005	0.027	0.001
F-ratio	6.688*	7.905*	0.454	0.768	0.929	5.455*	0.194
p-value	0.010	0.005	0.501	0.382	0.337	0.021	0.660
(constant)	24.707	23.878	24.745	23.066	26.079	24.751	25.370
B	0.040	0.265	-0.030	0.041	0.042	0.047	0.022
Beta	0.079	0.205	-0.051	0.069	0.071	0.163	0.033
t-ratio	2.586	2.812	-0.674	0.876	0.964	2.336	0.440
p-value	0.010	0.005	0.501	0.382	0.337	0.021	0.660

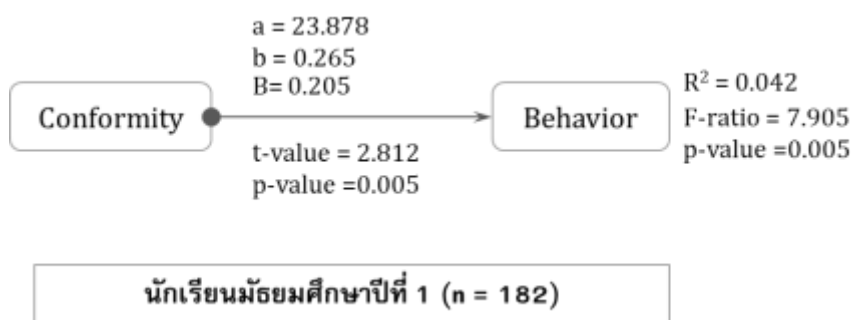
*p < 0.05

จากตารางที่ 12 พบว่า การคล้อยตามกลุ่มเพื่อนมีขนาดความสัมพันธ์ทางบวกต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาพรวม อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 (p-value = .01) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.079 ซึ่งการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม ได้ร้อยละ 0.6 ($R^2 = 0.006$) ซึ่งแสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

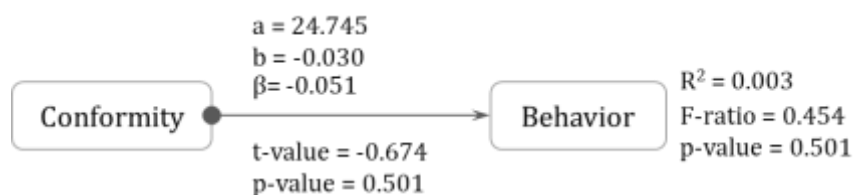

ภาพที่ 18 โมเดลการวิเคราะห์หัดถดถอยของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม

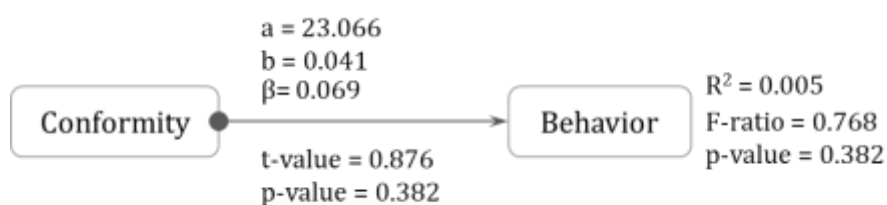
และเมื่อพิจารณาบทบาทของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่า ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.205, -0.051, 0.069, 0.071, 0.163 และ 0.033 ตามลำดับ โดยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 5 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p\text{-value} < .05$) ส่วนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 3, 4 และ 6 ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p\text{-value} > .05$) ซึ่งบทบาทของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ได้ร้อยละ 4.2, 0.3, 0.5, 0.5, 2.7 และ 0.1 โดยแสดงผลได้ดังภาพต่อไปนี้

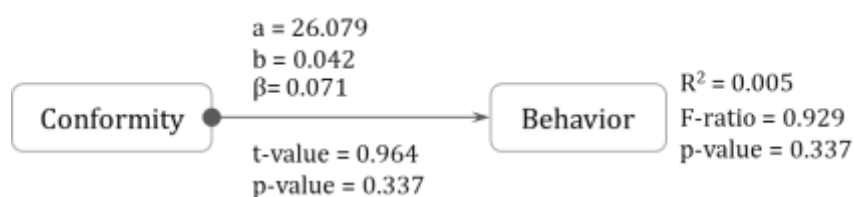
ภาพที่ 19 โมเดลการวิเคราะห์หัดถดถอยของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

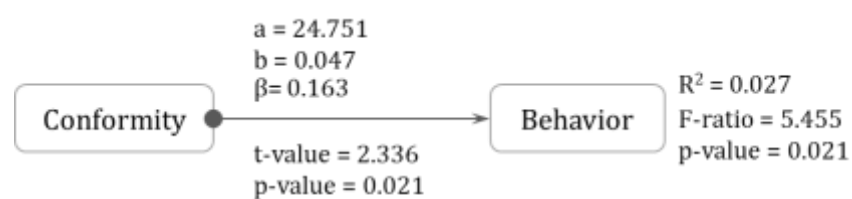
นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 (n = 174)

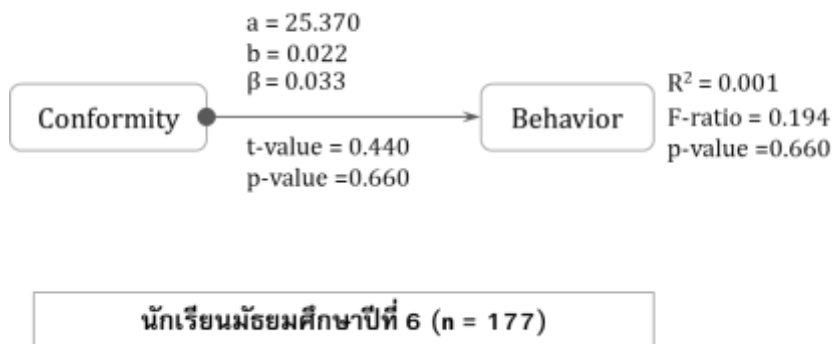
นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 (n = 161)

นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 (n = 185)

นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 (n = 201)

ภาพที่ 19 (ต่อ)

ภาพที่ 20 ความสัมพันธ์ของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

จากภาพที่ 18 เมื่อทำการวิเคราะห์โดยใช้ระดับชั้นเป็นตัวแปรในการวิเคราะห์ พบว่า ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีแนวโน้มค่าอิทธิพลลดลงในช่วงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 แต่เพิ่มสูงขึ้นในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีแนวโน้มค่าอิทธิพลเพิ่มสูงขึ้นในช่วงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 และลดลงในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งจากการเปรียบเทียบ พบว่า ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าอิทธิพลระหว่างระดับบทบาทของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด ($\beta = 0.205$) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของได้ 4.2% ($R^2 = 0.042$)

**ตอนที่ 4 การวิเคราะห์อิทธิพลลักษณะของกลุ่มเพื่อน ที่ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรม
การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา**

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วนตามลำดับดังนี้

1. การวิเคราะห์อิทธิพลของลักษณะของกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา
2. การวิเคราะห์อิทธิพลลักษณะของกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การวิเคราะห์อิทธิพลของลักษณะของกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

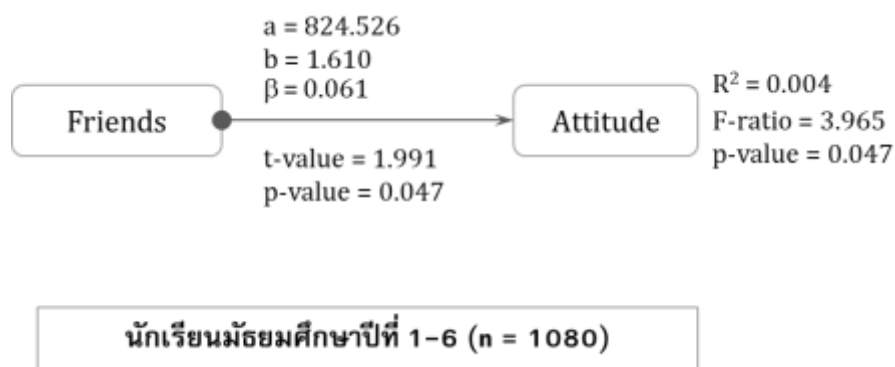
ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ถดถอยลักษณะของกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

Statistics	Overall	M.1	M.2	M.3	M.4	M.5	M.6
R-square	0.004	0.001	0.000	0.003	0.029	0.001	0.009
F-ratio	3.965*	0.267	0.010	0.454	5.558*	0.259	1.568
p-value	0.047	0.606	0.919	0.501	0.019	0.611	0.212
(constant)	824.526	853.260	836.812	753.593	805.431	862.539	802.395
b	1.610	1.216	-0.199	1.249	4.433	1.087	2.405
Beta	0.061	0.038	-0.008	0.053	0.172	0.036	0.094
t-ratio	1.991	0.517	-0.101	0.674	2.358	0.509	1.252
p-value	0.047	0.606	0.919	0.501	0.019	0.611	0.212

*p < 0.05

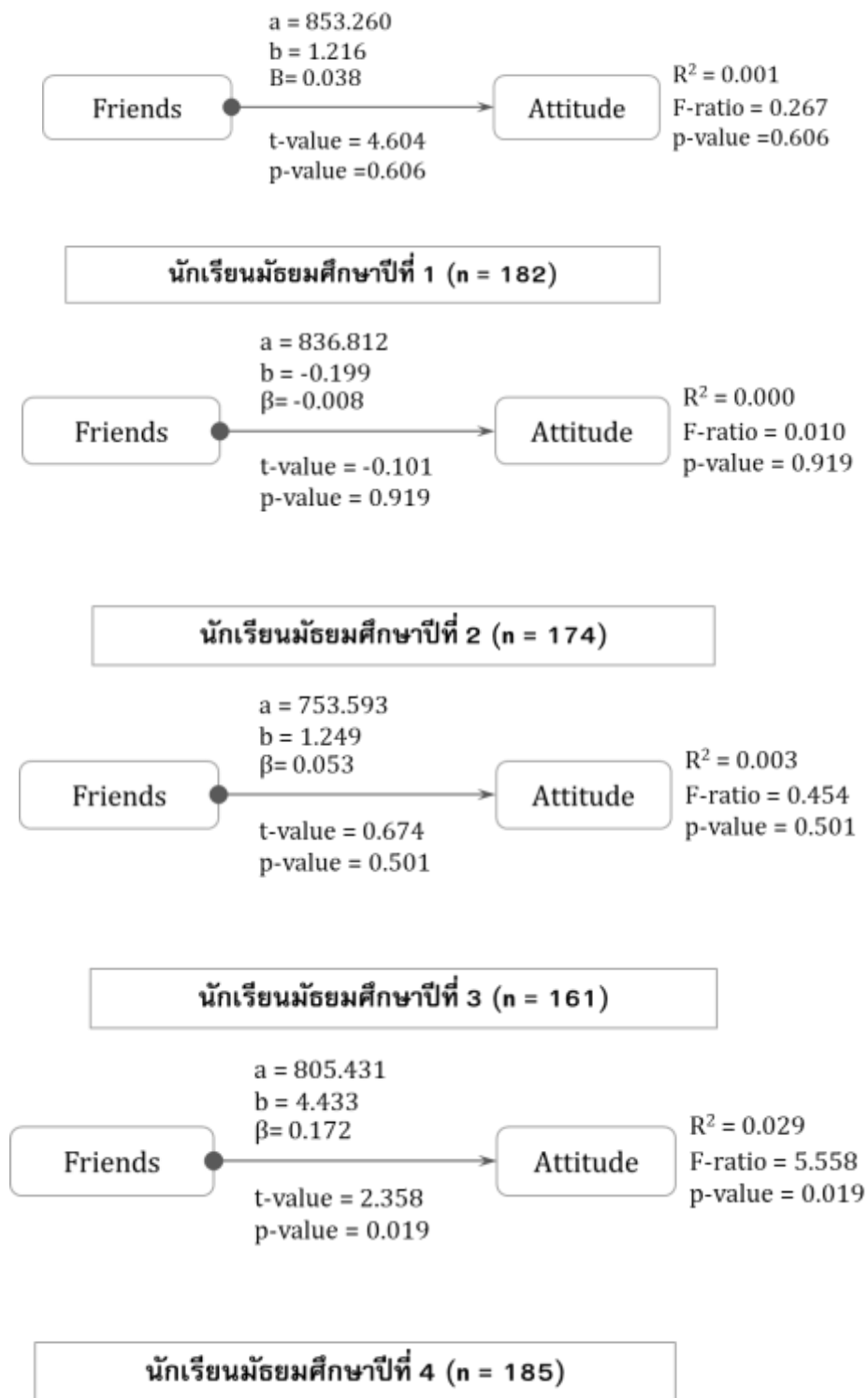
จากตารางที่ 13 พบว่า ลักษณะของกลุ่มเพื่อนมีขนาดความสัมพันธ์ทางบวกต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาพรวม อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p-value < .05) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.061

ซึ่งลักษณะของกลุ่มเพื่อนสามารถอธิบายความแปรปรวนของทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม ได้ร้อยละ 0.4 ($R^2 = 0.004$) ซึ่งแสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

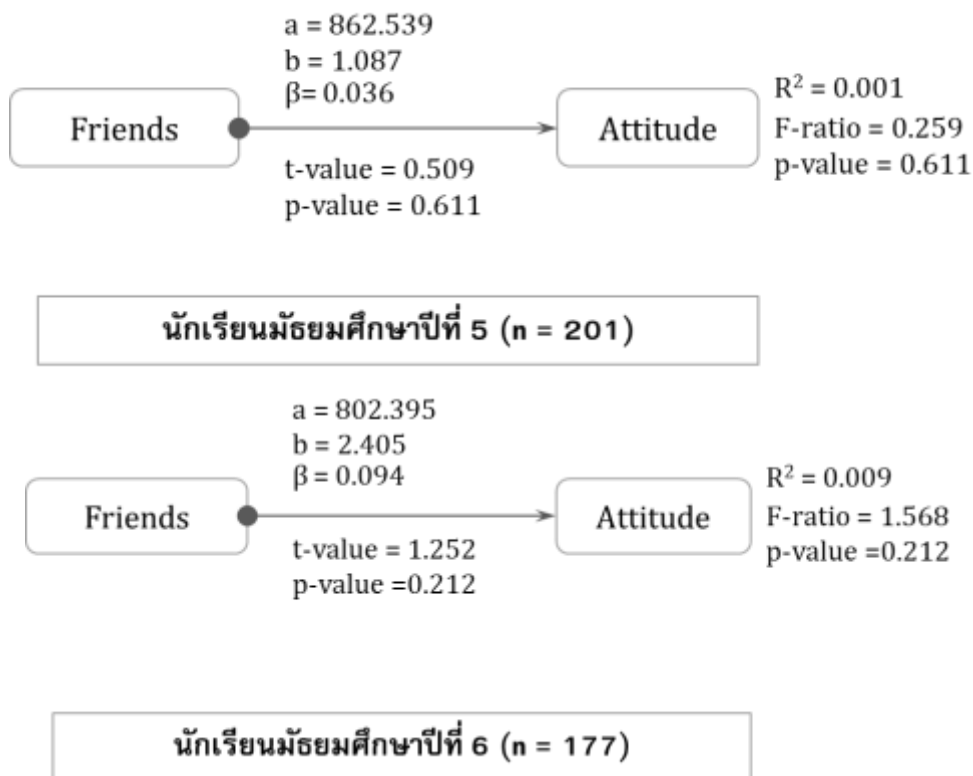
ภาพที่ 21 โมเดลการวิเคราะห์หักถดถอยของลักษณะของกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม

และเมื่อพิจารณาลักษณะของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่า ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.038, -0.008, 0.053, 0.172, 0.036 และ 0.094 ตามลำดับ โดยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p\text{-value} < .05$) ส่วนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2, 3, 5 และ 6 ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p\text{-value} > .05$) ซึ่งลักษณะของกลุ่มเพื่อนสามารถอธิบายความแปรปรวนของทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ได้ร้อยละ 0.1, 0, 0.3, 2.9, 0.1 และ 0.09 โดยแสดงผลได้ดังภาพต่อไปนี้

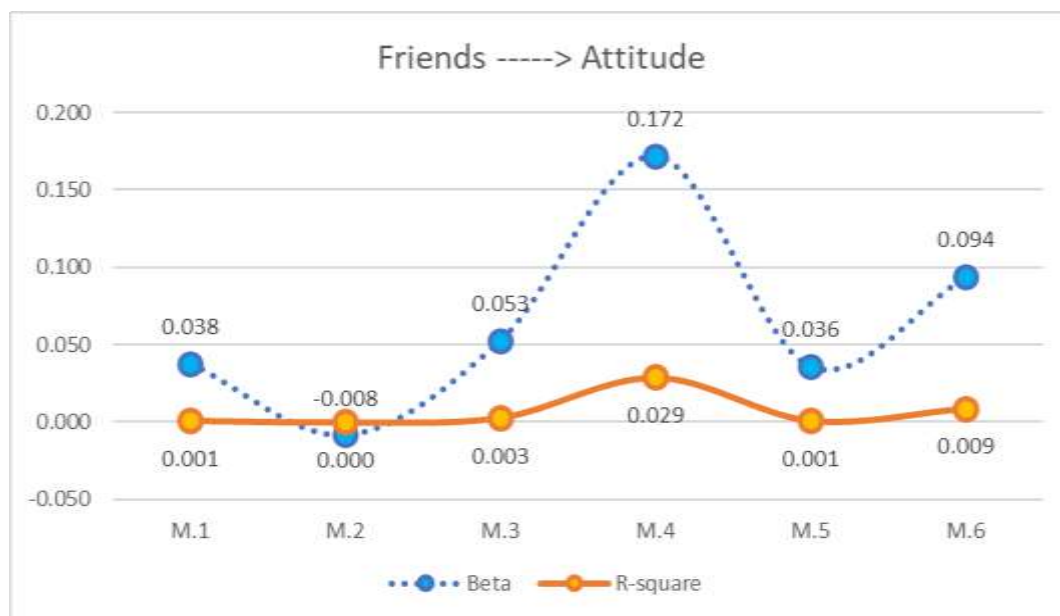

ภาพที่ 22 โมเดลการวิเคราะห์หัดถดถอยของลักษณะของกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

ภาพที่ 22 (ต่อ)

ภาพที่ 23 ความสัมพันธ์ของลักษณะของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
 จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

จากภาพที่ 23 เมื่อทำการวิเคราะห์โดยใช้ระดับชั้นเป็นตัวแปรในการวิเคราะห์ พบว่าในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 4 มีแนวโน้มค่าอิทธิพลเพิ่มสูงขึ้น และลดลงอย่างมากในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งจากการเปรียบเทียบ พบว่า ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าอิทธิพลระหว่างลักษณะของกลุ่มเพื่อนกับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด ($\beta = 0.172$) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของได้ 2.9% ($R^2 = 0.029$)

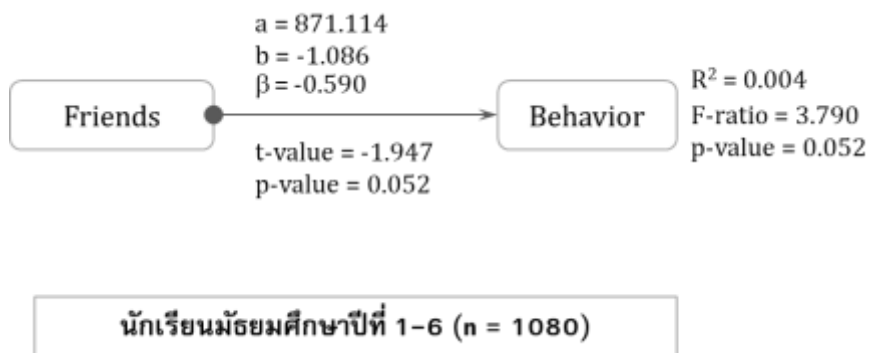
การวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลของลักษณะของกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษาต้น และมัธยมศึกษาปลาย แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ถดถอยลักษณะของกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

Statistics	Overall	M.1	M.2	M.3	M.4	M.5	M.6
R-square	0.004	0.000	0.047	0.001	0.002	0.000	0.015
F-ratio	3.790	0.045	8.57*	0.165	0.352	0.026	2.661
p-value	0.052	0.833	0.004	0.685	0.554	0.872	0.105
(constant)	871.114	880.142	851.182	789.008	928.739	893.479	879.473
b	-1.086	-0.749	-4.661	-0.625	-0.973	-0.13	-2.626
Beta	-0.590	-0.016	-0.218	-0.032	-0.044	-0.011	-0.122
t-ratio	-1.947	-0.212	-2.927	-0.406	-0.594	-0.162	-1.631
p-value	0.052	0.833	0.004	0.685	0.554	0.872	0.105

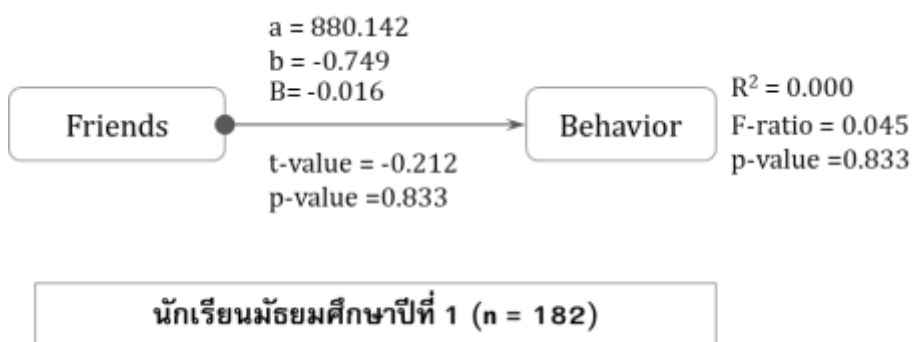
*p < .05

จากตารางที่ 14 พบว่า ลักษณะของกลุ่มเพื่อนมีขนาดความสัมพันธ์ทางลบต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาพรวม ซึ่งไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 (p-value > .05) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ -0.590 ซึ่งลักษณะของกลุ่มเพื่อนสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม ได้ร้อยละ 0.4 ($R^2 = 0.004$) ซึ่งแสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

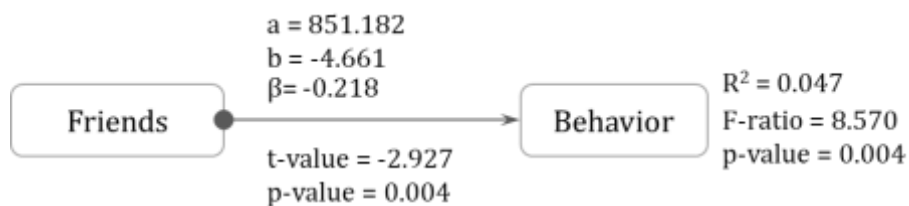

ภาพที่ 24 โมเดลการวิเคราะห์ถดถอยลักษณะของกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม

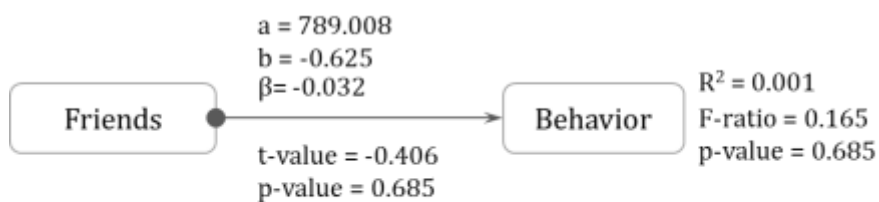
และเมื่อพิจารณาลักษณะของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่า ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ -0.016, -0.218, -0.032, -0.044, -0.011 และ -0.122 ตามลำดับ โดยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p\text{-value} < .05$) ส่วนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 3, 4, 5 และ 6 ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p\text{-value} > .05$) ซึ่งลักษณะของกลุ่มเพื่อนสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ได้ร้อยละ 0, 4.7, 0.1, 0.2, 0 และ 1.5 โดยแสดงผลได้ดังภาพต่อไปนี้

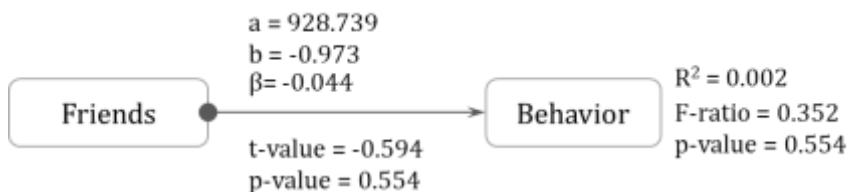
ภาพที่ 25 โมเดลการวิเคราะห์ถดถอยลักษณะของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

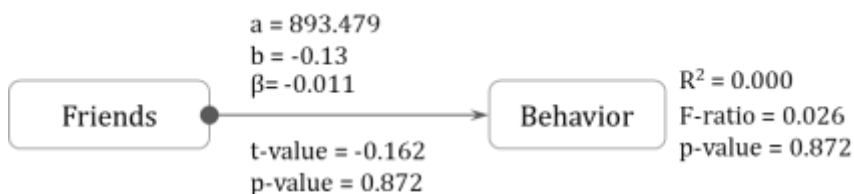
นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 (n = 174)

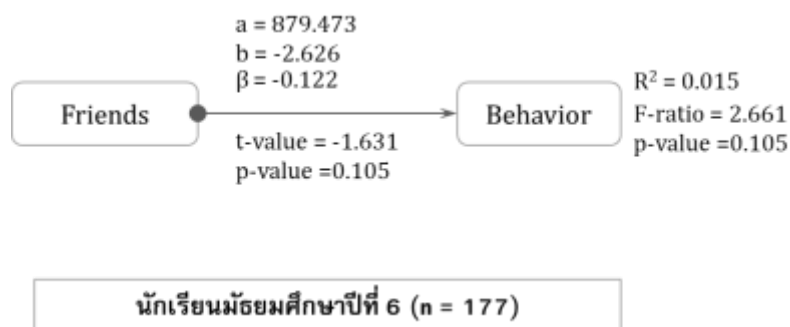
นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 (n = 161)

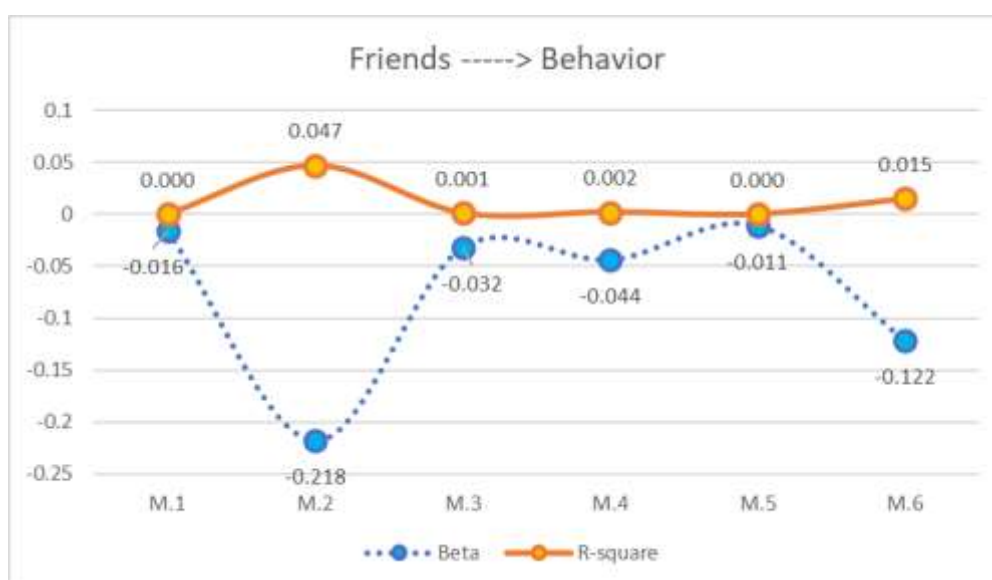
นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 (n = 185)

นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 (n = 201)

ภาพที่ 25 (ต่อ)

ภาพที่ 26 ความสัมพันธ์ลักษณะของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

จากภาพที่ 26 เมื่อทำการวิเคราะห์โดยใช้ระดับชั้นเป็นตัวแปรในการวิเคราะห์ พบว่า ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 มีความแตกต่างทางอิทธิพลลดลงอย่างมาก และเพิ่มขึ้นในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งจากการเปรียบเทียบ พบว่า ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าอิทธิพลทางลบระหว่างลักษณะของกลุ่มเพื่อนกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด ($\beta = -0.218$) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของได้ 4.7% ($R^2 = 0.047$)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มเพื่อนที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1) การวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 2) วิเคราะห์อิทธิพลของทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา 3) วิเคราะห์อิทธิพลของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา และ 4) การวิเคราะห์อิทธิพลลักษณะของกลุ่มเพื่อนที่ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยได้ส่งแบบสอบถามไปจำนวนทั้งสิ้น 1,080 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน 1,080 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำแบบสอบถามไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีสถิติที่ใช้ในการทดสอบตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ One-way ANOVA และ Multiple regression ซึ่งได้ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

วิเคราะห์ความแตกต่างของระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ($F\text{-ratio} = 14.390$, $p\text{-value} = 0.000$) แต่เมื่อทำการเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 3, 4, 5 และ 6 ($p\text{-value} < .05$)

2. ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีระดับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F\text{-ratio} = 4.044$, $p\text{-value} = 0.001$) แต่เมื่อทำการเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีระดับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ($p\text{-value} < .05$)

การวิเคราะห์อิทธิพลของทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ถดถอยทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม พบว่า ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาพรวม อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.278 และสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 7.8 ($\beta = 0.278$, $R^2 = 0.078$) และเมื่อจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถเรียงลำดับค่าอิทธิพลได้ดังนี้ ม.1 ($\beta = 0.355$, $R^2 = 0.126$), ม.3 ($\beta = 0.331$, $R^2 = 0.109$), ม.2 ($\beta = 0.321$, $R^2 = 0.103$), ม.5 ($\beta = 0.289$, $R^2 = 0.084$), ม.6 ($\beta = 0.266$, $R^2 = 0.071$) และ ม.4 ($\beta = 0.251$, $R^2 = 0.063$)

การวิเคราะห์อิทธิพลของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ถดถอยของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา มีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาพรวม อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.296 และสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 8.8 ($\beta = 0.296$, $R^2 = 0.088$) และเมื่อจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา สามารถเรียงลำดับอิทธิพลได้ดังนี้ ม.4 ($\beta = 0.418$, $R^2 = 0.175$), ม.3 ($\beta = 0.334$, $R^2 = 0.112$), ม.1 ($\beta = 0.325$, $R^2 = 0.105$), ม.6 ($\beta = 0.282$, $R^2 = 0.080$), ม.2 ($\beta = 0.278$, $R^2 = 0.077$) และ ม.5 ($\beta = 0.154$, $R^2 = 0.024$)

2. ผลการวิเคราะห์ถดถอยของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาพรวม อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.079 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 0.6 ($\beta = 0.079$, $R^2 = 0.006$) และเมื่อจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษาสามารถเรียงลำดับอิทธิพลได้ดังนี้ ม.1 ($\beta = 0.205$, $R^2 = 0.042$), ม.5 ($\beta = 0.163$, $R^2 = 0.027$), ม.3 ($\beta = 0.069$,

$R^2 = 0.005$), ม.4 ($\beta = 0.071$, $R^2 = 0.005$), ม.2 ($\beta = -0.051$, $R^2 = 0.003$) และ ม.6 ($\beta = 0.033$, $R^2 = 0.001$)

การวิเคราะห์อิทธิพลลักษณะของกลุ่มเพื่อน ที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์หัตถดอยลักษณะของกลุ่มเพื่อน มีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาพรวม อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.061 สามารถอธิบายความแปรปรวน ได้ร้อยละ 0.4 ($\beta = 0.061$, $R^2 = 0.004$) และเมื่อจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา สามารถเรียงลำดับค่าอิทธิพลได้ดังนี้ ม.4 ($\beta = 0.172$, $R^2 = 0.029$), ม.6 ($\beta = 0.094$, $R^2 = 0.009$), ม.3 ($\beta = 0.053$, $R^2 = 0.003$), ม.1 ($\beta = 0.038$, $R^2 = 0.001$), ม.5 ($\beta = 0.036$, $R^2 = 0.001$) และ ม.2 ($\beta = -0.008$, $R^2 = 0.000$)

2. ผลการวิเคราะห์หัตถดอยลักษณะของกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลทางลบต่อพฤติกรรมต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาพรวม ซึ่งไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ -0.590 สามารถอธิบายความแปรปรวนพฤติกรรมต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม ได้ร้อยละ 0.4 ($\beta = -0.590$, $R^2 = 0.004$) และเมื่อจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา สามารถเรียงลำดับค่าอิทธิพลได้ดังนี้ ม.2 ($\beta = -0.218$, $R^2 = 0.047$), ม.6 ($\beta = -0.122$, $R^2 = 0.015$), ม.4 ($\beta = -0.044$, $R^2 = 0.002$), ม.3 ($\beta = -0.032$, $R^2 = 0.001$), ม.1 ($\beta = -0.016$, $R^2 = 0.000$) และ ม.5 ($\beta = -0.011$, $R^2 = 0.000$)

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มเพื่อนที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา แสดงให้เห็นว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 3, 4, 5 และ 6 ส่วนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 มีทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา วงษ์ชะอุ่ม (2557) พบว่า เพศ อายุ ชั้นปีและผลการเรียนทำให้เกิดความถี่เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ไม่แตกต่างกัน กระบวนการตัดสินใจจึงเป็นไปได้ในทางเดียวกัน ซึ่งเป็นไปได้ว่าในปัจจุบัน นักเรียนแต่ละคนมีการเข้าถึงสื่อออนไลน์เกี่ยวกับเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ได้ไม่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะ เป็นจากมือถือ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ หรือจากป้ายต่าง ๆ รวมถึงเคยเห็นและได้ยินโฆษณาเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นผลให้นักเรียนในแต่ละระดับชั้น มีการรับรู้ ความเชื่อ ทักษะคิดไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประกิจ โพธิอาศน์ (2541) อธิบายว่า การ โฆษณาประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นกระบวนการทาง สังคมที่กระตุ้นพฤติกรรม จนกลายเป็นสื่อสำคัญที่จูงใจให้คนอยากดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เกิดการลอกเลียนแบบพฤติกรรม โดยมองว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ใช่สิ่งเสียดสี หรือ เป็นเครื่องดื่มที่ไม่ร้ายแรงอะไร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟินทอร์ วิรุฬห์ตั้งตระกูล (2550) ที่ทำการศึกษางานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และงานวิจัยของ คลใจ วงศ์ฤทธิไกล (2551) ที่พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ส่วนการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีพฤติกรรมการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ส่วนในระดับชั้นอื่น ๆ มีพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา จะมีอายุ ไม่แตกต่างกันมากนัก ดังนั้นระดับการอบรมเลี้ยงดู ประสบการณ์ชีวิต และสิ่งแวดล้อมรอบตัว จึงไม่แตกต่างกัน ทำให้มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ รัตติยา บัวสอน และเชษฐ รัชดาพรธนาธิกุล (2555) พบว่า ชั้นปีที่ศึกษาไม่มี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การวิเคราะห์อิทธิพลของทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนก ตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

ผลการทดสอบอิทธิพลของทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม แสดงให้เห็นว่า ทัศนคติต่อ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา สามารถอธิบายได้ร้อยละ 7.1 แสดงให้เห็นว่านอกจากทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์แล้ว ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่ง Ajzen (1988) กล่าวคือ ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดถึงการกระทำพฤติกรรมของบุคคลที่ดีที่สุดคือความตั้งใจ ที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ซึ่งบุคคลจะแสดงพฤติกรรมออกมาสอดคล้องกับความมุ่งมั่นตั้งใจที่มี อยู่ของตน โดยขึ้นอยู่กับ 2 ปัจจัยคือ ทัศนคติต่อพฤติกรรม และอิทธิพลของบุคคลใกล้ชิดเกี่ยวกับ

การกระทำพฤติกรรมดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทัยทิพย์ จันทร์เพ็ญ (2554) ที่ศึกษาถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบผิดปกติของวัยรุ่น ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ความกังวลในการเข้าสังคม และทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลเฉพาะต่อการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และอรอนงค์ ดิษฐสังข์ (2550) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยม ประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร พบว่า การควบคุมและการสนับสนุนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากครอบครัว แรงสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อน แรงสนับสนุนจากสื่อการดื่มของเพื่อนบ้าน สามารถร่วมทำนาย การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ ดังนั้นพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงไม่ได้มาจาก อิทธิพลจากภายในตัวบุคคลหรือทัศนคติเพียงอย่างเดียว

และเมื่อจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา แสดงให้เห็นว่าระดับทัศนคติต่อการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีแนวโน้มของอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลง ดังนั้น ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน วัยเด็ก หรือในช่วงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) มากกว่าในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอน ปลาย (ม.4-ม.6) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ที่ศึกษา การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก พบว่า ช่วงอายุ 10-16 ปีจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในระดับ จริยธรรมตามกฎเกณฑ์สังคม โดยเด็กจะรับรู้สภาพสิ่งแวดล้อมและบทบาทของตนต่อผู้อื่น รู้จัก เกรงกลัวผู้ใหญ่ และเห็นว่าคำสั่งหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม ซึ่งในช่วงอายุ 16 ปี ขึ้นไป อยู่ในขั้นที่จะเน้นมาตรฐานทางจริยธรรมที่คนส่วนใหญ่ของสังคมยอมรับ โดยคำนึงถึง ประโยชน์และสิทธิของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงผลดี ผลเสียได้ ดังนั้นก่อนจะยอมรับ และยึดถือปฏิบัติจะมีการใช้เหตุผลและวิจารณ์ญาณไตร่ตรองดูก่อนว่า สิ่งไหนถูก สิ่งไหน ผิด ซึ่งจะใช้วิจารณ์ญาณของตนเอง โดยปราศจากอิทธิพลของบุคคลและสิ่งแวดล้อมมาเกี่ยวข้อง (นีออน พินประดิษฐ์, 2555) ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอาจมองว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการแสดงถึงความเป็นผู้ใหญ่ เป็นการเข้าสังคมและเข้ากับเพื่อน ได้ง่าย เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ในการทำงาน และช่วยคลายเครียด โดยมีการเลียนแบบ พฤติกรรมของบุคคลใกล้ชิด อาทิเช่น สภาพแวดล้อมทางครอบครัว กลุ่มเพื่อน รวมไปถึงสื่อ ออนไลน์ต่าง ๆ เป็นต้น จึงเป็นเหตุให้ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลในระดับ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมากกว่าตอนปลาย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การวิเคราะห์อิทธิพลของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน ที่มีต่อทัศนคติ และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม และจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา

ผลการทดสอบอิทธิพลการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม แสดงให้เห็นว่า การคล้อยตามกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อทัศนคติมากกว่าพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนสามารถอธิบายทัศนคติได้ร้อยละ 8.8 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิวฮวย แซ่ลิ้ม, กนกพร หมูพยัคฆ์ และนันทวัน สุวรรณรูป (2560) พบว่า ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีความสัมพันธ์กับการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ในขณะที่แรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำกับพฤติกรรม ส่วนการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สามารถอธิบายได้ร้อยละ 0.6 ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจะมีอิทธิพลทางความคิด ความรู้สึก แต่จะมีส่วนผลักดันและมีแรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่มากนัก ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการมุ่งไปสู่อนาคตมากกว่าการอยากเข้าสังคมกับเพื่อน โดยมีการรับรู้ถึงโทษของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่จะทำให้เสียการเรียน และสุขภาพ และจากการได้รับคำแนะนำจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ก็มีส่วนทำให้มีการป้องกันตนเองจากพฤติกรรมการดื่มสุรา สอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑนา ขอนดอก และคณะ (2554) ที่พบว่า พลังของเพื่อนและกิจกรรมของเพื่อน ไม่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชายมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา

และเมื่อจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา แสดงให้เห็นว่า การคล้อยตามกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงระหว่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 4 มากกว่าในระดับชั้นอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการเลื่อนระดับชั้นของการศึกษาจากในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมาเป็นชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนั้นในช่วงนี้การคล้อยตามกลุ่มเพื่อนจึงจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติมากกว่าในระดับชั้นอื่น ๆ แต่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มากที่สุด โดยในระดับชั้นนี้มองว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการแสดงความเป็นผู้ใหญ่ เนื่องจากมีการเลื่อนระดับชั้นจากชั้นประถมศึกษาเข้าสู่ชั้นมัธยมศึกษา ดังนั้น การโดนชักจูงจากเพื่อน ทำให้หันมาดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เหมือนเพื่อนนำไปสู่การเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีอิทธิพลในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มากกว่าในระดับชั้นอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประไพรัตน์ คำวินวิทย์ (2554) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อายุต่ำสุด 12 ปีสูงสุด 20 ปี โดยมีสาเหตุมาจากการสังสรรค์และ

การเข้าสังคม รวมถึงงานวิจัยของพงษ์ศักดิ์ อ้นมอย (2554) ที่ศึกษาเรื่องการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกและการดื่มแบบเมาหัวราน้ำของเยาวชนอำเภอเมืองจังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า อายุที่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกอายุระหว่าง 7-23 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 15 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และ ปวส.

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การวิเคราะห์อิทธิพลลักษณะของกลุ่มเพื่อน ที่ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ผลการทดสอบอิทธิพลของลักษณะของกลุ่มเพื่อนที่ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาพรวม แสดงให้เห็นว่า ลักษณะของกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นลักษณะของเพื่อนที่ดีและลักษณะของเพื่อนที่ไม่ดีจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติ จนนำไปสู่การมีพฤติกรรมต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Schiffman and Kanuk (1994) อธิบายว่าความเชื่อและค่านิยม เป็นส่วนของความเข้าใจจนก่อให้เกิดทัศนคติในส่วนของความรู้สึก และเกิดผลลัพธ์เป็นส่วนของพฤติกรรม โดยแตกต่างจากงานวิจัยของ ประไพรัตน์ คาวิวิท (2554) พบว่านิสิตที่อยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ตั้งใจเรียน เรียนเก่งจะสนใจการอ่านหนังสือมากกว่าการเอาเวลาไปดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

และเมื่อจำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษา แสดงให้เห็นว่าลักษณะของกลุ่มเพื่อนที่ดีและกลุ่มเพื่อนที่ไม่ดีจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 4 ซึ่งเห็นได้ว่าเป็นช่วงของการเลื่อนระดับชั้น ดังนั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 4 จะเห็นความสำคัญของกลุ่มเพื่อนทั้งที่ดีและไม่ดีมากกว่าในระดับชั้นอื่น ๆ แต่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มากที่สุด ดังนั้น หากต้องการลดความเสี่ยงในการมีพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ ผู้ที่เกี่ยวข้องผู้ปกครองควรมีการปรับทัศนคติ สภาพสังคม โดยให้ข้อมูลข่าวสารและสร้างความตระหนักต่อโทษของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และลักษณะของกลุ่มเพื่อน โดยจะมีส่วนสำคัญให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากปัจจัยที่จะนำไปสู่การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการเปรียบเทียบแนวโน้มของระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา แสดงให้เห็นว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างจากนักเรียน

ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 3, 4, 5 และ 6 แต่มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เท่านั้น ดังนั้น ระดับชั้นไม่ได้ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากการตรวจสอบอิทธิพลของทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวม แสดงให้เห็นว่า ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพียงร้อยละ 8 เท่านั้น ดังนั้น ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อหามาเป็นทางเลือกในการแก้ปัญหาของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

จากการตรวจสอบอิทธิพลของทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย แสดงให้เห็นว่า ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมากกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนั้นในแต่ละระดับชั้นจะมีปัจจัยที่ส่งผลพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างกัน

จากการตรวจสอบอิทธิพลของการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน และลักษณะของกลุ่มเพื่อน ระหว่างทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แสดงให้เห็นว่า การคล้อยตามกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าด้านพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งลักษณะของกลุ่มเพื่อนที่ต่างกันมีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นควรมีศึกษาแนวทางการแก้ปัญหการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบองค์รวมที่มีความร่วมมือจากส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกเหนือจากกลุ่มเพื่อน เพื่อให้ได้แนวทางหรือรูปแบบในการแก้ปัญหการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ตรงจุดเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติม ที่มีผลต่อความสัมพันธ์และอิทธิพลของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป
2. ควรมีการศึกษาความแตกต่างในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม นอกเหนือจากความแตกต่างในระดับชั้นมัธยมศึกษา เช่น เพศ ผลการเรียน สภาพแวดล้อม สภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ รวมทั้งหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนในด้านอื่น ๆ

3. ควรเพิ่มผลการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ซึ่งจะก่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน การกำหนดทิศทางการป้องกัน และแนวทางการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ ชลังธรรมเนียม, ขนิษฐา นันทบุตร และบำเพ็ญจิต แสงชาติ. (2552). การป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น. *วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ*, 32(2), 26-36.
- กมลทิพย์ วิจิตสุนทรกุล. (2542). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนอาชีวศึกษาชายในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2551). *พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (ม.ป.ป.). *ผลกระทบเนื่องมาจากการดื่มแอลกอฮอล์*. เข้าถึงได้จาก <http://www.dmh.moph.go.th/news/view.asp?id>
- กรมสุขภาพจิต. (2552). *คู่มือการให้บริการผู้มีปัญหาการดื่มสุราในโรงพยาบาลจิตเวช*. นครราชสีมา: โรงพยาบาลจิตเวชนครราชสีมาราชนครินทร์.
- กรมสุขภาพจิต. (2559). *เด็กและเยาวชน บำบัดป่วยจิตเพราะติดยา ถึง 1 ใน 3*. เข้าถึงได้จาก <https://www.prdmh.com/ข่าวสาร/ข่าวแจกกรมสุขภาพจิต/477->
- กรองทิพย์ จันแยม. (2538). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาบริบสู่มวลชนและสูบบุคคลกับการยอมรับค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของวัยรุ่น*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กษิณิทร์ ไตรทิพย์. (2552). *อิทธิพลของสื่อโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นตอนต้น ในอำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กัญญา สุวรรณแสง. (2536). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2556). *การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) ด้วย AMOS*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุลวดี อักษรทับ. (2544). *การพัฒนาเกณฑ์ปกติของมาตรวัดความรู้สึกแสวงหาสิ่งตื่นเต้นเร้าใจกับนักเรียนอายุ 12-18 ปี ที่ศึกษาอยู่ในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสุขภาพจิต, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- กุลิศรา สุวรรณที. (2550). พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น: ศึกษากรณีนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริการรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เกษม จันทสร. (2541). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการต้านทานยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยา, คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จินตนา วงศ์วาน. (2548). ความชุกและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์สาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาโภชนาการชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชฎิล สมรภูมิ. (2554). การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุและแนวทางป้องกันพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชลธิชา โรจนแสง. (2550). เยาวชนไทย: กรณีศึกษาพฤติกรรมการดื่มสุราของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2550. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ช่อแก้ว ร่มสุข และชจวรรณ อธิรัตน์. (2555). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นเขตเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร. วารสารการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 5(1), 50-62.
- เชิดศักดิ์ โหมวาสินธุ์. (2549). การวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินติ้ง เฮาส์.
- ชิวฮวย แซ่ลิ่ม, กนกพร หมู่พยัคฆ์ และนันทวัน สุวรรณรูป. (2560). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น. วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์, 37(3), 25-36.
- ณัฐนันท์ วิชัยรัมย์. (2545). การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คลใจ วงศ์ฤทธิโกศล. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อเจตคติการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของข้าราชการกองทัพอากาศ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาการเสพติด, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2540). *ความเชื่อ และการปฏิบัติทางพุทธศาสนาของคนไทย: การปลูกฝังอบรมและคุณภาพชีวิต*. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยา, คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- คุษฎี แสงคำ. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ธิดิ รัตนโชติ. (2539). *วัยรุ่นหญิงกับการสูบบุหรี่: ศึกษาเฉพาะนักเรียนหญิงในโรงเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมวิทยา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธีระพร อุวรรณโณ. (2528). การวัดทัศนคติ: ปัญหาในการใช้เพื่อทำนายพฤติกรรม. *วารสารครุศาสตร์*, 14(4), 162-163.
- นิสากร สนามเขต. (2550). *การมีภูมิคุ้มกันภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การคบเพื่อนอย่างเหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นีออน พิณประดิษฐ์. (2555). *จริยธรรม: ทฤษฎีและรูปแบบการพัฒนา*. ขอนแก่น: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประกิจโพธิอาสน์. (2541). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสุขศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประไพรัตน์ คาวินวิทย์. (2554). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประภาพร ญูสุวรรณ. (2536). *พฤติกรรมศาสตร์ พฤติกรรมสุขภาพและสุขศึกษา*. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.
- ปรียาพร ศุภษร. (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ปวีณา วงษ์ชะอุ่ม. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ที่ศนคคิ และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิต นิสิตภาคปกติมหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปิยะ ทองบาง. (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เผ่าพงศ์ สุนทร. (2556). *ความชุกและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของนักเรียนมัธยมในอำเภอสี จังหวัดลำพูน*. *วารสารสาธารณสุขล้านนา*, 9(1), 37-50.
- พงษ์ศักดิ์ อ้นมอย. (2554). *การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกและการดื่มแบบเมาหัวราน้ำของเยาวชนอำเภอเมืองจังหวัดอุดรดิตถ์*. *วารสารสาธารณสุขศาสตร์*, 41(3), 250-261.
- พนม เกตุมาน. (2550). *ปัญหาพฤติกรรมวัยรุ่น*. เข้าถึงได้จาก http://www.psychclin.co.th/new_page_56.htm
- พนิตกา ศรีคัตนพรหม. (2549). *ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ของวัยรุ่นหญิงในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์วารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการการสื่อสารภาครัฐและเอกชน, คณะวารศาสตรและสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2540). *พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม*. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 16)*. กรุงเทพฯ: เอส. อาร์. พรินติ้งแมสโปรดักส์.
- พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ. (2547). *มงคลชีวิต ฉบับ ท้าวหน้ำ*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมาธิการการศึกษาศาสนา ศิลปและวัฒนธรรม วุฒิสภา.
- พิชัย ไทยอุดม. (2540). *การประยุกต์แนวคิดทักษะชีวิตศึกษาในการสอนเพศศึกษาแก่นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พินทุอร วิรุฬห์ตั้งตระกูล. (2550). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย เขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตรการจัดการบัณฑิตวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- เพราพรรณ เปลี่ยนภู. (2542). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- เพียงททัย กุลทาศย์. (2550). *การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกและการดื่มแบบเมาหัวราน้ำในนักเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง*. การค้นคว้าแบบอิสระ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภาวิณี อยู่ประเสริฐ. (2540). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพยาบาลสาธารณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มณฑนา ขอนดอก, พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์. (2554). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกของนักเรียนชายมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา. *วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา*, 7(1), 13-18.
- เมธินี ก้อนแก้ว. (2546). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่นหญิงในจังหวัดภูเก็ต*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุบลวรรณ ประมวลรัฐการ. (2532). *ตัวแบบสมมติฐานการใช้ยาหรือสิ่งเสพติดในวัยรุ่น: ทดสอบเฉพาะนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมวิทยาเมือง, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัตติยา บัวสอน และเชษฐ รัชดาพรณาริกุล. (2555). พฤติกรรมการบริโภคแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารรามาริบดีพยาบาลสาร*, 18(2), 259-271.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุคส์พับลิเคชั่นส์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- วัฒนา เพ็ชรสำราญ, วันทนา อองกุลนะ และศิริพร สังข์ทอง. (2552). *ปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์*. วิทยานิพนธ์สาทรณศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสาทรณศาสตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิชาญ รุ่งอุทัย. (2533). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในเรื่องพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น*. มหาวิทยาลัยมหิดล. การค้นคว้าแบบอิสระสาทรณศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสาทรณศาสตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). ค่าเฉลี่ยและการแปลความหมาย. *ข่าวสารวิจัยทางการศึกษา*, 18(3), 8-11.
- วินัดดา ปิยะศิลป์. (2546). *ครอบครัวกับวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2545). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาทรัน.
- ศรีรัช ลาภใหญ่. (2550). *รายงานการวิจัย การศึกษางานโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อความรู้สึกอยากทดลองดื่ม และการจดจำตราสินค้าในกลุ่มเยาวชนและวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส).
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2530). *จิตวิทยาพัฒนาการ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ประกายพริก.
- ศรินทิพย์ มีสุข และอา ไพ รัสมิ. (2545). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มสุราแช่ผลไม้ของสตรีวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาโภชนาการตลาด, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. (2560). *รายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รายจังหวัด พ.ศ. 2560*. เข้าถึงได้จาก <http://cas.or.th/cas/?p=6101>
- สมพร สิทธิสงคราม. (2549). *ปัจจัยทำนายพฤติกรรมเครื่องดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น*. การค้นคว้าแบบอิสระพยาบาลสาทรณมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาล, คณะพยาบาลศาสตร, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สาวิตรี อัยณงค์กรชัย, อโนชา หมึกทอง และณอมศรี อินทนนท์. (2554). *การเฝ้าระวังพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย*. เข้าถึงได้จาก <http://cas.or.th/researchs/index/page:2/sort:Research.id/direction:desc>

- สำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 18. (2562). *สรุปข้อมูลทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 18 ปีการศึกษา 2562*. เข้าถึงได้จาก <http://182.53.16.99/web/DMC%2062.pdf>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554). *ผลการสำรวจพฤติกรรมกรรมการคัมสุราของคนไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล. (2547). *จิตวิทยาสังคม: ทฤษฎีและการประยุกต์*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สิริมล ธีระประทีป. (2549). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรบกวนตนเองของนักเรียนหญิงสายอาชีพศึกษา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุชา จันทน์เอม. (2529). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุทธิรักษ์ ไชยรักษ์, สมชาย รักกลาง, พงศ์มิตร โพธิ์กลาง, สุปรีชา เคลือบคนโท, รัชดา, อนงค์เวช, สืบศักดิ์ มีพวงพินธุ์ และเอนก ทองไทย. (2553). *รายงานการวิจัย ศึกษาพฤติกรรมกรรมการคัมสุราของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- สุนีย์ ชีรวีรุฬห์. (2542). *การศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุพจน์ จักภูทิพย์. (2521). *ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการประพฤติตนที่ไม่สมควรแก่สภาพนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุภรี สุวรรณจุฑะ. (2547). *กลยุทธ์การดูแลและการสร้างเสริมสุขภาพวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: ชัยเจริญ.
- สุภา ชัยประเศียร. (2550). *พฤติกรรมกรรมการคัมสุราที่มีแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอสรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์*. การศึกษาค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวรรณณี แสงอาทิตย์. (2550). *ปัจจัยทำนายพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ คัมสุราและเสพยาเสพติดในวัยรุ่น*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพเด็ก, คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวรรณนา เรื่องกาญจนเศรษฐ์. (2551). *กลยุทธ์การสร้างเสริมสุขภาพวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: ชัยเจริญ.

- สุริยัน อ้นทองทิม. (2550). *พฤติกรรมการณ์เครื่องดื่ม ที่มีแอลกอฮอล์: กรณีศึกษากลุ่มวัยรุ่นชาย*.
การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและ
การแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสกสรร วิทย์ปรีชากุล. (2550). *พฤติกรรมการณ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และความคิดเห็นต่อ
มาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่*.
การค้นคว้าแบบอิสระสาขารัฐศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาสาขารัฐศาสตร์,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ. (2563). *อัตราการดื่มแอลกอฮอล์ต่อหัวของประชากรทั่วโลก
เพิ่มขึ้น 10%*. เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/economic>
- หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. (2560). *กลุ่มวัยรุ่นชลบุรีนั่งดื่มเหล้ากับเพื่อนชาย โคนวัยรุ่นอีกกลุ่มทำร้าย*.
เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/1545700>
- หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. (2562). *สรุปอุบัติเหตุทางถนนในช่วงวันที่ 27-29 ธันวาคม พ.ศ. 2562*.
เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/bangkok/1624041>
- อรอนงค์ ดิษฐสังข์. (2550). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการณ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*.
- อ้อยทิพย์ ถานันตะ. (2550). *ทัศนคติต่อการดื่มสุราของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น*.
- อัจฉรา กัลยาณชาติ. (2532). *พฤติกรรมการณ์คล้อยตามของเด็กไทย ตามระดับอายุและเพศ*.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อัมพร เบญจพลพิทักษ์. (2550). *พฤติกรรมการณ์ทางเพศของวัยรุ่น*. เข้าถึงได้จาก
<http://www.ricd.go.th/smartteen/p2teen.php>.
- อาภรณ์ ดีนาน. (2551). *แนวคิดและวิธีการส่งเสริมสุขภาพวัยรุ่น*. ชลบุรี:ไฮเดนกรุ๊ป ปรีนท์ แอนด์
มีเดีย.
- อุทัยทิพย์ จันทร์เพ็ญ. (2554). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบผิดปกติของ
วัยรุ่นในจังหวัดขอนแก่น*. คุษฎิณีพนธ์ปรัชญาคุษฎิณีบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาพยาบาล,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- อุทุมพร จามรมาน. (2537). *ทฤษฎีการวัดทางจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: ฟีนิกซ์พับลิชชิง.
- Ajzen, I. (1988). *Attitudes, personality, and behavior*. Chicago: Dorsey.
- Ajzen, I. (1989). Attitude structure and behavior. In A. R. Pratkanis, S. J. Breckler, & A. G. Greenwald (Eds.), *The third Ohio State University vol. on attitudes and persuasion attitude structure and function* (pp. 241–274). Lawrence: Erlbaum Associates.
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179–211.
- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1980). *Understanding attitude and predicting social behavior*. New Jersey: Prentice-Hall
- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50, 179-211.
- Bloom, B. S. (1972). *Taxonomy of educational objectives*. New York: David Mckay.
- Blue, C. L. (1995). The predictive capacity of the theory of reasoned action and the theory of planned behavior in exercise research: An integrated literature review. *Research in Nursing and Health*, 18, 105-121.
- Chaveepojnkamjorn, W., & Pichainarong, P. (2011). Current drinking and health-risk behaviors among male high school students in central Thailand. *BMC Public Health*, 11, 233.
- Cronbach, L. J. (1972). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collions.
- Crutchfield, R. S. (1955). Conformity and character. *American Psychologist*, 10, 191-198.
- Daresh, J. C., & Playko, M. A. (1992). *The professional development of school administrators*. New Jersey: Merrill Prentice-Hall.
- Deutsch, M., & Gerard, H. B. (1955). A study of normative and informational social influences upon individual judgment. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 51(3), 629-636.
- Feldman, L., Harvey, B., Holowaty, P., & Shortt, L. (1999). Alcohol use beliefs and behaviors among high school students. *Journal of Adolescent Health*, 24, 48-58.
- Ghuman, S., Meyer-Weitz, A., & Knight, S. (2012). Prevalence patterns and predictors of alcohol use and abuse among secondary school students in southern KwaZulu-Natal South Africa: demographic factors and the influence of parents and peers. *Sout African Family Practice*, 54(2), 132-138.

- Green, L. W., & Kreuter, M. (1999). *Health promotion planning: An educational and ecological approach* (3rd ed.). Mountain View, CA: Mayfield Publishing.
- Green, L. W., Kreuter, M. W., Deeds, S. G., & Partridge, K.B. (1980). *Health education planning: A diagnostic approach*. Mountain View, CA: Mayfield.
- Hockenberry, M. J., & Wilson, D. (2009). *Wong's essentials of pediatric nursing* (8th ed.). St. Louis, MO: Mosby/ Elsevier.
- Hurlock, E. B. (1975). *Developmental psychology* (4th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Jaeger, R. (1980). *Statistics: A spectator sport*. Beverly Hills: Sage.
- Jeynes, W. H. (2001). The effects of recent parental divorce on their children's consumption of alcohol. *Journal of Youth and Adolescence*, 30(3), 305-319.
- Kendler, H. H. (1963). *Attitude*. Retrieved from <http://sarawud.wordpress.com>
- Kelley, S. W., & Turley, L. W. (2001). Customer perceptions of service quality attributes at sporting events. *Journal of Business Research*, 54(2), 161-166.
- Kelman, H. C. (1967). *Dimension of compliance-aining behavior*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Kotler, P. (1999). *Marketing management*. New York: Harper Business.
- Kypri, K., Belt, M. L., Hay, G. C., & Baxter, J. (2012). *Using zoning as a public health tool to reduce oversaturation of alcohol outlets: An examination of the effects of the new "300 Foot rule" on packaged goods stores in a mid-atlantic city*. Retrieved from <https://link.springer.com/article/10.1007/s11121-018-0947-9>.
- Kypri, K., McCambridge, J., Vater, T., Bowe, S. J., Saunders, J. B., Cunningham, J. A., & Horton, N. J. (2010). Web-based alcohol screening and brief intervention for university students a randomized trial. *JAMA*, 108(2), 331-338.
- Maldonado, R. M., Pedrao, L. J., Castillo, M. M. A., Garcia, K. S. L., & Rodriguez, N. N. O. (2008). Self-esteem, perceived self-efficacy, consumption of tobacco and alcohol in secondary students from urban and rural areas of Monterrey, Nuevo León, México. *Neurosciences*, 60, 46 -54.
- Murphey, D. A., Lamonda, K. H., Carney, J. K., & Duncan, P. (2004). Relationships of a brief measure of youth assets to health-promoting and risk behaviors. *Journal of Adolescent Health*, 34(3), 187-191.
- Norman, L. M. (1971). *Introduction to psychology*. Boston: Houghton Mifflin.

- Poelen, E. A. P., Engels, R. C. M. E., Scholte, R. H. J., Boomsma, D. I., & Willemsen, G. (2009). Predictors of problem drinking in adolescence and young adulthood a longitudinal twin-family study. *Published in European Child & Adolescent Psychiatry, 18*(6), 345 -352.
- Polanyi, M., & Nonaka, I. (1991). *The knowledge creating company*. Boston MA: Harvard Business School.
- Reboussin, B. A., Song, E.-Y., Shrestha, A., Lohman, K. K., & Wolfson, M. (2006). A latent class analysis of underage problem drinking: Evidence from a community sample of 16-20 year olds. *Drug Alcohol Dependence, 83*(3), 199-209.
- Rogers, C. R. (1969). *Freedom to learn*. Columbus: Charles E. Merrill.
- Rosenberg, M. J., & Hovland, C. I. (1960). Cognitive, affective and behavioral components of attitudes. In M. J. Rosenberg, & C. I. Hovland (Eds.), *Attitude organization and change: An analysis of consistency among attitude components* (pp. 112-163). New Haven: Yale University Press.
- Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (1994). *Consumer behavior* (5th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Senge, P. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of learning organization*. New York: Bantam Doubleday Dell.
- Steinberg, L. (1993). *Adolescence* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Terry, D. J., & O'Leary, J. E. (1995). The theory of planned behavior: The effects of perceived behavioral control and self-efficacy. *British Journal of Social Psychology, 34*, 199-220.
- World Health Organization. (1998). *World health day safe motherhood: Prevent unwanted pregnancy*. Retrieved from <http://www.who.int/archives/whday/en/pages1998/whd98-09.html>.
- World Health Organization. (2011). *Child and adolescent health and development*. Retrieved from http://www.who.int/child_adolescent_health/news/archive/2011/01_06_2011/en/index.html.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). New York: Harper and Row.

Yeh, M. Y. (2006). Factors associated with alcohol consumption, problem drinking and related consequences among high school students in Taiwan. *Psychiatry Clin Neurosci*, 60(1), 46-54.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
คุณภาพของเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ดร.สรพงษ์ เจริญฤทธยาวุฒิ	อาจารย์ประจำภาควิชาการภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ดร.จنگล บัวแก้ว	ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏสงขลา
ดร.เจนวิทย์ วารีบ่อ	อาจารย์ประจำภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ข
คุณภาพของเครื่องมือ

ตารางที่ 15 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามในแบบสอบถาม

ตัวแปรสังเกตได้	ข้อคำถามที่	IOC	ผลการพิจารณา
1. แบบสอบถามลักษณะของกลุ่มเพื่อน			
ด้านบวก	1	1	คัดเลือกไว้
	2	1	คัดเลือกไว้
	3	1	คัดเลือกไว้
	4	1	คัดเลือกไว้
	5	1	คัดเลือกไว้
ด้านลบ	6	1	คัดเลือกไว้
	7	1	คัดเลือกไว้
	8	1	คัดเลือกไว้
	9	1	คัดเลือกไว้
	10	1	คัดเลือกไว้
2. แบบสอบถาม การคล้อยตามของกลุ่มเพื่อน			
ด้านการยินยอม	1	1	คัดเลือกไว้
	2	1	คัดเลือกไว้
	3	1	คัดเลือกไว้
ด้านการเลียนแบบ	4	1	คัดเลือกไว้
	5	1	คัดเลือกไว้
	6	1	คัดเลือกไว้
ด้านการซึมซับ	7	1	คัดเลือกไว้
	8	1	คัดเลือกไว้
	9	1	คัดเลือกไว้
	10	1	คัดเลือกไว้
3. แบบสอบถาม ทักษะคิดต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์			
	1	1	คัดเลือกไว้
	2	1	คัดเลือกไว้
	3	1	คัดเลือกไว้
	4	1	คัดเลือกไว้

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ตัวแปรสังเกตได้	ข้อความที่	IOC	ผลการพิจารณา
	5	1	คัดเลือกไว้
	6	1	คัดเลือกไว้
	7	1	คัดเลือกไว้
	8	1	คัดเลือกไว้
	9	1	คัดเลือกไว้
	10	1	คัดเลือกไว้
4. แบบสอบถามการวัดพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์			
	1	1	คัดเลือกไว้
	2	1	คัดเลือกไว้

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง **ทัศนคติและอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์**
ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี

ATTITUDE AND PEER INFLUENCES ON ALCOHOL CONSUMPTION BEHAVIORS OF
 SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN CHONBURI PROVINCE.

คำชี้แจง 1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในงานวิจัย เรื่อง ทัศนคติและอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี

2. แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อความต่าง ๆ ที่กำหนดให้ตอบความคิดเห็น เนื่องจาก แบบสอบถามนี้ ไม่ใช่แบบทดสอบ จึงไม่มีคำตอบที่ถูกต้องหรือผิด

3. ท่านมีสิทธิ์จะถอนตัวหรือบอกเลิกการเข้าร่วม โครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ การบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยนี้จะไม่ผลกระทบต่อผลการเรียนและชีวิตความเป็นอยู่ของท่าน ข้อคำถามบางข้อ หากผู้เข้าร่วม โครงการวิจัย ไม่ยินดีหรือประสงค์ที่จะตอบคำถาม ท่านสามารถข้ามข้อนั้นไปได้

4. ในกรณีที่เกิดความเลียง ผู้วิจัยมีวิธีการในการปกปิดความลับของแบบสอบถาม โดยในแบบสอบถาม จะไม่ระบุตัวตนผู้เข้าร่วมโครงการ ในการทำแบบสอบถาม จะใช้เวลาไม่เกิน 10 นาที โดยจะมีผู้วิจัยจะคอยดูแลเอกสารแบบสอบถามเป็นอย่างดี ไม่ให้ความข้อมูลในแบบสอบถามรั่วไหล และไม่มีผู้ใดสามารถเข้าถึงข้อมูลได้นอกจากผู้วิจัยเท่านั้น เมื่อทำแบบสอบถามเสร็จ ผู้วิจัยจะเก็บแบบสอบถามอย่างมิดชิด ลงกล่องเอกสารที่ผู้วิจัยจัดเตรียมไว้ให้ หลังจากเสร็จสิ้นโครงการวิจัยแล้ว 6 เดือน ผู้วิจัยจะทำการทำลายแบบสอบถาม โดยเข้าเครื่องย่อยเอกสาร

5. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง เครื่องดื่มส่วนผสมของเอทิลแอลกอฮอล์ไม่เกิน 60 ดีกรี ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถบริโภคได้ ในงานวิจัยนี้ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้แก่ เหล้า เบียร์ สเปย์และไวน์ เป็นต้น

6. ในกรณีที่ผู้เข้าร่วมโครงการตอบแบบสอบถามไม่ครบ ผู้วิจัยจะขออนุญาตคัดแบบสอบถามนั้นออก เพราะแบบสอบถามนี้ไม่ได้ระบุตัวตน จะไม่มีการไปเก็บข้อมูลซ้ำ และจะไม่เข้าไปรบกวนผู้เข้าร่วมโครงการโดยไม่จำเป็น

7. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดลักษณะของกลุ่มเพื่อน จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน

10 ข้อ

ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 5 ข้อ

นายธนภูมิ ธรรมบุตร

นิสิตปริญญาโท สาขาวิจัย วัดผลและสถิติทางการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

1. ชั้นที่กำลังศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 4
 มัธยมศึกษาปีที่ 2 มัธยมศึกษาปีที่ 5
 มัธยมศึกษาปีที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 2

แบบสอบถามลักษณะของกลุ่มเพื่อน

คำชี้แจง: ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านลักษณะของกลุ่มเพื่อนเมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับระดับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

รายการพิจารณา	จริง	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
2.1 เมื่อเรียนไม่เข้าใจ กลุ่มเพื่อนชวนนักเรียนไปสอบถามอาจารย์ประจำวิชา					
2.2 เมื่อมีเวลาว่าง กลุ่มเพื่อนชวนนักเรียนไปทำกิจกรรมสันทนาการประโยชน์					
2.3 กลุ่มเพื่อนของนักเรียนชวนกันเข้าเรียนซ้ำ					
2.4 ในยามที่นักเรียนไม่สบายใจ ก็จะมีกลุ่มเพื่อนคอยให้กำลังใจ					

รายการพิจารณา	จริง	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
2.5 เวลาที่นักเรียนกำลังคิดจะทำสิ่งที่ไม่ดี เพื่อนมักจะคอยห้ามปรามอยู่เสมอ					
2.6 ในเวลาหลังเลิกเรียน กลุ่มเพื่อนชวนนักเรียนไปแกล่กรีดยตามสถานที่ต่าง ๆ จนมีค่า					
2.7 กลุ่มเพื่อนชวนนักเรียนให้หลบอยู่ในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อไม่ต้องเข้าแถวหน้าเสาธง					
2.8 พอถึงเวลาใกล้สอบ กลุ่มเพื่อนของนักเรียน จะทบทวนวิชาต่าง ๆ ให้กัน					
2.9 ในวิชาที่มีงานกลุ่มต้องทำร่วมกัน กลุ่มเพื่อนของนักเรียนมักจะเกี่ยงกันทำงาน					
2.10 ในขณะที่เรียนวิชาต่าง ๆ อยู่ กลุ่มเพื่อนมักชวนนักเรียนเล่นเกมมือถือหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ ในระหว่างเรียน					

ตอนที่ 3

แบบสอบถาม การคล้อยตามของกลุ่มเพื่อน

คำชี้แจง: ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนเมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับระดับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

การปฏิบัติตนของนักเรียน	เป็นไปได้มากที่สุด	เป็นไปได้มาก	เป็นไปได้	เป็นไปได้น้อย	เป็นไปได้น้อยที่สุด
3.1 นักเรียนตัดสินใจทำกิจกรรมตามเพื่อนมากกว่าตัดสินใจด้วยเหตุผลของตนเอง					

การปฏิบัติตนของนักเรียน	เป็นไป ได้ มากที่สุด	เป็นไป ได้มาก	เป็นไป ได้	เป็นไป ได้น้อย	เป็นไป ได้น้อย ที่สุด
3.2 นักเรียนมีความรู้สึกรู้สึกว่าจะต้องมี/ ใช้อะไรของ เช่น โทรศัพท์ ฯ ในระดับเดียวกันหรือใกล้เคียง กับกลุ่มเพื่อน					
3.3 เมื่อกลุ่มเพื่อนชวนไม่เข้าเรียนในบางวิชา นักเรียนไม่ยอมทำ แต่กลัวเพื่อนจะ โกรธ จึงยินยอมทำตามคำชวนนั้น					
3.4 เมื่อเพื่อนของนักเรียนทำกิจกรรมใด ๆ นักเรียนมักทำกิจกรรมนั้นด้วย					
3.5 นักเรียนติดตามศิลปินวงหนึ่งเพราะเพื่อน ในกลุ่มต่างชอบศิลปินวงนี้					
3.6 นักเรียนรับประทานอาหารตามร้านที่เพื่อน ในกลุ่มชอบทาน					
3.7 นักเรียนแต่งตัวตามกลุ่มเพื่อน					
3.8 นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เพราะเพื่อนในกลุ่มชอบทำกิจกรรมโรงเรียน					
3.9 ในช่วงวันหยุด เพื่อน ๆ ชวนกันไปดูหนัง นักเรียนก็พร้อมออกไปดูกับเพื่อน ๆ					
10. บางครั้งนักเรียนทำตามกลุ่มเพื่อนทั้งที่รู้ว่า เป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม					

ตอนที่ 4

แบบสอบถาม ทักษะคิดต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

คำชี้แจง: ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านทักษะคิดต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับระดับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด ที่ตรงกับระดับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

การปฏิบัติตนของนักเรียน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
4.1 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ช่วยคลายความเครียดได้					
4.2 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อ การเข้าสังคม เป็นสิ่งที่ไม่ผิด					
4.3 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณ ที่น้อยจะเป็นผลดีต่อร่างกาย					
4.4 เสียเงินกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แล้วคุ้มค่ากับความสนุกที่ได้มา					
4.5 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในช่วงที่ อากาศเย็น จะทำให้เส้นเลือดไหลเวียนได้ดี ร่างกายจะอบอุ่น					
4.6 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยจัด ความกลัวและเพิ่มความกล้า					
4.7 เมื่อรู้สึกไม่สบายใจ/ เป็นทุกข์ การดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยได้					
4.8 ปาร์ตี้จะสนุกขึ้น เมื่อมีเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์เป็นตัวช่วย					
4.9 คนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ใช่คนเลว เพราะแม้จะทำผิดผิด แต่ก็ไม่ได้ผิดกฎหมาย					

การปฏิบัติตนของนักเรียน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
4.10 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน เป็นไปเพื่อความบันเทิง					

ตอนที่ 5

แบบสอบถาม พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

คำชี้แจง: ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตรงกับพฤติกรรมข้อใดข้อหนึ่งที่ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียน (ในช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา)

- ในช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา นักเรียนเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่
 ไม่เคย (จบ การตอบแบบสอบถาม) เคย
- นักเรียนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานการณ์ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา ปริมาณในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
 น้อย หมายถึง ดื่มเล็กน้อย พอเป็นประมาณ พอเป็นกระษัย
 ปานกลาง หมายถึง ดื่มพอสมควร ไม่ถึงกับมึนเมา
 มาก หมายถึง ดื่มจนเมา ขาดสติ

สถานการณ์ที่ดื่ม	ความถี่ (ครั้ง/ 1 ปีที่ผ่านมา)	ปริมาณที่ดื่ม		
		น้อย	ปานกลาง	มาก
ตัวอย่าง ดื่มน้ำกับกลุ่มเพื่อนในตอนเลิกเรียน	5		✓	
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				